

YENİ BİR AYDINLANMA İÇİN SOSYALİST MEZOPOTAMYA

Nisan 2009 ● Sayı: 24 ● 4 TL ● www.mesop.net

İKİ AYLIK TEORİK POLİTİK DERGİ

**Aleviler bir ulus mu?
Aleviler bir sınıf mı?**

Metin AKTAŞ

**Sosyalizm, milliyetler
meselesi ve Kürtler**

Veysel ÇAMLİBEL

'İmparator'un Obama'sı

Temel DEMİNER

**Varlığını karşıtlığın üzerine
kurmanın sorunsalı**

Munzur GÜLAPUŞAĞI

Anketler, planlar ve Kürt halkının özgürlük mücadelesi

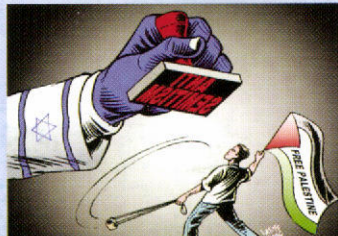
Yıllardan beri, Kürt halkının özgürlük mücadelesinin her kritik aşamasında, özellikle TC rejiminin ve hükümetlerinin her yeni rota tayininin belli başlı kavşaklarında bu tür anket ve raporların peş peşe geldiğine şahit olduk. Şu an içerisinde geçtiğimiz süreçte de TC rejimi ve AKP Hükümeti'nin, ABD'nin yeni yönetimi ile de ilişki içerisinde, Kürt/Kürdistan sorununda yeni bir yön arayışında olduğu görülüyor.

S. ÇİFTYÜREK

**Anti semitizm, 'terörizme
karşı mücadele' ve Siyonizm**

Sibel ÖZBUDUN

**Filistin ulusal birliği her
zamankinden daha elzemdir**

Abdullah DERELİ

YENİ BİR AYDINLANMA İÇİN SOSYALİST MEZOPOTAMYA

Nisan 2009 • Sayı: 24 • 4 YTL • www.mesop.net
İKİ AYLIK TEORİK POLİTİK DERGİ

Gün Yayıncılık Tic. Ltd. Şti Adına Sahibi
Halil İbrahim KUMRAL
Yönetim Yeri ve Yazışma Adresi
İnönü Mah. Babil Sok.
No:27/3 80230
Harbiye / İstanbul

Sorumlu Yazışları Müdürü
Ferit Yıldırım
Yönetim Yeri ve Yazışma Adresi
İnönü Mah. Babil Sok.
No:27/3 80230
Harbiye / İstanbul

Sosyalist Mezopotamya
Yönetim Yeri ve Yazışma Adresi
İnönü Mah. Babil Sok.
No:27/3 80230
Harbiye / İstanbul

Telefon/Faks
(0212) 291 46 38

Yayın Türü
Yaygın Süreli Dağıtım

e-mail
sosyalistmezopotamya@mynet.com

Banka Hesap No:
İş Bankası Taksim Şb.
1052 767790
Döviz (Euro) Hesabı
1052 3335933

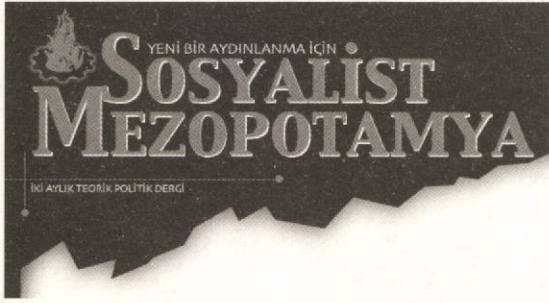
Baskı
Özdemir Matbaacılık
0 212 5775492
Davutpaşa Cad. 4. Güven Sanayii sitesi
C Blok No: 242 Topkapı-İSTANBUL

Gaziantep İrtibat Bürosu
Yasin Yefişgen
Tel/Faks: 0 342 220 59 94
Atatürk Bul. Bina No: 49
N. Akınal Apt. B Blok
Kat: 6 D: 6 Şahinbey / Gaziantep

İzmir İrtibat Bürosu
Tel: 0 232 445 23 31
cobanatesi_izmir@hotmail.com
847 Sok. No: 14/101
Konak/İZMİR

İÇİNDEKİLER

EDİTÖRDEN	
Aziz Mahmut AK	1
Anketler, planlar ve Kürt özgürlük mücadelesi S. ÇİFTYÜREK	3
Aleviler bir ulus mu, sınıf mı? Metin AKTAŞ	10
Sosyalizm, milliyetler meselesi ve Kürtler Veysel ÇAMLİBEL	13
Varlığını karşıtlığın üzerine kurmanın sorunsalı Munzur GÜLAPUŞAĞI	26
‘İmparator’un Obama’sı Temel DEMİRER	30
Filistin ulusal birliği her zamankinden elzemdir Abdullah DERELİ	35
Anti semitizm, ‘terörizme karşı mücadele’ ve... Sibel ÖZBUDUN	38
Kürdistan’da yeni arayışlar N. Ferhat SAĞNIÇ	42
Güncel politikada felsefenin önemi-2 Cemil CAN	44
Birey ve toplum nasıl özgürleşir? Namık DURUK	47
1 Mayıs’ta haklarımızı haykıralım! MESOP 1 Mayıs bildirisi	51

Editörden

Büyük bir coşkuyla kutlanan Newroz'u, 29 Mart yerel seçimlerini geride bıraktık, 1 Mayıs'a hazırlanıyoruz.

Yerel seçimlerde Kürt hareketiyle restleşen ve kapitalizmin küresel ekonomik krizini iliklerinde hissedecek derecede yaşayan emekçi kitlelerle alay edercesine politik söylemler geliştiren AKP Hükümeti, hem Kürt halkından hem de emekçilerden bir "uyarı" tokadı yedi. Hiç beklemediği yerlerde ciddi oy kaybına uğradı. Özellikle muhalif Kürt oylarının odağı haline gelen DTP'nin oylarını artırması, 5 olan il belediyesi sayısını 8'e çıkarması tüm dikkatleri üzerinde topladı. Kürtler seçim sonuçlarını, son dönemde sıkça sözü edilen barışın daha adil gerçekleşmesinin yolunu açacak demokratik bir adım olarak yorumlarken; iktidar kanadı, Hükümet Sözcüsü Cemil Çiçek'in ağzından "İğdir"ı da alıp Ermenistan sınırına dayandılar" türünden yine 'güvenlik kaygısı' kokan açıklamalarla sorunun çözümünde Kürt hareketini hesaba katmaktan henüz ne kadar uzak olduğunu gözler önüne serdi.

Yerel seçimlerde MESOP, bulunduğu her ilde gücü oranında bir varlık ortaya koydu; DTP ile ittifak halinde seçim çalışmalarına katıldı. Başta Antep, Adı-

yaman, Çukurova, İzmir olmak üzere örgütlerimizin bulunduğu her ilde ittifak biçiminde gerçekleşen çalışmalarımız, yoldaşlarımızın grup veya birey olarak buldukları alanlarda ise DTP'yi destekleme biçiminde yoğunlaştı. Bu seçim başarısında MESOP'un olduğu kadar Türk solunun katkılarının da göz ardı edilmemesi gerekir.

Ancak Kürt halkının Türk solundan asıl beklentisi, 'çorbada tuzum olsun' tarzı katkılardan çok kendi adına Türkiye'de ciddi bir varlık ortaya koymasındır. Türkiye çapında girilen seçimlerden yalnızca 'iki il-çelik başarı'yla çıkmak solun hakkettiği bir seviye değildir. Hepimizi derinden üzüyor. Yenilgi sürecinin yarattığı atmosferde kapitalizmin ters yönden kasırga estirmesi bile bu hezimetini mazur göstermeye yetmez. Çünkü arkalanmış ve üzerine konumlanılmış tarihsel birikimler tek başına, solun en kötü ortamda bundan daha iyi sonuçlar almasına yeter. Rakam telaffuz etmek şu an için zor ama, son 35 yılda devrimci örgütlerden yargılanmış kişilerin sayısı bile solun topladığı oyların sayısını fazlasıyla aşar. Kronikleşmiş bu % 0.2 hastalığının bir nedeni solun çok parçalı hali ve yeni koşullara denk düşen politik açılımlar gerçekleştirilemeyip halen geçmişin argümanlarıyla hareket etmesiyse; diğer nedeni de büyük bir

kesiminin CHP ile arasına set çekememesidir. Bu yan yana, geçişli konumlanma pozisyonunda kaybeden hep sol oluyor. Kişi yıllarca bedel öderken sosyalist, sıra oy toplamaya geldiğinde Kemalizm'in havuzunda buluyor kendini. Yani sol ilelebet kendini yalnızca katlanılması zor acılarıyla ve destansı kahramanlıklarıyla mı tarif edecek!? Solun kendini tek ifade etme aracı ezizet çekme, bedel ödeme olmamalı; topladığı oylarla da bir varlık ortaya koyma anlayış ve becerisine artık ulaşmalıdır.

Seçim süreci, legal parti kurma hazırlıklarını dillendirmeye başlayan MESOP için küçük bir açılım, kadroları için iyi bir deneyim oldu. İçe dönük olarak hangi kadrolarla, dışa dönük olarak hangi parti ve örgütlerle neyi ne kadar yapabileceğimizi, beraber nereye kadar yol alabileceğimizi test etmiş olduk. Farklı örgütlerle birlikte iş yapma kültürünü bir kez daha tattık. Bu da az şey sayılmaz.

***

Parti kurma hazırlıklarımızı içimiz ve çeperimiz duysa da halen resmen deklare etmiş değiliz. Bu konuda dikkatliyiz. Çünkü deklarasyon bir yanıla da halka verilmiş söz demektir. Söz mesuliyettir. Mesuliyet, "partileşme" kavramını tüm boyutlarıyla bilince çıkararak, elini büyük taşın altına sokmaktır.

Neden çok dikkatliyiz? Çünkü "aç, olmazsa kapa" rahatlığını ve şakayı kaldıramayacak bir sürecin eşiğindeyiz. Kavramların hakikati ile onları ağızlarına alan kişilikler arasındaki mesafenin alabildiğine açıldığı bir dönemden geçiyoruz. "Yoldaş" diyen, gerçekten yoldaş mı; "komünistim" diyen, gerçekten mülkiyet avantajlarını şutlayabilmiş mi; "enternasyonalistim" diyen, gerçekten 'kutsal Misak-ı Milli'yi en azından zihninde aşabilmiş mi; "mücadele" diyen, gerçekten hangi seviyede bir mücadele düşünüyor? Bu cevaplar başlı başına bir zaman ve enerjiye mal olacak gibi görünüyor.

Kavramlar, gerçek sahibi olmayanların ağzında berbat hale geliyor. Asıl içerikleriyle, en temiz haliyle algılamak, kullanmak sadakat ve beceri istiyor. "Özgürlük" Bush'un ağzında, "sosyal demokrasi" Baykal'ın ağzında, "sınıf mücadelesi" sarı sendikacıların ağzında, "laiklik" Erdoğan'ın ağzında, "Kürtlerle kardeşlik" Bahçeli'nin ağzında, "demokrasi" Türk generallerinin ağzında, "illegal örgüt" servetini gayet legal edinmiş tacirin ağzında, "legal parti" küçük

grup ruhunu kutsamış solcunun ağzında, "aşk" mevsimlik sevgili değiştiren magazin maymunlarının ağzında tatsız bir hal alıyor. Her "parti çok gerekli" di-yene de, her "sizinleyim" diyene de anında itimat etmek zor.

Deyim yerindeyse ince eleyip sık dokuyoruz. Çünkü biz salt bizim de bir partimiz olsun diye parti kuracak 'siyasetçi'lerden değiliz. Kürdistan'ın bugünkü düşünsel çoraklığında yeni bir aydınlanma dalgası yaratamadığımız sürece örgütsel büyümemizin ciddi boyutlara erişemeyeceğinin bilincindeyiz. Bu nedenle MESOP öncelikle bir fikri (ideolojik) akım olmak, siyasetini ve siyaset araçlarını da buna uygun konumlandırmak istiyor. İşimiz zor yani. Bu zorluğun farkında olan, "parti" kavramı ağzına yakışan insanlarla yol alacağız. Biraz daha zaman, biraz daha hazırlık gerekiyor.

***

Bu arada bir MESOP heyeti, Kürdistan Komünist Partisi'nin (KKP) davetlisi olarak Güney Kürdistan'ı ziyaret etti. Seçimlerin hemen ardından gerçekleşen bu ziyarette, Türkiye'deki yerel seçim sonuçlarının Kürt halkı için yaratacağı olası gelişmeler, gündemdeki yerini koruyan "Kürt Konferansı", Kürdistan Federasyonu'nda yaklaşan parlamento seçimleri vb. konularda görüş alış-verişinde bulunuldu.

***

Yeniden hatırlatmakta yarar var; dergimizde yayınlanan her makaledeki düşünce ve görüşler asıl olarak yazarını bağlamaktadır. Bir makaleyi yayınlama kriterimiz, MESOP siyaset belgesiyle uyum derecesi değildir. Hakaret içermedikleri sürece eleştirel düşünceyi başından beri önemsedik, önemsemeye devam edeceğiz.

Bu sayımızda halen güncelliğini koruyan konuları içeren makalelerin yanı sıra değişik alanlarda ufuk açıcı olduğuna inandığımız yazılar da yer alıyor. İlgilenen okuyucularınızı umuyoruz.

Gelecek sayıda buluşmak dileğiyle...

Aziz Mahmut AK

Anketler, planlar ve Kürt halkının özgürlük mücadelesi

Son aylarda, Kürtler ve ulusal özgürlük mücadelesine dönük anket ve planların yoğunluğu göze çarpıyor. Hangi gazete ya da medya kuruluşuna bakarsanız, illaki bir anket ya da plandan bahsedildiğini görürsünüz. Amiyane tabirle önüne gelen Kürtleri konu alan bir araştırma yapıyor. Bir nevi herkes Kürtler yeniden keşfediyor. Bu kadarla mı sınırlı? Hayır! Anketlerin objektif bir yaklaşımla gerçekleştirildiğini, araştırma şirketlerinin hiçbir siyasi amaç ve kaygı gütmenden bu anketleri yaptığını söylemek saflık olur. Bu anketlerle Kürt halkı ve siyasi dinamikleri hem yeniden farklı açılardan keşfediliyor hem de rejimin yeni hedefleri doğrultusunda manipüle edilerek yönlendirilmek isteniyor.

Çünkü her anket ve anketin sonucunda hazırlanan raporlar, illaki yönlendirici olup belli bir amaç doğrultusunda yapılır ve zaten son aylarda yapılan da budur. Hele anket konusu Kürtler ve onların ulusal özgürlük mücadelesi ise, amaç ve yönlendiricilikten yoksun bir sosyolojik irdeleme olması mümkün değildir.

Yıllardan beri, Kürt halkının özgürlük mücadelesinin her kritik aşamasında, özellikle TC rejiminin ve hükümetlerinin her yeni rota tayininin belli başlı kavşaklarında bu tür

anket ve raporların peş peşe geldiğine şahit olduk. Şu an içerisinde bulunduğumuz süreçte de TC rejimi ve AKP Hükümeti'nin, ABD'nin yeni yönetimi ile de ilişki içerisinde, Kürt/Kürdistan sorununda yeni bir yön arayışında olduğu görülüyor. Sopa ile havuç politikasının bir arada sürdürüldüğü günümüzde TC rejimi, Kürt halkı ve siyasi dinamiklerini peş peşe konferans, rapor, çapraz anket ve daha bir dizi görünmez yöntemlerle yokluyor, test ediyor. Daha açık bir ifadeyle test edilen, Kürt halkı ve siyasal parti, örgüt gibi dinamiklerinin politik ufuk ve taleplerinin sınırlarının ne olduğudur. TRT-ŞEŞ ve yedekte tutulan kimi ardılı adımların halkta ve siyasal dinamiklerde belirli bir doyuma, dolayısıyla siyasal gevşemeye mi yol açtığı/açacağı, yoksa her reform adımının halkta ve siyasal dinamiklerde "mücadele sonucu kazanılmış haklar" olarak algılanıp, yeni ve daha çaplı siyasal hedefler doğrultusunda kamçı işlevini mi üstlendiği test ediliyor. Yapılan anketlerde, hazırlanıp üzerinde tartışma sürdürülen raporlarda ve 15-16 Şubat'ta ABD, Siyasal İslamcılar ve kısmen TC Devleti'nin birlikte örgütledikleri Hewlêr Konferansı'nda da test edilen budur. Bütün bunların ardından, Güney'deki Kürt Federal Hükümeti'nin (KFH)

öncülüğünde tüm Kürtleri kapsayacak olan Kürt Konferansı'nın yapılması planlanıyor.

ABD, Gülen Cemaati, AKP ve belli sınırlar içerisinde TSK'nin Kürt sorununda az çok ortaklaşmış bulunan arayışı özellikle son Hewlêr Konferansı'yla daha da netleşti. Netleşen planın özü; Kürt ulusal özgürlük mücadelesini, TC üniter rejiminin mevcut sınırları çerçevesine hapsederek, bireysel kültürel haklarla sınırlandırmak. Dahası ve önemlisi, Kürdistan'ın farklı parçaları arasında, özellikle de Güney ile Kuzey arasında 2000'li yılların başında karşılıklı olarak doruğa ulaşan siyasal, kültürel, zihinsel yakınlaşma ve geçişin mevcut sınırları yapay hale getirme sürecini kesintiye uğratmak hedefi var. TC rejiminin en çok korktuğu da zaten sınırları iki yakada yapay hale getiren bu zihinsel, kültürel bütünlüştü. Bundan dolayıdır ki Güney Kürdistan Parlamantosunu Soranice'yi resmi dil haline getirince, buna sevinenlerin başında şoven parti, basın ve kurumlarıyla TC rejimi olmuştu. Kürt halkının ve siyasal, kültürel dinamiklerinin kendi aralarında sınırları aşan doğrudan ilişkisinin getireceği bütünlüştü engellemek TC'nin daima öncelikli hedefleri arasındaydı.

Ta anti-komünizm derneklerin-

den başlayarak, rejime Türk-İslam sentezi temelinde hizmette kusur etmeyen Fethullah Gülen ve Cemaati, bugün ABD'nin de bölgesel çıkarları doğrultusunda yönlendirmesiyle, Kürtleri ve taleplerini "sahiplenme" perdesi altında yeni misyonlar üstlenmiş bulunuyor. Gülen Cemaati, AKP Hükümeti aracılığıyla ayrıca TC rejimi ile de bölgeye dönük örtüşen çabalarını sürdürüyor. Kısacası TC'nin, gerek Gülen Cemaati ve benzeri dolaylı araçlar üzerinden, gerekse de kendisi doğrudan Hewlêr hükümetiyle resmi ilişki kurarak, Kürt halkını ve siyasal dinamiklerini baskılamanın yanı sıra bütünleşmelerini de engellemek için yoğun çaba harcıyor. Gülençi Abant Platformu'nun örgütlediği Hewlêr Sempozyumu'na, Kuzeyli Kürt siyasal dinamiklerin çağırılmamasını siyaseten başka türlü yorumlamak mümkün değil.

Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etütler Vakfı (TESEV) tarafından "Kürt Sorununun Çözümüne Dair Bir Yol Haritası: Bölgeden Hükümete Öneriler" başlıklı bir rapor hazırlandı. TESEV hazırladığı raporun amacını; "sorunun birinci dereceden muhatabı olan Kürtlerin seslerini hükümete ve Türkiye toplumuna duyurmalarına aracılık etmek" olarak belirledikten sonra, şu tespitte bulundu: "Kürtlerin sorunun çözümüne yönelik farklılıkları olsa da TC Devleti'ne ilişkin ortak bir algılama içerisinde oldukları ve devlete güvenmediklerini ortaya koyuyor. Öncelikleri dil hakları, siyasi ve kültürel haklar, koruculuk, mayınlar, pozitif ayrımcılık gibi alanlara ilişkin olarak benzer taleplerde buldukları gözüküyor." Daha somut olarak, TESEV raporunda bu talepleri şöyle sıralıyor:

"- Anayasa ile Milli Eğitim Temel Kanunu değiştirilerek tüm eğitim kurumlarında Kürtçe'nin ikinci dil veya seçmeli dil olarak kullanılabilmesinin önü açılmalıdır.

- Örgütlenme ve ifade özgürlüğüne getirilen dil yasakları kaldırılmalıdır.

- Yer isimlerinin değiştirilmesi önlenmeli, değiştirilenlerin Kürtçe ve diğer dillerdeki orijinal isimleri

Fethullah Gülen ve Cemaati, bugün ABD'nin de bölgesel çıkarları doğrultusunda yönlendirmesiyle, Kürtleri ve taleplerini "sahiplenme" perdesi altında yeni misyonlar üstlenmiş bulunuyor. Gülen Cemaati, AKP Hükümeti aracılığıyla ayrıca TC rejimi ile de bölgeye dönük örtüşen çabalarını sürdürüyor.

iaade edilmelidir.

- Bölgedeki camilerde vaazlar Türkçe/Kürtçe verilebilmelidir.

- Bölgedeki sağlık, eğitim kurumlarına ve mahkemelere Kürtçe bilen personel tercih edilmelidir.

- Bölgedeki devlet tiyatrolarında Kürtçe oyunlar da sergilenmelidir.

- Üniversitelerde Kürt Dili ve Edebiyatı üzerine çalışma yapacak Kürdoloji Enstitüleri açılmalıdır."

TESEV'in yaptığı anketleri ve ürettiği raporun amacını, özellikle de Kürtlerin savunduğu talepler olarak sıraladığı talepleri dikkatli irdelleyen birisi, şunu rahatlıkla görebilir: Son dört-beş aydan beri TC Devleti, AKP Hükümeti, Gülen Cemaati, liberal aydınlar ve ABD yönetiminin, Kürt sorununda tartışıp atılması gereken adımlar olarak belirledikleri hedef ve talepler, aşağı yukarı TESEV anket raporunda Kürtlerin istediği talepler olarak öne çıkarılıyor! Çekişme ya da paralellik olur da bu kadar mı olur! Doğrudur, Kürtler raporda belirtilen acil ulusal demokratik talepleri savunuyorlar, ama bu yeni değil ki!..

Anketler ve üretilen raporlar (özellikle sorun Kürt/Kürdistan sorunu gibi tepeden tırnağa siyasal bir sorun olunca) tarafsız ya da amaç bakımında nötr duruşla sosyolojik verileri açığa çıkartan çalışmalar olarak kesinlikle algılanamaz. TESEV'in yaptığı; yukarıda belirtmiş olduğumuz ABD, TC ve siyasal İslamcılarının ortak paydaları olarak atılması muhtemel adımları güncelleyerek, "Bakın Kürtler bunları istiyor, ne diyorsunuz?" şeklinde Türkiye kamuoyuna sunup, tartışarak destek sağlamaktan ibarettir. Yoksa Cengiz Çandar gibi birisi şunları söyler mi:

"Bugüne kadar PKK'nin dahi ne

istediği tam olarak bilinmiyordu. Ama bu rapor artık bir milat oluşturuyor. Kürtlerin ne istediği konusunda elimizde somut bir rapor var." (24.12.2008 Radikal) Ki paralel bir değerlendirmeyi Taraf gazetesinde Bilal Sambur da yapmıştı. Hayret doğrusu!

Kürtler yüzyılı aşkındır ulusal özgürlükleri uğruna kavga veriyorlar; bir dizi Kürdistanlı parti ve örgüt bütünlüklü siyasal programlarla asgari ve azami hedeflerini dile getiriyorlar; aynı zaman dilimi içerisinde birçok dernek, vakıf, enstitü ve aydınlar onca siyasi deklarasyonlar yayınlıyorlar. Ve bütün bunlarla bağımsızlık, federasyon, özerklik hedeflerini acil ulusal demokratik talepler paketiyle birlikte dile getirdiler, halende getiriyorlar. Ama bütün bunlara rağmen, Kürt siyasetinin, Kürt halkının ne istediği son TESEV raporu yayınlanana kadar belli değilmiş! Türk Devleti, aydınlar ve kamuoyu Kürtlerin ne istediğini somut olarak bilmiyormuş! Fakat ne hikmetse yapılan bir anketin sonucu hazırlanan bir raporla Kürtlerin ne istediği aydınlığa kavuşuyormuş (!) Ünlü bir deyimdir: "Benim ne kadar kavratıldığım karşı tarafın ne kadar algılayabildiğiyle sınırlıdır." Türk rejimi, aydınları ve siyasetçileri, basını ve kamuoyu demek ki ancak şimdi Kürtlerin ne istediklerini anlamış; üstelik federasyon, bağımsızlık gibi ulusal sorun devletli çözüm taleplerini değil, üniter TC rejiminin sınırları içerisindeki kimi acil kültürel, siyasal taleplerle sınırlı algılamaya hazırlanmış!

TESEV raporuna ilişkin herkes bir şeyler söyledi, basında çok şey yazıldı çizildi. CHP, MHP gibi şoven ırkçı partiler cepheden karşı tutum alıp, gerçekleştirenleri ve destekleyenleri "hainlik"le itham ederken, AKP'liler çelişkili tutum aldılar. Raporun belirli acil ulusal demokratik talepleri dile getirmesi, Kürdistanlı siyasal parti ve dinamiklerce ise genel olarak olumlu karşılandı. AKP'li Nihat Ergün'ün tavrı, partisi adına sergilediği çelişkili tutum itibarıyla ilginçti.

AKP Grup Başkan Vekili Nihat Ergün, TESEV raporunun sonuçları

Kürt sorunu, bir ulus ve ülke sorunudur, çözümü için de ancak bu tespitten kalkış yapılırsa sonuç elde edilebilir. Sorunu "aş, iş" ile sınırlı görenler, geçmişin sömürgeci rejimleri bir yana, bugünün K. İrlanda'sına, Katalanya'sına, Güney Kürdistan'ına vb. bak-sınlar yeter.

na ilişkin önce, "Hükümetin Kürt sorununun çözümünde yararlanabileceği bir çalışma" diyor, ancak devamla "olmazlarını" sıraladığında ise MHP ve CHP ile aynı çizgiye gerilediği görülüyor. Nihat Ergün'ün "olmazlarını" nasıl sıraladığına bakalım:

"Olmazlarımızın ilk ikisi bölünme ve federasyon talebidir. İkisi de gerçekçi değil. Üçüncüsü ise özerklik talebidir. Bu da üniter yapı içinde zemini ve karşılığı olmayan bir taleptir. Dördüncü konum etnik ve dini kimliklerin anayasada tek tek sayılması talebidir. Hiçbir etnik ve dini kimlik anayasada sayılamaz. Beşinci konum etnik ve dini konuların siyasi temsilidir. Hiçbir parti bir etnik ya da dini grubu temsil edemez. Altıncı konu ise eğitimde dil ayrılığı talebidir. Birden fazla resmi dil Türkiye'nin kabul edebileceği birşey değil." (25.12.2008, Taraf)

AKP'li Ergün bir yandan "Kürt sorununun çözümünde yararlanılabilecek bir çalışma" diyerek söylemde reformcu bir dil ile rapor sonuçlarına sahipleniyor, diğer yandan aynı açıklamasında yukarıdaki altı şıkkı peş peşe sıralayarak bırakın Kürt sorunu ve çözümünü, Kürtlerin varlığı konusunda bile fiiliyatta, Kürtleri "kendini Kürt sananlar" şeklinde tarif eden generallerin bakış açısı ile aynı çizgiye geriliyor. Demek ki Ergün'ün rapora ilişkin "Hükümetin Kürt sorununun çözümünde yararlanabileceği bir çalışma" beyanı tam bir sahtekarlığı içeriyor. Kürt sorununun çözümünde bağımsızlık, federasyon, özerklik olmayacaksa; Kürtçe ve diğer halkların dilleri temel eğitimden başlayarak eğitim dili olmayacaksa; hiçbir dini ve etnik grubun varlığı anayasada güvenceye alınmayacaksa, Ergün ve AKP'lilere sormak lazım: Geriye Kürt sorununun çözümü adına ne kalır?

Geriyeye, Recep Tayyip Erdoğan'ın "ya tek millet, tek bayrak, tek devlet, tek dili kabul edeceksin ya da terk edeceksin" şeklinde MHP ile özdeşleşen tavrı kalır. "TC'ye vatandaşlık bağıyla bağlı olan herkes Türk'tür" şeklindeki değişmez, değiştirilmesi teklif bile edilemez ırkçı

anayasal hüküm kalır geriye. Nihayet Kürtler diye bir halk var, ama bunlar ayrı bir millet ve yaşadıkları coğrafyanın Kürdistan olarak ayrı bir ülke olduğu gerçeğinin reddi, hatta anadilde eğitim gibi yaşamsal, kültürel, sosyal bir acil ulusal talebin bile reddi geriye kalır.

TESEV raporuna ilişkin ilginç bir yorum da Doç. Bilal Sambur'dan geldi. Sambur, "Şimdiye kadar Kürt sorunu hakkında yapılan konuşma ve tartışmaların çoğu, Kürt sorununu Kürtsüz çözüme anlayışına dayanmaktaydı. Rapor, Kürt sorununun Kürtsüz çözülemeyeceği gerçeğini kavramış" diyor. (25.01.2009, Taraf) Ne ilginç ama değil mi? Kürt sorununun Kürtsüz çözülemeyeceği gerçeğini raporun kavradığı ya da bu raporla açığa çıktığı belirtiliyor ve bunu belirten bir doçent (!) Kürt/Kürdistan meselesinin Kürtler olmadan çözülemeyeceğini "kavramış" olmak bir ilerliliği mi, yoksa zeka özür lüğünü mü sergiler? Kürtler diye bir millet/halk varsa onların ulusal demokratik talepleri de besbelli ki Kürtler ve siyasi temsilcileri olmadan çözümlenemez. Sorun bu kadar yalın ve açık!..

GENAR adında bir başka araştırma şirketi de anketler yapıp sonuçlar çıkartıyor. Bu anketlerin birinde GENAR şu sonuca varıyor: "Kürtler tarafından sorunun sırasıyla 'ekonomik' olduğu (% 60), 'Kürt sorunu' olduğu (% 17), 'demokrasi ve insan hakları' sorunu olduğu (% 6), 'terör sorunu' olduğu (%4) belirtiliyor." Görülüyor ki bu şirketin araştırmasına göre Kürtlerin % 83'ü Kürt sorunu diye bir sorunu ya da olguyu kabul etmiyor. Bu şirketin sahipleri diyelim ki cahil, zeka özür lü ya da kasıtlı olarak meseleyi çarpıtıyorlar, peki bu araştırma sonuçlarını alıp

veri olarak kullananlar da mı Bask'ı, Katalanya'yı, K. İrlanda'yı, Hindistan'ı, Cezayir'i vb. hiç bilmiyorlar? Bunların hiçbirinde sorunun ekonomik olarak ele alınarak çözümlenmediğini hiç mi okuyup duymadılar? Kürdistan'a oranla ekonomik, sosyal gelişmişlik seviyesi yüksek ve dolayısıyla refah ve gelir düzeyi ile ri olan Katalanya, Kuzey İrlanda vb. yerlerde sorun kendini siyasal olarak dayatıyorsa, Kürdistan'da salt ekonomik çerçevede nasıl çözümlenecek bu baylar. Belirttiğimiz ülkelerde yüksek ekonomik-sosyal gelişme ulusal sorunu çözmeye yetmediyse, burunlarının dibinde Güney Kürdistan'da yetmediyse, Kürdistan'da da yetmeyecektir. GENAR'ın mantığına göre ise iş-aş sorunu çözümlerse Kürtler birşey istemeyizler. AKP Hükümeti de aynı mantıktan hareketle Dersim'de beyaz eşya, Diyarbakır'da inşaat malzemesi ve genel olarak kömür, makarna dağıtıp seçimlerde halkın iradesini etkilemek istemedi mi?

Kürt sorunu denilen olgu, bir ulus ve ülkenin sorunudur, çözümü de ancak bu tespitten kalkış yapılırsa sonuç elde edilebilir. Sorunu "aş, iş" ile sınırlı görenler, geçmişin sömürgeci rejimleri bir yana, bugünün K. İrlanda'sına, Katalanya'sına, Güney Kürdistan'ına vb. baksınlar yeter.

Yeni arayışları tetikleyen gelişmeler

TC rejiminin Kürt ulusal sorununda gerçekten yeni bir arayışı var mı yok mu? Varsa, bu arayış ABD ve siyasal İslamcılarla ne oranda örtüşüyor? Son Hewlêr Sempozyumu'nu da düzenleyen F. Gülenci Abant Platformu, Kürt sorununda neden durup dururken inisiyatif almak istiyor ve bunu kimin, kimlerin adına yapmak istiyor? Abant Platformu'nun siyasal proje ve dokusunda ABD'nin, Türk-İslam sentezinin, hatta liberalizmin yanı sıra Kürt-İslam sentezinin de işgal ettiği bir yer var mı? Varsa ne düzeydedir?

Ortadoğu ve son ekonomik krizle birlikte dünyada ekonomik, siyasal ve askeri güç dengelerindeki muhtemel kaymaların Kürt/Kürdis-

tan meselesine yansımaları nedir, ne olacaktır? ABD'nin, genel olarak Avrasya stratejisinde, özelde de bu stratejinin esas uygulanma alanı olan Ortadoğu ve Ortaasya'da yarı yolda kalıp tıkanması hangi sonuçlara yol açacaktır? Başka bir ifadeyle; Irak'ta Saddam rejimini devirdiğinde ana hedef İran iken, Afganistan'da Taliban rejimini yıktığında uzun vadede hedef Rusya'nın kuşatılması iken; aynı ABD'nin bugün dönüp dolaşıp Rusya ve özellikle de İran ile uzlaşma ve işbirliği arayışına girmesinin genelde bölgeye, özelde de Kürdistan'a yansımaları ne olacaktır? Washington-Ankara-Hewlêr-Bağdat hattı üzerinde örtüşen çıkarlar söz konusu mu ve Güney Kürdistan'daki petrol (enerji) eksenli bir çıkar örtüşmesi varsa, bunu siyaset dilinde nasıl okuyacağız? Bir kez daha Güney lehine K.Kürdistan'ın by-pass edilmesine mi şahit olacağız? Görünen o ki; bu ve benzeri bir dizi yeni soru ve sorunlarla yüzleşeceğiz. Daha somutta yeni gelişmeler adına özetle şunları belirtebiliriz:

1- Küresel ekonomik krizin ABD cephesindeki yansıması sadece ülkesiyle sınırlı kalmadı, küresel çapta ekonomik, siyasi ve giderek askeri hegemonyasını sarstı, sarsacaktır. Ekonominin ağırlık merkezi halen ABD ve AB olarak Batı'da. Ama ağırlık merkezi yönünde giderek genelde Batıdan (Kuzeyden) Güneye, özelde de Asya'ya (Rusya-Çin-Hindistan-Japonya-İran hattına) doğru bir kayma süreci yaşanıyor. Son küresel ekonomik krizin yol açtığı sonuçlarla bu süreç daha da derinleşecektir. 1944'te şekillenen Bretton Woods anlaşmasıyla, ekonomik yapılanma olarak IMF, Dünya Bankası ve doların dünyanın değişim parası olması şeklinde sonuçlara varılmıştı. Yeni krizle bu yapılanma ve yapılanmadaki ekonomik güç dengelerinin yenilenmesi hedefleniyor. Kısacası yeni bir ekonomik yapılanmanın yeni güç dengeleri üzerinde şekilleneceği giderek netleşiyor. Bu süreçte ABD, küresel düzeyde ekonomik olduğu kadar siyasi ve askeri olarak da güç kaybedecektir.

ABD'nin 21. Yüzyıl'a dönük ge-

Biz, ABD'nin Avrasya stratejisini belirlediği ilk yıllardan itibaren, "ABD kendi stratejisinin çelişkileri üzerinden er geç Atlantik'in öte yakasında soluğu alacak" demiştik. Bugün bu tespitin verileri daha fazla güçlendi.

liştirdiği ve 40 yıl gibi uzun bir zaman dilimine yayarak en az "soğuk savaş yılları kadar" bir maliyetle hayata geçirmek istediği Avrasya stratejisinin açmazları derinleşti, derinleşiyor. Irak'ta Saddam'ı devirmekle kısmen hedeflerine ulaşsa da "astarı yüzünden pahalı oldu" misali esas hedefi olan İran'ın güçlenmesine yol açtı. Afganistan'ın işgaliyle esas hedef olan Rusya'nın ve birkaç adım geriden Çin'in kuşatılması planı da tıpkı İran planı gibi yarı yolda kaldı. Biz, ABD'nin Avrasya stratejisini belirlediği ilk yıllardan itibaren, "ABD kendi stratejisinin çelişkileri üzerinden er geç Atlantik'in öte yakasında soluğu alacak" demiştik. Bugün bu tespitin verileri daha da güçlendi.

Bu gelişmeler ABD'yi Ortadoğu ve dünyada yeni arayışlara, ittifaklara zorluyor. Örneğin Rusya'ya ve giderek Çin'i kuşatmak, Ortaasya'daki enerji kaynaklarına hakim olabilmek amacıyla Afganistan işgal edilmişti. Fakat bugün geldiği yer; Afganistan'da çıkış yolu bulabilmek için Rusya ile işbirliğine yönelmek zorunda kaldı. Ki benzer bir yönelişin ilk sinyallerini İran'la ilgili de Obama yönetimi ile vermeye başladı. Yazının ana konusuyla bağlantı içerisinde ele alındığında, ABD'nin bu yeni yöneliminin Ortadoğu'ya, özellikle de Kürdistan'a yansıması, mevcut sınır ve statükonun korunması çizgisine yeniden dönülmesi olacaktır. Washington'daki düşünce kuruluşlarından Carnegie Endowment'ın düzenlediği toplantıda, Kürdistan üzerine "Çatışmayı Önleme" başlıklı bir oturumda konuşan Henry Barkey, "Obama'nın bölgede yeni bir yaklaşıma sahip olduğunu ve bu çerçevede Türkiye, İran ve Suriye'ye bu ülkelerdeki Kürt milliyetçi-

liğini desteklemediği mesajını iyi vermesi gerektiğini" belirtti. Obama yönetiminin bu yaklaşımları hayata geçirmesi, mevcut bölge statükosunun (sınırlarının) esas alınması olarak siyasete yansımaları olacaktır. Hewlêr'deki yönetimi, yeni arayışlara, özellikle de bölge devletlerine tek yanlı tavizlere kapı aralayan yeni arayışlara iten nedenlerden biri budur.

Washington-Hewlêr-Ankara-Bağdat'ın, başta G. Kürdistan enerji kaynaklarının dünyaya pazarlanması olmak üzere "örtüşen çıkarlar"ına bir de bu çerçeveden bakmak gerekiyor. Türkiye'nin ve elbette ABD'nin G. Kürdistan -ki Musul-Kerkük'te bulunan enerji kaynaklarını ikiye katlayan yeni enerji kaynaklarının bulunduğu belirtiliyor-petrolüne olan ihtiyaçlarının yanı sıra, Kürdistan Federal Hükümeti'nin de enerji kaynaklarını uluslar arası pazara ulaştıracak kapı olarak Türkiye'ye ihtiyaç duyması üzerinde mi çıkarlar örtüşüyor? Kerkük referandumunun sürekli ertelenmesi; Talabani'nin yanısıra Mesut Barzani'nin de son aylarda sıkça "Federal Irak'ın bir parçasıyız" vurgusunu dile getirmesi; eski MIT yöneticilerinden Cevat Öneş'in "Türkiye, ABD, Bağdat, Erbil hattı üzerinde çıkarların çakışması, PKK silahlı gücünün Irak'ta tasfiyesi için sona yaklaşıldığını göstermektedir" (31.12. 2008, Taraf) açıklaması... Tüm bunlar Ankara-Hewlêr hattında giderek "ortak çıkarlar" eksenindeki bir uzlaşma arayışını mı gösteriyor? 15-16 Şubat Hewlêr Sempozyumu, bu arayışın olgunlaştırılmasının adımlarından biri olarak görülüyor. Çünkü sempozyumda sadece Türkiyeli aydınlar değil, Türk Devleti de Musul Konsolosluluğu aracılığıyla resmi olarak temsil edildi. Eğer Mayıs ayı sonuna doğru gerçekleşmesi hedeflenen "Kürt Konferansı" gerçekleştirilirse -ki sonbahardan önce yapılması zor görünüyor- demek ki bir kez daha Güney lehine Kuzey by-pass edilecek ve üstelik Güney'in de onayıyla! Güney bu noktaya gelir mi? İzleyip göreceğiz. Geçerken belirtelim; böyle bir gelişmenin yaşanması, Kuzey'in yanı sıra Güney'in de zararı-

na işleyecek yeni bir sürece yol açacaktır.

2- TC rejimi yönündeki yeni arayışlar, hem doğrudan devlet tarafından hem de AKP, Gülen Cemaati vb. odaklarca sürdürülüyor. Uluslar arası siyasi konjonktürün yeni bir askeri darbe için uygun olmaması nedeniyle, ordunun geçmişe oranla Kürt sorununda yeni gelişmelere kerhen de olsa kısmen kapıyı araladığı, ama gelişmeleri temkinli izlediği görülüyor.

ABD, AKP, Gülen Cemaati ve liberal ittifakından güç alan "İkinci Cumhuriyetçiler" ile halen asıl iktidarı temsil eden Kemalist rejim arasındaki mücadelenin cereyan ettiği alanlardan biri de Kürt ulusal sorunudur. Asıl ya da derin iktidar olarak ordu ve bürokrasinin temsil ettiği Kemalist rejim, Kürt/Kürdistan sorununda kerhen de olsa kimi adımlara göz yummakla birlikte halen ret ve inkar politikasını esas olarak koruyor. Belirttiğimiz "İkinci Cumhuriyetçiler" in Kürt ulusal özgürlük potansiyelini kendi stratejilerine yedekleme taktiği gereği Kürt sorununa sahiplenmeleri ise, üniter rejim çerçevesinde belirli acil ulusal taleplerle sınırlıdır. Ergenekon operasyonu ile derin devletin yeniden şekillendirilip ABD karşıtı Avrasyacı damarın ayıklanması, dolaylı-dolaysız olarak "İkinci Cumhuriyetçi"lere, özetle de "ılımlı" İslama güç katmıştır. Zaten R. Tayyip Erdoğan'ın, "biz öbürlerine benzemeyiz, büyük lokmayız, yutamazlar" demesi de, belirttiğimiz "İkinci Cumhuriyet" ittifakından güç almasından ileri gelmektedir. Bu açıdan Gürbüz Özaltnılı'nın görüşü dikkate değerdir: "yeni olan durum bu krizin bugüne kadar olduğundan farklı olarak asli iktidarın alanını daraltan bir çözüm sürecine girmiş olmasıdır. Çünkü biz tarihimiz boyunca modelin her krizinde tali iktidarın tasfiyesine tanık olmuştuk."

(26.01.2009, Taraf) Özaltnılı bunları derken, girilen süreçte asıl iktidar olarak Kemalist rejimin iktidar alanının giderek daraltılacağına vurgu yapıyor. Daralıp daralmıyacağı ve Kürt ulusal talepleri yönünde neyi içerip içermeyeceği, yerel seçimler

Rejimin yeniden yapılması ve anayasada bunun ifadesini bulması demek, birçok yeni açılımla birlikte Kürt sorununda da, devleti resmi kabulü içeren yeni açılımlara zorlanmaktadır. Çünkü çoktandır, yürütülen kirli savaş iç ve dış kamuoyunda büyük ölçüde deşifre oldu.

sonrası gündeme getirileceği Erdoğan tarafından açıklanan anayasa taslağıyla -ki getirip getirmeyeceği de halen kesin değil- netleşecektir.

3- Rejimin yeniden yapılması ve anayasada bunun ifadesini bulması demek, birçok yeni açılımla birlikte Kürt sorununda da, devleti resmi kabulü içeren yeni açılımlara zorlanmaktadır. Çünkü çoktandır, TC'nin Kürdistan'da yürüttüğü kirli savaş iç ve dış kamuoyunda büyük ölçüde deşifre oldu. Bu deşifreyon, ordu merkezli sürdürülen kirli savaş stratejisini birçok açıdan kuşatmış durumda. Buna, ABD'nin kendi stratejisi gereği ordu ve bürokrasideki Avrasyacı ulusalcı damarın Ergenekon operasyonu ile tasfiyesi de eklenmelidir. Ordu üst yönetiminin de Avrasyacı damarın tasfiyesine yine kerhen de olsa onay vermesi, hem yüzleştiği kuşatmanın derinliği hem de izlenen siyasetin devleti "çökertme noktasına getirmesi" nedeniyleledir. Ordu ve Kemalist bürokrasi de artık şu gerçeğe yüzleşti: Askeri olarak çok güçlü olmak demek siyasi olarak da aynı oranda güçlü olmak anlamına gelmiyor. Zaten ordunun hem Ergenekon operasyonuna hem de Kürt sorununa AKP Hükümeti üzerinden geliştirilen kimi açılımlara kerhen onay vermesi de buradan geliyor. Son aylarda, özellikle de bugünlerde güncelleştirilen "PKK'nin silahsızlandırılması" planının bu açıdan yeni bir "33 asker provokasyonu" türünden bir eylemle tersyüz edilmesi de geçmişle kıyaslandığında zor görünüyor. Ordu ve yeniden yapılandırılan derin devletin, "PKK'nin silahsızlandırılması" planı etrafında geliştirilen adımları tersyüz etmeleri zor gözüküyor, ama bu seçenek, Kürt sorunu

olunca tümüyle devre dışı değildir. Zira Osmanlı'dan günümüze, özellikle de İttihat ve Terakki'den Ergenekon'a uzanan süreçte değişen ad ve biçimler altında süreklilik kazanan (bazen Fedailer Örgütü, bazen Teşkilat-ı Mahsusa, bazen Türk İntikam Tugayı, bazen JİTEM ya da Ergenekon vb. adlar alan) derin devlet, dipten gelen devrimci bir hareketle köklü tesfiye edilmeden, süreci tersyüz edebilecek provokatif eylemler her zaman potansiyel varlığını korur. Özellikle de sorun başından beri derin devlet ile resmi devletin tekleşip örtüştüğü alan olarak Kürt/Kürdistan sorunu olunca!..

4- "Silahsızlandırma" ya da "Eve Dönüş" gibi planların asıl muhatabı PKK'dir. Dolayısıyla sözü edilen plan ve adımlara PKK ne diyecek ya da ne diyor?

Ahmet Altan, silahlı mücadele yönünden hem PKK hem de devletin yüzleştiği kilitlenmeyi şöyle belirtiyor:

"Kandil'de PKK yöneticilerine de sormuşum silahlı mücadelenin neden devam ettiğini. Onlar da 'silahla bir sonuç alamayacakları bildiklerini' söylemişlerdi.

PKK Türk ordusunu yenemez. Türk ordusu da 'silahla' Kürt sorununu çözemez, PKK'yi bitirirlerse başka örgütler çıkar... Türkler, Kürtlerin isteklerini silah zoruyla kabul ediyormuş görüntüsüne tahammül edemez. Kürtler de bir çözümün kendilerine silahla kabul ettirildiği görüntüsüne dayanamaz." (14.01.2009, Taraf) Altan hem eksikli de olsa bugünkü siyasal konjonktürün doğrularını hem de kendince olması gerekeni dile getiriyor. Yoksa Altan, Balkanlar'da, Arabistan'da, Kafkasya'da onlarca ulusun tam da "silah zoruyla isteklerini kabul" ettirdiklerini ve Osmanlı'dan ayrıldıklarını çok iyi bilir.

Özetle burada uzun uzun üzerinde durmayacağımız birçok faktörün sonucu olarak silahın, silahlı mücadelenin Kürt ulusal özgürlük mücadelesinde "çözüm" getirmeyeceğinin bizzat yürütenler tarafından dile getirilmesi yeni de değildir. PKK yöneticileri bunu yıllardan beri zaten dile getiriyorlar. Altan'ın dile

getirdiği diğer boyut, yani Türk Devleti'nin silah zoruyla Kürt ulusal mücadelesini devre dışı bırakamayacağı da doğrudur. İşte tam da bu karşılıklı kilitlenmeden çözüme doğru, en azından burjuva demokratik çerçevede kimi adımların atılması yönünde gelişmeler olabilir mi? Bunun verileri çok güçleniyor.

Yeni arayış ya da planlar neleri içeriyor?

Washington, Ankara, Hewlêr, Bağdat politik ilişkiler trafiğinin yoğunlaşması; Ankara'nın Kürt Federal Hükümeti ile artan resmi temasları; Hewlêr'de kurulan ortak "komuta merkezi"; Ankara'nın Kürt sorunu ve Güney ile ilişkiler çerçevesinde özel olarak ABD ve AB nezdindeki girişimleri; Abant Plantfomu'nun Hewlêr Sempozyumu ve nihayet tarihi belli olmayan ama hazırlıkları yapılan Hewlêr Kürt Konferansı gibi bir dizi diplomatik, pratik, politik ilişki ile toplantılar yeni bir planı doğrular nitelikte.

"PKK'nin tasfiyesine ilişkin haberler haftalık basın toplantısında Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Burak Özügergin'e soruldu... Özügergin 'Gerek ABD, Türkiye ve Irak arasında kurulan üçlü mekanizma çerçevesinde, gerek ikili görüşmelerimizde, gerekse AB ve AB'ye üye ülkeler ile görüşmelerimizi sürdürüyoruz' dedi." (25.02.2009, Taraf) Görülüyor ki Ankara görüşmeleri sürdürüyor ama planı ve içeriğini halen kamuoyuna açıklamadan bunu yapıyor. Bu davranışıyla da Ankara'nın gelişmelere göre kendine manevre alanı bıraktığı söylenebilir. Ankara'nın, özellikle AKP Hükümeti'nin TRT-ŞEŞ adını ve ilan edilen ama daha çok seçim sonrasına bırakılan muhtemel kimi yeni adımları, hükümetin seçim yatırımının yanı sıra rejimin de Kürt sorunundaki yeni bir yönelişinin verilerini içeriyor. Türk günlük basını "plan var" demenin ötesinde planın neler içerdiğini de açıklıyor. Basında plan/planlar hakkında söylenenler özetle şunları içeriyor:

"PKK için planlı bir tasfiye süreci başladı." (Serdar Akınan, Akşam, 17.12.2008)

Washington, Ankara, Hewlêr, Bağdat politik ilişkiler trafiğinin yoğunlaşması; Ankara'nın Kürt Federal Hükümeti ile artan resmi temasları; Hewlêr'de kurulan ortak "komuta merkezi"; Ankara'nın ABD ve AB nezdindeki girişimleri gibi bir dizi diplomatik, politik ilişki ve toplantı, yeni planı doğruluyor.

"PKK'nin sessiz sedasız tasfiye edileceği belirtiliyor." (Ahmet Altan, 14.12.2008, Taraf)

"Türk devlet yetkilileri K. Iraklı Kürt yöneticiler ve PKK arasında gizli veya açık ilişkiler sürüyor."

"Plana göre Barzani ve Talabani PKK'den 'Irak Kürt Federal Bölgesi'ni terketmesini, eyleme başvurmamasını ve silah bırakmasını' isteyecek."

"Hedef eve dönüşün yolunu açmak ve bunun için de BM'den yardım istenecek."

"Dönmek isteyen PKK'liler önce Mahmur Kampı'na yerleştirilecekler, daha sonra Türkiye'ye girişleri sağlanacak."

"PKK yöneticileri ise bir üçüncü ülkeye gönderilecek." vb.

Aralık 2008 günlük basını tarandığında bu ve buna benzer iddia ve planlarla doludur. Hatta basında Mesut Barzani'nin Kuzeyli kimi parti yöneticileriyle yaptığı görüşmede, "PKK'nin yürüttüğü silahlı mücadele yalnız Türkiye'de yaşayan Kürtlere değil bize de zarar veriyor. Bu nedenle çatışmaların durdurulmasını istiyoruz" dediği ve PKK'ye dönük daha ileri açıklamaların Kubat Talabani tarafından yapıldığı da ayrıca yazıldı çizildi. Dahası ABD dış ilişkiler uzmanı Hanri Barkey'in, Obama'ya sunduğu "Kürdistan üzerinde çatışmayı önleme" başlıklı raporun hem PKK'nin "tasfiye" sürecini hem de ABD yönetimine Kürdistan üzerinden bölge devletleriyle yani İran, Türkiye, Suriye ile ilişkilerini germe gerektirdiği yönünde önerileri içermektedir. Zaten Türkiye'de herkese mesaj veren Obama'nın konuşması da rapordaki önerileri dikate alır nitelikteydi.

Bütün bu gelişmeleri yorumlayan Orhan Miroğlu, "Kürt sorununun

da çatışmalı sürecin bittiğine işaret eden bir döneme giriliyor. Sorunun muhatapları bugün her zamankinden daha mümkün görünen 'silahlara veda' dönemi için fikirlerini, önerilerini çeşitli kanallardan açıklamaya başladılar" dediği yazısında, Öcalan'ın avukatları aracılığı ile ilettiği üç aşamalı planını da şöyle aktarıyordu: "Karşılıklı ve kalıcı bir ateşkes süreci, yeni bir anayasanın yapılması ve hakikat komisyonunun kurulması." (25.02.2009, Taraf)

Doğrudan PKK adına söylenelere bakıldığında da benzer yaklaşımları görürüz. Örneğin PKK Dış İlişkiler Komitesi Üyesi Ahmet Deniz, "İş o noktaya gelirse silah bırakmak çok kolay bir iştir... Atılan adımların samimi olduğunu görmek, içinde farklı oyunların olmadığına inanmak istiyoruz. İyi niyet jesti olarak tek taraflı ateşkes uymaya devam edeceğiz... Mutlu olacağımız onurlu bir barış istiyoruz. Onurumuzun incinmemesi çok önemli" diyor. (25.12.2008, Taraf)

Paralel bir açıklama da, "Anayasal düzenlemeler başta olmak üzere, Kürt sorununun çözümünde temel hususlarda adım atılmadan PKK'nin silah bırakmasını istemek beyhude bir çabadır" diyen Murat Karayılan'dan geldi. Öcalan ve diğer PKK yöneticilerinin "silahların bırakılmasına" dönük istemleri de esas olarak bu çerçevededir. Görüldüğü gibi talep edilen öncelikle kendilerinin muhatap alınması, bu muhataplığın oyun içinde oyun içermemesi, anayasal zeminde kimi düzenlemelerle sınırlıdır. Ki bunların tamamı da üniter rejim ve kapitalist düzenin mevcut sınırları içerisinde gerçekleşebilecek burjuva demokratik taleplerdir. Hatta öyle ki bu taleplerin radikal burjuva demokratik talepler yönünden bile oldukça sınırlı ve geri oldukları görülür. Ahmet Deniz'in "onurumuzun incinmemesi çok önemli" diyerek altını çizdiği nokta; Türk rejiminin sıkça kullandığı ve halen dillendirdiği "pişmanlık yasası" türünden aşağılayıcı, onur kırıcı olmasının da ötesinde Kürt halkını ve siyasal dinamiklerini kişiliksizleştiren, yıkan bir üslup ve dayatmadan öncelikle

vazgeçilmesi talebidir.

Türk şoven rejimi, halen fiziksel yıkımın da çok ötesinde ideolojik-politik, en önemlisi de ruhsal ve zihinsel yıkıma yol açacak olan "pişmanlık yasası" türünden adımları tekrarlayacaksa bilmelidirler ki yol alamazlar. Dolayısıyla Türk Devleti'nin yeni bir planı varsa öncelikle bir zihniyet değişikliğini geliştirmelidir. Yoksa "işte bakın 30 yıl dağda savaştilar ama sonuçta dönüp dolaşıp pişman oldular, diz çöküp yeniden devlete sığındılar" türünden bir sonuca ulaşmanın peşinde ise, böyle bir sonuca asla ulaşamayacaktır, ayrıca ulaşmaması için de herşey yapılmalıdır. Daha somut olarak TC Devleti şu temel noktalar üzerinde yeni ve ciddi yaklaşımlar üretip geliştirmeden yol alamayacağını bilmelidir:

Birincisi; Kürdü Kürde kırıma politikasıyla yol, hele hele kalıcı çözümleyici yol alamayacağını bilmelidir. Çünkü TC Devleti'nin halen şu günlerde bile Kürdistan'ın Kuzey ile Güney parçalarındaki ulusal demokratik hareketi karşı karşıya getirmenin arayışında olduğu görülüyor. Güneyli güçlerin (KDP, YNK) desteğiyle PKK'yi Güney'den çıkarma planından vazgeçmeden Türk Devleti belki geçici sonuçlara ulaşabilir. Ama bir süre sonra daha köklü olarak sorunla yüzleşeceği muhakkaktır. Geçmiş tarih bunun sayısız örnekleriyle doludur. Ahmet Altan'ın aktardığımız değerlendirmesi konjonktürel olarak doğrudur; yani Türk Devleti nasıl ki "beni silahla yıkamazsınız" diyorsa, aynı yaklaşımla "ben de silahla Kürt halkının ulusal özgürlük mücadelesini engelleyemem" der ve bunu esas alırsa, yeni planlar işe yarayabilir. Kısacası TC rejimi PKK'nin silah bırakmasını istiyorsa, Kürdistan'ın farklı parçalarından ulusal demokratik hareketin iç çatışmalarından medet ummadan ve bu yönde kışkırtmalara, provokasyonlara girişmeden, tabir uygunsu bu açıdan tarihin tekrerrü edeceği beklentisine girmeden, köklü zihniyet değişimi başta olmak üzere ciddi adımlar atmalıdır.

İkincisi; Türk Devleti ve hükümeti eğer gerçekten yeni bir plan

TC Devleti'nin şu günlerde bile Kürdistan'ın Kuzey ile Güney parçalarındaki ulusal demokratik hareketleri karşı karşıya getirmenin arayışında olduğu görülüyor. TC, Kürdü Kürde kırıma politikasıyla yol, hele hele kalıcı çözümleyici yol alamayacağını bilmelidir.

üzerinde çalışıyorlarsa, eğer soruna yaklaşımda "ordum güçlü, zorla çözerim" yaklaşımını zihniyet olarak aşmak istiyorlarsa, o zaman inandırıcı adımlar atmalıdırlar. Örneğin TRT-ŞEŞ'i kırılmalı ve her an yeni bir hükümet kararname ile geri alınabilir konumdan çıkartması, anadilde eğitim başta olmak üzere acil demokratik talepler yönünde yeni ve yasal bağlayıcılığı olan adımları atması gerekir. Devlet/Hükümet TRT-ŞEŞ ile Kürtçe yayın yapıyor. Fakat ayrı bir ulus ve halk olarak Kürtlerin varlığını ve Kürtlerin yaşadığı coğrafya olarak Kürdistan'ı halen resmen kabul etmiyor. Etmediği içindir ki "meclis iç tüzüğü izin vermiyor" gibi bir sudan gerçekçe ile Ahmet Türk'ün meclisteki Kürtçe konuşması anında kesiliyor. Devlet cephesinde ilk güven verici adım olarak öncelikle anayasanın bazı maddelerinin değiştirilmesi gerekir. Örneğin:

"Madde 3- Türkiye devleti ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütündür. Dili Türkçe'dir."

"Madde 4- Anayasanın 1'inci, 2'nci ve 3'üncü maddesi değiştirilemez ve değiştirilmesi teklif bile edilemez."

"Madde 66- Türk devletine vatandaşlık bağıyla bağlı olan herkes Türk'tür"

"Madde 70- Her Türk kamu hizmetine girme hakkına sahiptir."

Bu ve benzeri anayasal hükümler aşılmadan hiçbir plan ve arayışın, Kürt ulusal özgürlük sorununun çözümünde resmi ve kalıcı bağlayıcılığı olamaz. Hem devletin dili "Türkçe"dir hükmü anayasada korunacak hem de devlet kanalı olarak TRT-ŞEŞ Kürtçe yayın yapacak! Anayasa'da "Türk devletine vatandaşlık bağıyla bağlı olan herkes Türk'tür"

hükmü gibi ırkçı-şoven bir bağlayıcı madde varolduğu na Kürt/Kürdistan sorununda adım atılır ne de Türk ulusu dışındaki Kürt ulusu ve Arap, Ermeni, Çerkes gibi ulusal azınlıkların varlıkları ve ulusal demokratik hakları, resmi bağlayıcılığı olan dahası ve önemlisi milyonlarca halkın zihninde ve yüreğinde kabulünün ifade bulması mümkün değil.

Anayasanın yukarıda belirttiğimiz ve Türk olmayan on milyonlarca Kürt, Laz, Arap, Çerkes, Ermeni'yi Türk milleti olgusu içerisinde değerlendiren ırkçı-şoven maddeler aşılmadan, atılan hiçbir adımın kalıcılığına Kürt halkının ve ulusal azınlıkların inanması beklenmemelidir. PKK'nin gerçekten silah bırakmasını istiyor musunuz? Öncelikle anayasada kalıcı ve güven verici değişiklikleri gerçekleştirmeniz gerekiyor.

Üçüncüsü; Türk rejimi ve bürokrasisinin köklü bir zihniyet değişimi ile Kürdistan ve ulusal azınlıklar sorununa yaklaşımları gerekir. Etnik açıdan herkesi Türk sayan, Türkleşmede ısrar eden; dini açıdan herkesi genelde Müslümanlığı, özelde de İslam Hanefi mezhebi inancını kabule zorlayan Türk-İslam sentezinin aşılması gerekir. Türk etnik kökenli ve İslam-Hanefi mezhebinden olmayan halklara ve onların zengin kültürlerine dayatılan ya da giydirilmek istenen **Türk İslam Sentezi deli gömleği** yırtılıp atılmadan, ne Kürt ulusal sorunu ne de diğer birikmiş sorunlara çözüm bulunamaz. Osmanlı'nın son yıllarından başlayan, İttihat-Terakki ile geliştirilip doruğa ulaştırılan ve TC ile günümüze kadar sistemli bir plan dahilinde sürdürülen Türkleştirme-İslamlaştırma plan, hedef ve zihniyetinin aşılması gerekiyor.

Türkleştirme, İslamlaştırma, "Türkiye Türklendirir", "Ne mutlu Türküm diyene" şiarlarında ve "Tek dil, tek devlet, tek din, tek bayrak, tek vatan" gibi tam bir ırkçı-şoven dayatmada ifadesini bulur. Eğer bugün Kürt ulusal sorununda devlet kimi adımlar atmak istiyorsa, tam bir deli gömleği misali halklara dayatılan tekçi zihniyetin aşıldığının anayasal düzeyde adımlarını atarak güvence vermelidir.

Aleviler bir ulus mu? Aleviler bir sınıf mı?

Nasrettin Hoca'nın çok sevdiğim bir hikâyesi var. Bu hikâyeye bugünkü Alevilerin durumunu anlattığı için size anlatmak istiyorum... Nasrettin Hoca'nın kızı komşu köyden asabi, zorba bir köylüyle evlenir. Aradan çok geçmeden köylü, Nasrettin Hoca'nın kızını çok kötü bir şekilde döver. Nasrettin Hoca'nın kızı da kaçıp Hoca'nın evine gelir. Tarla dönüşünde, yüzü gözü yara bere, şiş içerisinde kalmış kızını evde gören Hoca sinirlenerek "Bu halin ne böyle kızım?" diye bağırır kızına. Kızı da "Kocam beni dövdü baba. Çok dövdü. Artık onun dayağına dayanamıyorum baba! Ben de kaçıp geldim. Artık o eve gitmek istemiyorum!" der ağlayarak. Kızının bu sözleri üzerine Hoca daha çok öfkelenir, bağırıp çağırmaya başlar. Eline geçirdiği bir sopayla kızını damadından daha çok döverek geri gönderir ve kızına şöyle söyler: "Git o zorba kocana söyle, o benim kızımı döverse, ben de onun karısını böyle döverim!"

Bu hikâyeye Alevilerin şu anki halini ne güzel anlatıyor değil mi? Belki içinizde bu hikâyeye Alevilerin şu anki hali arasında bağ kuramayanlar çıkabilir, bu yüzden ne demek istediğimi anlatayım size.

Uzun yıllardır varlığı inkâr edilerek, baskıyla, asimilasyonla yok edilmeye çalışılan Aleviler, şimdi bir yandan temel insani haklarını elde etmek için çalışırken, bir yandan da kim oldukları konusunda bir arayış içerisinde. Her kafadan bir ses çıkıyor; her siyasi parti, siyasi örgüt Alevileri kendine çekmek için, Alevilerin varlığıyla ilgili gerçeğe ilişkisi olmayan, kendine özgü siyasal yorumlarda bulunuyor. Aleviler siyasal partilerin, örgütlerin birbirine vuruşturduğu insanlar haline dönüştürüldü. Aleviler, varlığını kabul etmeyen, temel insani haklarını vermeyen iktidar çevreleri ile onları kendi ideolojisine, siyasal çizgisine çekmeye çalışan çevreler tarafından sıkıştırılmış durumda. Alevilerin hali, kocasından dayak yediği için babasının evine kaçan ama orada da babasından dayak yiyen Hoca'nın kızının halini andırıyor. Sol düşünceli Alevi örgütleri, sağ düşünceli Alevi örgütlerinde/partilerinde yer alan, destekleyen Alevileri Alevi olarak görmüyor. Sağ düşünceli Alevi örgütleri de sol düşünceli Alevi örgütlerinde/partilerinde yer alan, destekleyen Alevileri Alevi olarak görmüyor. Çünkü bu her iki kesime göre Alevilik bir inanç değil, bir si-

yasal ideoloji, bir toplumsal projedir. Aleviliği bir inanç değil de bir siyasal ideoloji, çağımızın sorunlarına çözüm üretecek, uygulanabilir bir toplumsal proje olarak gördükleri için doğal olarak kendi ideolojilerinden, siyasi düşüncelerinden olmayan Alevileri Alevi olarak görmüyorlar. Sağcı Alevilere göre solcu Aleviler Alevi değil, solcu Alevilere göre sağcı Aleviler Alevi değil. Siyasete bulaşmamış Aleviler ise şaşkın, ne yapacaklarını bilmez vaziyette, Aleviler içerisinde sürüp giden bu post kavgasını izlemekte. Çetin bir kavgadır almış başını gidiyor. Bu aralar Aleviler kendi demokratik taleplerini gerçekleştirilmekten çok birbirleriyle olan siyasal husumetleriyle uğraşıp duruyorlar. Öyle görünüyor ki bu kavga daha uzun zaman sürecek.

Bilirsiniz, kendilerine sol/sosyalist diyen örgütler, siyasal partiler projelerini, amaçlarını ya da ülkedeki sosyal sınıfları, ulusal katmanları açıklarken şöyle bir cümle kururlar: "Türkler, Kürtler, Aleviler, emekçi halkımız..." Bu cümleyi o kadar severler ki, sorunlarını anlatırken özellikle altını çizerek bu cümleyi kurmaktan derin bir haz alırlar. Ve yıllardır hiç kimse, hiçbir siyasal parti/örgüt kalkıp bu cümle-

yi sorgulamadı. Çünkü bu cümle kutsal kitaplardaki kutsal vahiyler gibi tabulaştı, dogmalaştı.

Biliyorum, bu yazıyı okuyacak olan siz okuyucular bana kızacak, bu cümlenin neyini eleştirdiğimi soracaksınız. Görünüşte çok masumane, çok insani bir cümle, öyle değil mi? Biliyorum, evet diyeceksiniz. Ama şapkamızı önümüze koyup düşünmenin zamanı; ülkemiz için yapılan bu sosyolojik tespit doğru mu? Hiç kimse de bu soruyu kendine sorma zahmetine katlanmıyor.

Herkesin bildiği gibi Kürtler, Türkler inançsal olgular değil, etnik olgulardır; yani Türk ya da Kürt sözünü kullandığımızda herhangi bir inançsal, sınıfsal olguyu değil, bir etnik olguyu ifade ediyoruz. Ülkemizdeki etnik durumu anlatırken Alevileri de Türkler ve Kürtlerle birlikte vurgulamamız, onların Türkler ve Kürtler dışında ayrı bir etnik bir olgu olduğu anlamına gelir ki zaten bu cümleyi kuran insanların bilinçaltında yatan gerçek de bu. Ama bu tespit doğru mu? Yani Alevilik ülkemizdeki Türkler ve Kürtler dışında ayrı bir etnik olgu mu? Bu düşünceyi savunan Alevilerin ayrı bir ırksal olgu olduğunu söyleyen çok sayıda kitap yazıldı, ama bunlar bilimsel, sosyolojik çalışmadan çok Alevi gerçeğiyle ilişkisi olmayan hayali kurgulardır. Ciddiye alınacak çalışmalar değildir.

Alevilik etnik bir olgu değil, inançsal bir olgudur. Alevilik, Musevi dininde olduğu gibi soydan gelen, soy ile inancın bütünleştiği ulusu oluşturan önemli öğelerden biri olan, kendilerine has bir dili olan bir olgu değildir. Aleviliği böyle gören, böyle göstermeye çalışan çevreler, eğer niyetlerinin arkasında gizli bir hinoğluhnluk yoksa yanılmaktadırlar. Gerçi

1900'lü yılların başlarında İttihat ve Terakki Partisi taraftarları Aleviliği tıpkı Yahudilerde olduğu gibi Türk ırkının ırksal bir inancı haline dönüştürmeyi düşünmüşler, ama uygulanabilirliğine inanmayarak bu politikayı uygulamaktan vazgeçmişlerdir. Bugün ülkemizde

Alevilik, kendi başına bir etnisiteye dayanan ya da Yahudilik'te olduğu gibi inançla etnisitenin bütünleştiği bir olgu değildir. Bu yüzden Aleviliği Kürt, Türk, Arap etnisitelerinin dışında ayrı bir etnik olguymuş gibi düşünmek, ifade etmek doğru değil.

yaşayan Aleviler, Türkler ve Kürtler dışında ayrı bir etnisite değildir; kendilerine özgü bir dilleri yoktur. Tam tersine Türk, Kürt, Arap etnisitelerden gelme insanlardan oluşmuş bir inançsal varlıktır. Kendi başına bir etnisiteye dayanan ya da Yahudilik'te olduğu gibi inançla etnisitenin bütünleştiği bir olgu değildir. Bu yüzden Aleviliği Kürt, Türk, Arap etnisitelerinin dışında ayrı bir etnik olguymuş gibi düşünmek, ifade etmek doğru değildir.

Bugün inançsal örgütlenmeler dışında Alevilerin diğer inançlardan insanlardan ayrı oluşturduğu siyasal örgütlenmeler, bu yanlış bakış açısının ürünüdür. Yıllarca inançsal örgütlenmelere karşı çıkan sol, her ne hikmetse Alevilerin inançsal ayrışmaya dayanan örgütlenme tarzını desteklemekte, hatta bizzat bu örgütlenmeleri oluşturmaktadır.

Asimilasyon değil, entegrasyon...

Bugün Alevi halkını birlikte yaşadığı diğer inançlardan, mezheplerden insanlardan ayırıştırarak ayrı örgütlerde örgütlenmeye çalışan kesimlerin büyük çoğunluğu kendilerini sol olarak tanıtan kesimlerdir. Sünni ve Alevi halkın aynı kurumlarda örgütlenmesinden rahatsız olan iktidar çevrelerinin teşvikiyle son yıllarda bu çabalar öylesine artı ki nereye varacağını, neyle sonuçlanacağını bilen yok. Alevi iş adamlarını, Alevi işçileri ayrı kurumlarda örgütlemeyi, hatta Alevilerin ayrı siyasal patilerde toplanmasını savunan kesimler, devletin desteğiyle Aleviler içerisinde hatırı sayılır bir güç kazanmaya başladılar. Bu kesimler işi o kadar

abartılar ki Alevi ve Sünni yurttaşlarımızın entegrasyonuna da karşı çıkmaya başladılar. Asimilasyonla yapılan bütünleşmeye karşı durmak insani bir görevdir, çünkü asimilasyon zorla, baskıyla yapılmak istenen bir birleşme bütünleşmedir; ama asimilasyona karşı durmayı abartarak, aynı iktisadi yapı ve hayatın kendi gidişatı içerisinde inançların entegrasyona uğrayıp farklı inançların ortak noktalarda bir araya gelmesine karşı durmak çok tehlikeli ve çok yanlış bir düşüncedir. Asimilasyon ile entegrasyon arasındaki bu farkı görmek, asimilasyona karşı çıkarken entegrasyondan yana olmak gerekir. Cem evlerinin Alevilerin ibadetini amaçlayan, yani inançsal görevlerini icra eden Alevi kurumlaşması dışında, Alevilerin ülkemizdeki diğer inançlardan halklardan, insanlardan ayrı siyasal örgütlenmeler oluşturmaları hem yanlış hem de uzun vadede Alevilere zarar veren bir örgütlenme tarzıdır.

Bu örgütlenmeyi oluşturan insanların en önemli yanılığlarından biri de Alevileri sınıfsal açıdan bir bütün olarak görmeleridir. Bu kesimlere göre Alevilik sol, hatta sosyalist bir ideoloji, siyasal bir projedir. Dolayısıyla Aleviler emekçi sınıfıdır. Aleviliği emekçi sınıfla özdeşleştiren bu sol çevreler Aleviliği yekpare bir sınıf olarak gördükleri için, sol düşüncede olmayan Alevileri Alevi olarak görmediklerini söylemektedirler.

Son yıllarda bazı Alevi derneklerinin başındaki insanlarla AKP'den milletvekili olan Reha Çamuroğlu arasındaki tartışma bu anlayışın ürünüdür. Bu zatların bazıları CHP'de görev almayı Aleviler için bir erdem, AKP'de yer almayı da ihanet sayacak kadar Alevidirler. Oysa bu doğru bir bakış tarzı değildir. Ülkemizde Sünni mezhebi ve Hristiyan dininden yurttaşlarımızda olduğu gibi Aleviler de farklı sosyal sınıflardan, farklı düşüncelerden oluşmuş bir inançsal gruptur.

Aleviliği nasıl ırksal bir olgu olarak görmek yanlışsa, Alevileri sı-

nıfsal bir olgu olarak görmek de aynı derecede yanlış, zararlı bir anlayıştır. Dolayısıyla inançsal görevleri icra eden kurumlar/örgütler hariç, farklı sosyal sınıflardan oluşmuş Alevileri diğer inançlardan insanlarımızdan ayrı kurumlarda, ayrı siyasal örgütlerde örgütlendirmeye kalkmak hem gerçekleşmesi mümkün olmayan bir çaba hem de uzun vadede emekçi Alevi halkını Alevi sermayesine, devleti elinde tutan egemen sınıflara mahkûm eden bir anlayıştır. Alevi kökenli emekçi sınıflar Alevi kökenli burjuva sınıfıyla ancak inançsal görevler icra eden kurumlarda (cem evlerinde) bir arayla gelebilir. Siyasal çalışmalarda ise Alevi kökenli emekçilerin yeri Alevi burjuvazisiyle aynı siyasal kurumlar değil, ülkemizde bütün inançlardan emekçilerin oluşturduğu ortak siyasal kurumlar olmalıdır. İnançsal görevler icra eden Alevi örgütleri dışında, Alevi siyasal örgütleri/kurumları bir an önce ülkemizde diğer inançlardan halktan ayrı kurumlarda örgütlenme tarzından vazgeçmelidir. Çünkü bütün inançsal yapılar eninde sonunda toplumsal sorunlar da dahil hayata dair bütün sorunlara inanç gözüyle bakarlar. Ve Alevilik mezhebi de dahil hiçbir inançsal anlayış, günümüz dünyasının sorunlarına çözüm üretecek, farklı ırklardan, uluslardan, inançlardan, düşüncelerden insanların bir arada yaşamasını sağlayacak perspektife, olgunluğa sahip değildir. Hele

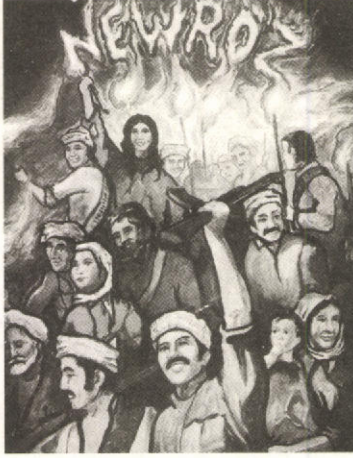
Sol düşünceli Alevilere şunu söylemek istiyorum: Alevileri seviyorsanız Alevi inancını kendinize bir propaganda aracı olarak kullanmaktan vazgeçin. Çünkü sizin söylediğinizin aksine Alevilik ne sol bir düşünce, ne de sosyalist bir ideolojidir.

inançlardan kaynaklanan husumetleri canlı tutarak, besleyerek gelecek kurmaya kalkmak hiç mümkün değildir. Dolayısıyla hem birey hem de topluluk olarak, hem insanlara hem de sorunlara bakış tarzımız ırksal ya da inançsal değil sınıfsal olmalıdır. Birlikte yaşadığımız insanlara ve ülkemizin, dünyanın sorunlarına böyle bakmazsak, hem kendimiz hem de birlikte yaşadığımız insanlara acı çektiririz.

Alevi, kendi siyasal düşüncesi-ne ve sınıfsal yapısına göre bütün inançlardan insanların ortak örgütlendiği kurumlarda yer almalı. Herkes için ideal olan örgütlenme budur. Bugün Alevileri diğer inançlardan insanlardan ayırıştırarak ayrı kurumlarda, örgütlerde örgütlenmeye çalışan insanlar, kurumlar, örgütler en çok Alevilere zarar vermektedirler. Çünkü Alevilerin, demokratik haklarını Sünni yurttaşlarımızdan ayrı kurumlarda örgütlenerek değil, onlarla aynı kurumlarda örgütlenerek kazanma, elde etme şansları daha yüksektir. Alevi-

lerle Sünniler birbirlerini tanıyıp birbirlerinin farklılıklarını kabul edecek bir kültüre, ruha sahip olmadıkça çıkarılacak yasalar uygulanamaz. Çünkü toplumumuzun ve insanımızın günlük yaşamında yasalardan çok törelerin, gelenek-göreneklerin egemen olduğu tartışma götürmez bir gerçektir. Sünni yurttaşlarımızın Alevilerin varlığını kabul etmeleri, çıkarılacak bütün yasalardan çok daha önemli hayati bir olaydır. Bunun da tek yolu Alevilerle Sünnileri aynı kurumlarda örgütlendirerek birbirlerini tanımaların sağlamaktır.

Sol düşünceli bir insan olarak öncelikle çuvaldızı kendime batırarak, sol düşünceli Alevilere şunu söylemek istiyorum: Alevileri seviyorsanız Alevi inancını kendinize bir propaganda aracı olarak kullanmaktan vazgeçin. Çünkü sizin söylediğinizin aksine Alevilik ne sol bir düşünce, ne de sosyalist bir ideolojidir. Siyaset inanca bulaştığında ya da inancı kullanmaya kalktığında hiç kimse nereye gidileceğini, neyle sonuçlanacağını bilemez. Bu yüzden inançları politik malzeme olarak kullanmak çok tehlikeli ve yanlıştır. İnançların, iktidarı elinde tutan güçlerin eline geçtiğinde arınmadığını, güzelleşmediğini, tam tersine zarar gördüğünü, kirlendiğini bugün yaşayarak görüyoruz. İyi bir inanansanız, inancı siyasal iktidar aracı olarak kullanmaktan vazgeçin. Bırakın o bütün sosyal sınıfların olsun...

DÜN DEN BUGÜNE

Sosyalizm, milliyetler meselesi ve Kürtler

Kapitalizm Sonrası Yaşamın Kuramcıları

Marks ve Engels rahmani yüzlü, sakallı iki yoldaşı. 19. yy ortalarına doğru, bilgilerini, emeklerini yan yana, üst üste yerleştiren iki bilim adamıydı. Onlar tıpkı iki duvarcı usta gibiydi... Yaşamı bulunduğu yerde görüp açıklamanın, değiştirebilmenin bilgisine ulaşmaya çalıştılar. Kuşkusuz her şey onlarla başlıyor da değildi. Her şeyde olduğu gibi felsefenin, bilginin/bilimin bir evveliyatı, tarihsel bir gelişmesi vardı. Bu iki canciğer yoldaş her şeyden önce kendilerini geçmişten o güne gelişen bilimsel-felsefi gelişmenin mirasçıları olarak görüp algıladılar. Alman felsefesi, Fransız siyaseti, İngiliz ekonomisi onları derinden etkilemişti. Gelişen, ilerleyen yaşamın eşitsiz gelişmesi sonucu olarak kapitalizm ilkin Avrupa'da doğmuş ve zirvede seyrediyordu. Marksizm de, bilimde, felsefede, kültürde, sanatta, edebiyatta, yaşamın bir bütün alanlarında yükselen kapitalizmin liberal döneminin ürünüydü. 19. yy, her bakımdan yaşamın değiştiği, hareketli bir yüzyıldır. Teknolojinin-sanayileşmenin, ekonominin, kentleşmenin geliştiği, toplumsal ayrışmaların/saflaşmaların derinleştiği, sanayi işçilerinin haklarını kit-

lesel olarak fiilen sahiplendiği, köylülüğün mücadelede ben de varım diyebildiği bir tarihsel dönemdir.

Marksist teorinin pratiğiyle birlikte ancak böylesi bir ortamda ilgi ve yaşam bulabilmesi elbette bir rastlantı değildi, olamazdı. Açıklayıcı, yaratıcı böylesi bir teori ancak böylesi bir hareketli yaşam pratiği içinde yüksek ilgiyi yakalayabilirdi. Yükselen burjuvazi ve modern işçi sınıfı üzerinden geliştirilen sınıf analizleri somut gerçekliğe oturmaktaydı. Kapitalizm, öncesindeki tarımsal dokuyu, toplumsal ilişkileri çözmekteydi. Burjuvazi güçlü, büyük bir devrimi temsil eden sınıftı. Sosyalizm tasavvuru da doğal olarak kapitalizm öncesi yaşamın değil, direkt ileri kapitalizmin üzerinden düşünülebilir, yaşam bulabilir, gerçekçi, ileri bir tasavvur olabilmeliydi. Kapitalizm yükselişeydi ama her yaşayan gibi kendi içinde ölümünü taşıymaktaydı. Sosyalizm ise kapitalizm sonrası konaktı. Ve ancak ileri kapitalist ülkelerde söz konusu olabilirdi. Marks'ın metodunun doğal, gerçeğe uygun değerlendirmesi böyleydi. Kapitalizm sonrası bir yaşam tasavvuru, kavrayışı tek düze bir anlayışa hapsedilir gibi de değildi. Değişik farklı kavrayışlardan biri vardı ki oldukça

hesaba katılması gereken anarşist görüşlerdi. Marks ve ünlü anarşist düşünürler arasında süren felsefi ve siyasal polemikler, devrim-değişim anlayışları, yorumları, felsefenin irtifa ve ufuk kazanmasında, entelektüel kazanımın zenginleşmesinde oldukça etkiliydi.

Marksizm, olup biteni açıklamayla kalmayıp, yaşamı değiştirebilmenin metoduydu her şeyden önce. Marks, toplumsal değişim ve devrimin öncelikle Avrupa koşullarında gerçekleşebileceğini öngörüyordu. Ona bu güçlü ihtimali, fiilen kendisini ortaya koyan toplumsal-sınıfsal ayrışma ve sınıf mücadelesi düşündürüyordu. Marks ve Engels'ten sonra, onların izini sürenlerin beklentisi hep bu çerçevede devam etti. Yüz yılın sonuna kadar devrimin ileri kapitalist ülkelerde olacağı bir gerçek durum olarak beklenildi. Beklenen olmadı ama başka bir şey gelişti, gerçekleşti. Avrupa'da sıcak toplumsal çalkantıların fikri sonuçlarından etkilenen ve kendilerine Bolşevik diyen kadroların yönetiminde, 1917'de, görece geri bir ülkede, Çarlık Rusya'sında, çok özel koşullarda önce "Şubat Devrimi", ardından "Ekim Devrimi" gerçekleşti. Geri bir ülkede, tek bir ülkede devrim olabildi olmasına da yaşayabilme şansı var

1917 Ekim Devrimi'yle gerçekleşen Sovyetler Birliği'nin yalnızlığı 2. Dünya Savaşı'nda Avrupa'da faşizmin yenilgisiyle son buldu. Kızıl ordunun desteğinde Doğu Avrupa ülkelerinde sosyalizmi yalnızlıktan kurtaran halk yönetimleri, sosyalist yönetimler kuruldu, şekillendi.

myıdı? Okyanusların ortasında, büyük dalgaların döveceği kuşatılmış, yalıtılmış bir ada... Emeğin üstünlüğüne-egemenliğine dayanan, kapitalizme alternatif bir yaşamı inşa ya koyulmak, bunu başarabilmek mümkün müydü? Sovyet devriminin ayakta kalabilmesi başka devrimler olmasına bağlıydı. Düşünülen buydu. Lenin, Bolşevik Partisi, devrimci öncüler, Almanya'da devrimi, Sovyet devrimini yalnızlaşmadan kurtaracak bir devrim olarak bekledi, durdu. Devrimler devrimi ayakta tutabilirdi. Hesaplar tutmadı, Sovyetler bir başına, kaderiyle baş başa kalakaldı.

Gelişkin olmayan bir ülkede ve tek başına, çepeçevre kapitalist dünyaca kuşatılmış bir devrim... Devrimin başlangıcında toplumsal örgütlülüğü, dinamizmi ifade eden **"Sovyetler/şuralar"** da uzun süre yaşamı imkanı bulamamıştı, sönüp gitmişti. Rejim, öngörüldüğü gibi yukarıdan aşağı ekonomide mülksüzlüğü, bir farklı ifadeyle toplumun ortak mülkiyetini sağlamaya koyuldu. Bunun için mülklü sınıflar üzerinde yürütülecek zor, zora dayanan bir uygulama gerekliydi. Zoru uygulayan kimdi? İktidar kimdi, kimin olacaktı? Sınıfın, emeğin mi, yoksa devletin, partinin mi? Egemenler üzerinde diktatörlük, işçi-emekçiler, halklar için özgürlük, demokrasi... Bu nasıl olacaktı? Devrim iddia edilen kanaldan değil, akabileceği yataktan aktı. Burjuvazi ve müttefiklerine karşı **"proleter diktatörlüğü"** adı altında konumlanırken, tüm toplum devletleştirilmenin hedefi oldu. Aslına bakarsanız Sovyet ülkesi geniş Asya bölümü, Kafkaslarıyla bir tarım, yoksul köylülük, mujikler ülkesiydi. Tarımda mülksüzleştirme ise başlı başına çetin bir sorundu. Nitekim uygulamalar gerilimli, inişli-çıkışlı bir yol izledi. Devrimi yöneten partinin, sınıfla, halklarla, toplumla olan bağları zayıfladı, giderek koptu. Devletin-partinin toplumsal yaşam, bilim, edebiyat, sanat, fikir dünyası üzerindeki bürokratik egemenliği/baskısı sosyalizmin yüce amaçları adına övgüyle savunuldu.

İnsan ve emeğinin sömürülemediği yeni toplum, yeni bir insan, yeni bir yaşam hedefi orta yerde kaldı. Devlet-parti bürokrasisi çatıda yoğunlaşıp kenetlendi; toplumun, insanın, emeğin özgüvenini silikleştirdi, yaratıcı ruhunu nefessiz bıraktı.

Avrupa'da yükselen burjuvazi herhangi bir egemen sınıf değildi. Eli kolu uzun, güçlü bir sınıftı, ulus üstü bir ufka, ideolojiye de sahipti. İşçi sınıfı da onun karşısında ciddi bir alternatif olmak istiyorsa evrensel bir güç olarak ortaya çıkmalı, birleşmeli, birlik kurmalıydı. 3. Enternasyonal bu gerekçeyle 1919'da kuruldu. Ve enternasyonal **"Dünyanın tüm işçileri birleşin!"** diyebilen önemli bir amacı işaret etti. Bu birlik dünya işçi sınıfının uluslar üstü birliği olacaktı. Gerçek şu ki; mülksüz, kentli ve modern bir sınıf olarak işçiler tarih sahnesine henüz çıkmıştı, çiçeği burnunda bir sınıftı ve bir tek Avrupa'da söz konusuydu. Sovyet devrimi öncülerine bakılırsa; birleşen dünya işçi sınıfı, ezilen diğer sosyal sınıfları, tüm halkları özgürlük ve eşitlik, gönüllük çerçevesinde birbirleriyle buluşturacak, kardeş kılacak, burjuvazinin karşısına dikecekti. Bu umut veren, çekici bir iddiaydı. Bu amaç gerçekleşebilirse dünya çapında emeğe dayalı bir dünyayı mümkün kılabilirdi... Denilen, istenilen bu olsa da, yapılan, mümkün olan farklıydı anlaşılabilir. Adı enternasyonal olanın kendisi enternasyonal değildi, olamadı. Ağabey komünist parti etrafında toplanmış, hınk diyeciliğin ötesinde işlevi olmayan, sadece komünist sıfatı taşıyan uydu komünist partilerden oluşan bir topluluk özelliğini aşamadı. Her

tedbir, her uygulama, her şeyi tek-mil sağlam varsayılan **"sosyalist anavatan"**ın korunması adına yapılmaktaydı. Komünist kararları, uygulamaları fiilen hep baskıcı-devletçi bir rejime hizmet etmenin ötesine geçemiyordu.

1917 Ekim Devrimi'yle gerçekleşen Sovyetler Birliği'nin yalnızlığı 2. Dünya Savaşı'nda Avrupa'da faşizmin yenilgisiyle son buldu. Kızıl ordunun desteğinde Doğu Avrupa ülkelerinde sosyalizmi yalnızlıktan kurtaran halk yönetimleri, sosyalist yönetimler kuruldu, şekillendi. Artık Sovyetler etrafında kümelenen sosyalist ülkeler topluluğu, sosyalist bir blok vardı. Daha güvencedeydi. Sovyetlerin öncülüğünde sosyalist blok, tüm dünyada değişik düzeydeki ileri değişim ve dönüşüm hareketlerinin lokomotifini konumunda olacak, bu hareketlere her düzeyde katkı koyacaktı.

1929 ekonomik buhranından itibaren kapitalist dünyada faşizm gelişmiş, ikinci bir savaşın başlıca nedeni olmuş, büyük yıkımlar yaşanmıştı. Savaş faşizmin yenilgisiyle sonuçlanmıştı. 1945 sonrası yaşamın dokularına sinmiş faşizan değerler yerini yükselen özgürlük, demokrasi değerlerine bırakmıştı. Bu hava Stalin sonrası Sovyet rejimine de yansımıştı. Karşıt iki blok arasında silahlanma yarışı, ideolojik rekabet, aba altından sopa gösterme/tehdit etme, dünyayı saflara ayırma şeklinde yürüyen kesintisiz bir **"soğuk savaş"** dönemi başladı. Kapitalist ülkeler kendilerine **"Özgür Dünya"**, sosyalist blok ülkelerine ise **"Demir Perde Ülkeleri"** diyorlardı. Dünyadaki saflaşma her iki bloktaki devletleri **"derin devlet"** imkanlarıyla donattı, bizzat kendi toplumlarına karşı daha da otoriter ve baskıcı kıldı.

Sömürge konumundaki ülkelerde ciddi bir uyanış yaşandı. Üçüncü dünya ülkelerinde bağımsızlık hareketleri hız kazandı. Sovyetler karşı bir blok yaratabilmiş olmaksızın kaynaklı önemli bir güç, ileri bir hamle yapma imkanı yakalamıştı. Dünyada demokrasi ve barış mücadelesi ilgi bulur hale gelmişti.

Faşizmin yenilgisinden sonra ileri kapitalist ülkelerdeki sosyal ve siyasal dinamizm yeniden yükselişteydi. İşçi sınıfı hareketi ve komünist partilere de bu konuda önemli görevler düşmekteydi. Komünist partileri, işçi sınıfı ve emekçi hareketleri kapitalist ülkelerdeki sistemi güçlü bir muhalefet olarak zorlayacak, bu güçler demokratik iktidar arayışlarını yükselteceklerdi. **Sosyalist antitez; sosyalist blok, kapitalist ülkelerdeki işçi sınıfı ve komünist hareketler, üçüncü dünya ülkelerindeki ulusal kurtuluş hareketleri şeklindeki üç sac ayağı üzerine oturmaktaydı.** Kapitalizm karşıtı sosyalist proje böylece üç ayaklı birleşik bir mücadele temeline oturacak, kapitalist/emperyalist kampı bir bütün dünyada geriletecek ve eninde sonunda zafer tüm dünyada Sovyetlerin, sosyalizmin olacaktır.

Sovyetlerin, etrafında kenetlenmiş, onu koruma altına almış sosyalist bloğun varlığı her şeyden önemliydi. Ağabey parti olan Sovyetler Birliği Komünist Partisi çevresinde toplanmış, dünyaya yeni nizam verme iddiasındaki komünist partiler bir araya gelmiş, enternasyonalı oluşturmuşlardı. Bu uluslar üstü yönlendirici merkezi otorite, emek dünyasının temel güvencesi ve yol göstereniydi. Antitez karşı organizasyonlarını kurup geliştirdi. NATO'ya karşı Varşova Paktı, AET'ye karşı COMECON örgütlenmişti. Kim ileriye bilimde-fende, hangi kamp insani bir dünya peşindeydi, demokrasi, barış yanlısıydı? Hangi ülkenin, kampın sporcuları daha başarılıydı? Mücadele oldukça çok boyutluydu, kapsamlıydı. Uzay yarışı, psikolojik rekabet çerçevesinde ağır maliyet taşıyan, kaynak tüketen, her şeyden öteye bir reklam mücadelesiydi. Silahlanmanın ideolojik-psikolojik mücadeleyle birlikte yürütüldüğü bir dünya ortamında ağır yükü taşıyanlar, her zamanki gibi baskı altında tutulanlar halklar, emekçiler, ezilenlerdi. Bu gerilimli, çatışmacı ortamın kaybedeni halklar, kazananı ise dışından turnağına örgütlenip güçlenen, hukukun dışına taşan devletlerdi. Sonuç olarak; her iki kampta

Milliyetler sorunu, esas olarak sömürgeler edinmiş kapitalist ülkeler ile dört bir kıtaya yayılmış sömürge ülkeler, halklar arasındaki bir sorundu. Kapitalist ülkeler oralandaki donanımsız halkları baskı altında tutmakta, gelişmelerini önlemekte, ülkelerin kaynaklarını sömürmekteydi.

da sömürü ve baskı aracı olan devletler güçlenmekte, toplumlar, halklar yukarıdan aşağı devletleştirilmekteydi.

Milliyetler Meselesi

"**Milliyetler meselesi**" teorisi sosyalizmin temel tezlerinden biriydi. Bu teori önceleri bir yana, Ekim Devrimi sonrasındaki pratiğiyle Sovyetlerin güvenliğine hizmet eden, Sovyet dış politikasına ilişkin bir özellik taşıyordu. Sovyetlerin sınırlarından başlayarak dünyanın her yanında varlığını gösterebilmenin, sosyalist anavatanı ta oralardan koruma altına alabilmenin ağırlığı altında formüle edilmişti. 1920 Bakü Doğu Halkları Kurultayı böylece bir ihtiyacın ürünü olarak düzenlenmişti. Orada bir araya gelen delegeler, sömürge ülkeleri, mazlum halkları temsil eden, "**komünist Müslüman yoldaşlar**" diye hitap edilen kimselerdi. Milliyetler teorisi; sosyalizm ile ulusal mücadelelerin müşterekleri üzerinden hareketle formüle edilmiş özgün bir teori niteliğindedir. Bu teorik çerçeve; toprak/ülke, özetle siyaset-iktidar zemininden kopuk kültürel haklar şeklindeki çözümleri kapitalist sistem için bir çözüm diye değerlendiriyor, sorunu doğrudan toprağa bağlı, orada iktidar olmayı gerektiren siyasal bir sorun olarak ele alıyordu. Her halkın geleceğini kendi iradesiyle belirleme ve devlet kurma hakkı vardı.

Ulus kavramı neyi ifade ediyordu, ne diyordu bu teori? Ulusların iddia edildiği gibi öteden beri var olmadığı, bir takım ulusal özelliklerin geçmişten sürüp geldiği doğrusu da, ulusların esas itibarıyla kapitalizmin yükselen döneminin

ürünü olduğu, sonuna kadar da var olamayacağı, toplumsal gelişmeye bağlı olarak zaman içinde zayıflayıp söneceği tespiti yapılıyordu. Ulus-devletler de kapitalist dönemde, kaçınılmaz olarak da önce gelişkin Avrupa'da gerçekleşmişti. Uluslar devletleşirken siyasal sınırları içinde kalan farklı din ve milliyetler, millet topluluklar bundan zarar görmüşler, kimlikleri, varlıklarıyla baskı ve asimilasyonun hedefi haline gelmişlerdi. İrlanda, Bask, Katalanya, Korsika vb. sorunlar, Avrupa'da ulus-devletlerin doğması sonucu, bugün bile önemli sorunlar olarak varlığını korumaktadır. Bu gibi sorunlar ulus-devlet sınırları içinde kalmış iç ulusal sorunlar özelliğindedir. Milliyetler sorunu, esas olarak sömürgeler edinmiş kapitalist ülkeler ile dört bir kıtaya yayılmış sömürge ülkeler, halklar arasındaki bir sorundu. Kapitalist ülkeler oralandaki donanımsız halkları baskı altında tutmakta, gelişmelerini önlemekte, ülkelerin kaynaklarını sömürmekteydi. Sömürü ve baskı bağımsızlık düşüncesiyle, ulusal kurtuluş hareketleri ile aşılabilecekti. Sovyetler ve sosyalist sistem bu mücadelelerin arkasında duracaktı.

19. yy sonuna doğru kapitalizm, yaşamı geliştiren rekabetçi döneminden uzaklaşmış, sermaye ulus üstü tekelleşme, emperyal aşamadaydı. Tekeller sömürgelerden aktarılan zenginlikle beslenip büyümekteydi. Kapitalist kamp adına 1918 başlarında dünyaya ilan edilmiş "**Wilson Prensipleri**" adı altında milliyetler sorununa çözüm yolunda sunulan, dünyada ilgi bulup tartışılan önemli yaklaşımlar vardı. Bu prensipler hiç de yabana atılır öneriler değildi. Sovyetler, dünyanın dört bir yanında ülkesi sömürülen, bağımsız olması önlenen, varlığı baskı altında tutulan halkların yanında vaziyet almıştı. Bu sorunu ancak sosyalizm çözebilirdi. Birçok üçüncü dünya sosyalistinin nazarında Sovyetler, sömürgelerdeki ulusal mücadeleleri emperyalizmle mücadele adı altında stratejik olarak destekleyen, kendi içindeki milliyet sorunlarını da kökten çö-

Sömürgelerde, üçüncü dünya ülkelerinde devrimci öncülük yapacak, pazarını sahiplenecek yerli bir milli burjuvazi olmayınca, işçi-örgütlü emekçi gücü yetersiz olunca, devrimci hareketin başını işçi-emekçiler adına vekaleten kimi devrimci örgütler çekebilecekti.

müş, neredeyse cennet gibi algılanan, örnek olarak görülen bir ülkedydi. Bu gibi geri kalmış ülkelerde, ezberlenenin başkalarına öğretilmesi üzerinden yürüyen bir kolaycı anlayış egemendi. Kapitalist Avrupa'da kuşkusuz olayları algılayış, değerlendiriş farklıydı. O ülkeler kendi tarihsel toplumsal dokularını, kendi değerleri, siyasal tarihleri üzerinde var olmuş, özgün gerçekliklerini yansıtan sosyalist/komünist partilere sahipti. Bu konuda Avrupa komünizmi kendi içinde tutarlı, daha gerçekçi bir görüş-düşünce ve felsefi altyapıya sahipti. Sovyetlerin ise genel olarak Avrupa komünist parti ve hareketleri üzerinde ancak sınırlı bir etkisi vardı. Üçüncü dünya ülkelerine Moskova dışında "dünya devriminin kâbesi benim, bu işi asıl ben temsil ediyorum" diyenler de yok değildi. Çin devrimi, Çin Komünist Partisi köylülük, kırsal yaşam ağırlıklı ülkelerde önemli bir model olarak ilgi görüyordu. Bir kısım "üçüncü dünya" solcularının/sosyalistlerinin anlayışında dünya çapındaki devrimler için çekim merkezi Pekin olarak algılanırken, dünya devriminin örnek tutulacak merkezi kimi çevrelerde Tiran, Havana olarak da kabul görbiliyordu.

Sömürgelerde, üçüncü dünya ülkelerinde devrimci öncülük yapacak, pazarını sahiplenecek yerli bir milli burjuvazi olmayınca, işçi-örgütlü emekçi gücü yetersiz olunca, devrimci hareketin başını işçi-emekçiler adına vekaleten kimi devrimci örgütler çekebilecekti. Asker-sivil bürokrasi de milliyetçi-devrimci örgütlenmelerde rol ve söz sahibiydi. Emperyalist sömürünün alanını daraltan, "kapitalist olmayan yoldan" tüm zenginlikleri devletin elinde toplayarak "halka rağmen halk için", emekçilere rağmen onların hesabına mücadele yürütebilecekti. Bu mücadeleler, kapitalist dünyaya uzak duracak, sosyalist blokla etkileşecek, onun yanı başında yer alacak bağımsızlıkçı hareketler, ulusal kurtuluş savaşları olacaktı. Sömürge, yarı sömürge ülkelerde çeşitli din ve

inanç topluluklarından halklar vardı. Özellikle Ortadoğu'da İslam dini yaygın bir yer tutmaktaydı. Arap/İslami sosyalizmi adı altında sunulan Nasırcılık, Baasçılık, benzeri halkçı sıfatlı gözükten, İslami renk taşıyan, özünde pür milliyetçi-ırkçı olan akımlar bu genel çerçevenin içine oturtularak, devrimcilik adına Sovyetlerce desteklenecekti.

Birinci Dünya Savaşı ortamında Sovyetler ile Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin eş zamanlı, birbirleriyle karşılıklı çıkar, dayanışma ve uyum içinde şekillendiği bir tarihsel realitedir. Bolşevik devrimi, Mustafa Kemal öncülüğündeki mücadelenin kolayca şekillenmesinde, güçlenmesini sağlamada birinci derecede bir rol oynadı. Sovyet devrimi de güneyindeki Türk Devleti şekillenmesiyle Kafkaslardaki komünist hakimiyetini zorlanmadan tesis edebilmişti. Türkiye Komünist Partisi (TKP) 1920'de söz konusu bu karşılıklı çıkar birliğinin, uyumun partisi olarak kuruldu, şekillendi. Türkiyeli komünistler, tabir uygunsuzsa Kemalist rejimce hem dövüldü, hem sevildi. Komünistlerin denizde boğdurulduğu da, bizzat rejim eliyle komünist parti kurma da mümkün olabilirdi. Komünistler cumhuriyet tarihi boyunca CHP ile yan yana, iç içe yaşadılar. CHP'ye 'ilerici-sol aşırı vuranlar' hep komünist geçinenler oldu. Komünistler tövbekar olduğunda CHP'nin limanına sığındı. Avrupa'da faşizm yükselirken, 1930 başlarında TKP'nin öncü adamları Kadro dergisiyle CHP'ye/Kemalizm'e devrimci aşırı yapmaya soyundular. Avrupa'da faşizm yükselirken, Sovyetlerde Stalinizm, Türkiye'de Kemalizm de eş zamanlı oto-

riter bir yükseliş içinde oldular. Her iki ülkede de 1945'e kadar baskı ve şiddet tam bir egemenlik kurdu. Devletler halklara karşı ellerindeki sopalarla dolaştı. Önderler tabulaştırılıp "arşı alaya" çıkarıldı. Güneşdil teorileri, Türk tarih tezleri, Turancılık, etnik temele dayanan ırkçılık, bunların katı uygulamaları tam da bu dönem ürünleridir.

CHP'nin devlet kuruculuğunu ifade eden 27 yıllık tek parti iktidarı milliyetçi, ilericiydi, anti emperyalistti. Kurucu yapı orduydular; bu "müstevlileri" ülkeden kovmuş ordu, ilericiliğin, devrimciliğin odağındaki gücü. Sovyetlere göre durum aşağı yukarı böyleydi. Türk komünistlerin de düşündüğü, dediği buydu.

27 yıllık baskıcı dönemden sonra Türkiye'de rejimin zorunlu olarak makas değiştirdiği biliniyor. Gerçek bir çoğulculuktan yoksun çok partililik dünyada yükselen demokrasi rüzgarının sonucuydu. Tek parti iktidarına karşı 1950'de halkın iradesiyle sandıktan çıkan DP hükümeti gericiydi, Türkiye'yi yeniden emperyalizme teslim etmişti(!) Çatıdaki örgütlü devlet ilericisi, suskun tutulmak istenen toplum/halklar ise gericiydi(!) 1923-1945 arasındaki devrim kazanımları yok edilmek istenmekteydi(!).. Gerçek çoğulculuktan uzak, halkların, toplumsal sınıfların, çeşitliliğin iradesini yansıtamayan çok partililik esas itibarıyla bugün bile varlığını korumaktadır. İşin esası değişmiş değildir. 1950'den itibaren askeri darbeler, cumhuriyetçi ve laik geçinen elitler, asker-sivil bürokrasi, kendisini devletin tek ve gerçek sahibi gören CHP eliyle hep desteklendi. Ama her seferinde askeri dönem sonrası halk oyu cuntacı/darbeci güçleri, tek parti zihniyetini, baskı ve şiddet yöntemlerini mahkum etti. Toplum ile devlet arasındaki mesafe hep açık kaldı. Toplum laik-anti laik diye saflaştırıldı. İlericilik-gericilik senaryosu bu ikilem üzerinde bina edildi. Toplumun sınırlı bir kesiminden de beslenen devlet kaynaklı resmi şoven milliyetçilik, halklar arasında

ortak yaşam değerlerini ayrıştırdı, içinden çıkılmaz hale getirdi.

Sovyetlerin Kemalist rejime karşı tutumu hiçbir zaman esastan değişmedi. CHP'yi, zaman zaman solla buluşmuş, bir yerde neredeyse komünizmle akraba haline getirilmiş Kemalizm'i ilerici, ilerletici bir hareket olarak gördü. Orduyu toplumu topluma rağmen geliştirici-dönüştürücü anti emperyalist bir güç olarak, değişimin ve ilerlemenin belirleyeni olarak değerlendirdi. Devlet eliyle kalkınmayı, tüm kaynakların/zenginliklerin devletin elinde toplanmasını, devletin patronluğunda kapitalleşmeyi, kapitalist sömürüye kapılarını kapalı tutan **"kapitalist olmayan yol"** olarak görüp sunabildi. Sovyet rejimi; Türkiye'de gerçekleştirilen askeri darbeleri kimi zaman ihtiyatla değerlendirirse de, Kemalizm adına yapılanları, birazcık olsun sol görüntü verilenleri hep devrimci bir müdahale ve anti emperyalist görmede bir beis görmedi, ilgi ve sempatiyle karşıladı. Bütün bunlar Sovyetlerin uygulamalarıyla sosyalizmden, sosyalistlik iddiasından gittikçe uzaklaşan profilini resmetmekte, bu politikaların büyük ölçülerde Sovyetlerin güvenliği çerçevesinde sürdürüldüğünü göstermekteydi.

Yüzyılın başlarında 20'yi bulmayan ulus-devlet sayısı, 1945 sonrasında, özellikle 1950 sonrasında bir bütün kıtalarda doğan yeni devletlerle devlet sayısı yüzyılın sonunda 200 sayısını aştı. Batıdakiilerin aksine sömürge, yarı sömürge ülkelerde, önce devletler, onların kullandığı iradelerle ulusların şekillendirilmesine çalışıldı. Bu yeni devletlerde devlet güdümünde gerçekleşen kapalı ekonomiler, demokrasiye, özgürlüklere kapalı despotik rejimlerle bir arada var oldu. Soğuk savaş ikliminin ideolojik-siyasal arenasında kimi askeri darbeler emperyalizm karşıtı diye değerlendirilirken, kimileri ise emperyalistlerin eliyle gerçekleşen faşist darbeler olarak işlem gördü. İfade edildiği gibi üçüncü dünya ülkelerindeki bu devletler, ele avuca gelen ulusların yarattığı, siyasal sınırların ulusla sınırlı tutulduğu devlet-

Sosyalizmin temelden çözeceği, "halklar sorunu" da denilen sorun, böylece kala kala yeniden kapitalizme, onun merhametine, maharetine kalmış oldu. 500 yıldan bu yana varlığını sürdüren kapitalizm, bugün kendisini aşabilecek rakipten yoksun gözükmektedir.

ler değildi. Devletlerin güç dengelerine göre şekillenen, siyasal sınırların güç dengelerine göre oluştuğu, ardından ulus yaratmayı önüne hedef olarak koymuş devletlerdi. Erken doğumlarla, sosyal gerçekliklerle uyumsuz siyasal sınırlarla şekillenen söz konusu devletlerle milliyetler sorununa kalıcı çözüm sağlanamadığı zamanla daha iyi anlaşıldı. Bu yeni devletleşmelerin siyasal sınırları içinde kalan farklı milliyetlerden, ulusal topluluklardan halklar baskı, şiddet ve asimilasyon politikalarının hedefi oldukları. Sorunlar bugün de devam etmektedir...

Sosyalizm Minderi Terkedince

Geçtiğimiz yüzyılın başında doğan sosyalizm, yüzyılın sonunda kendi iradesiyle minderini bıraktı. Hem de devletin, komünist partinin en üst noktasına çıkmış bazı liderlerin **"ben hiçbir zaman komünist olmadım ki..."** şeklindeki şaşırtıcı itirafları eşliğinde. Neticede, 20.yy başlarında kapitalizm anti-tezi olarak ortaya çıkan, ardından Doğu Avrupa'da, diğer bazı ülkelerde yaşam bularak genişleyen sosyalizm kapitalizmle baş edememiş, sahadan çekilmişti. İşin tuhafı, arkasından ağlayanı, sızlayanı da beklenenden az olarak... Önce Doğu Avrupa ülkelerinde, oradaki çok uluslu birlikler ayrıştı, çözüldü. Bölünmüş Almanya'nın birleşmesi, örnek bir federasyon olarak bilinen Yugoslavya'nın dağılması, değişimin esas nirengi noktaları oldu. Çok geçmeden **"Anavatan Sovyetler"** de dağılınca durum netlik kazandı. Demek göle çalınan maya tutmamıştı. Sular bentleri yıkmaktaydı. Tarihte az görülen ve sonuç-

larıyla oldukça yaygın bir alanda hissedilen ideolojik, siyasal, toplumsal bir depremdi bu. Kapitalizm bile şaşırıldı kaldı birden bire yıkılan bentlere, nereye akacağı meçhul olan bunca azgın sele... Yapısal, dönemsel hastalıkları olsa da kendisini yenileyebilen örgütlü kapitalizm, suyun yönünü yeniden kendine çevirmede gecikmedi, gizlisiz-saklısız, açılan boşluğu doldurdu ve bu konuda kısa sayılabilecek bir sürede önemli mesafeler de aldı.

Doğu Avrupa'da yıkıntıların ardından taşlar yeniden örüldü. Diğer yandan AB siyasal birlik süreci de hız kazandı. Ulus-devlet dönemi kapandı iddiası bir kaba değerlendirme olarak öne çıkarıldı. Oysa Avrupa'da ulus üstü birlik arayışlarındaki gelişme, uluslaşma, ulus-devlet sürecinin bütünüyle artık bittiği anlamına gelmiyordu. Ulusal olgunluğunu tamamlamak durumunda olan ülkeler bakımından bu gibi ulus üstü birlikler yaratabilmek bir ihtiyaçtan kaynaklanıyordu. Gelişme yolundaki ülkeler bakımından da milliyetler sorunu, esas itibariyle kabası alınmış, ama ince işleri duran bir sorun olarak yerinde duruyordu. Ulus üstü birlikler yanında, sağlıklı birliğin ayrışması/dağılmasını da normal karşılamak gerekirdi.

Sosyalizmin temelden çözeceği, **"halklar sorunu"** da denilen sorun, böylece kala kala yeniden kapitalizme, onun merhametine, maharetine bırakılmış oldu. 500 yıldan bu yana varlığını sürdüren kapitalizm, bugün kendisini aşabilecek rakipten yoksun gözükmektedir. Küreselleşmeyi bir hamle daha genişleten, yükselten kapitalizm, bugün daha da dallanan, daha komplike hale gelen ulusal sorunlarla ve çözümleriyle yüz yüzedir.

Berlin duvarının yıkılması, Almanya'nın iki yakasının birleşmesi önemli bir hareket noktası oldu, değişimi ateşledi. Çekler, Slovaklar gönül rızasıyla, güfultü patırtıdan uzak, bir celsede medenice boşanabildiler. Doğu Avrupa'da bir uçtan diğer uca ülkelerin ulusal siyasal sınırlarında köklü bir değişim

Reel sosyalizmi eleştirirken kuşkusuz haksızlık yapmamak gerekir. Anlaşılan, eski Sovyet ülkesinde ulusal meselenin hallinde önemli bir mesafe alınmış, ulusallığa dair önemli kaba sorunlar çözülmüştü. Kaba milliyetçilik önlenmiş, milliyetçilik yarışması yaşama şansı bulamamıştı.

yaşandı. Bu çerçevede Doğu Avrupa ülkelerindeki sağlam sanılan, çok da övülüp durulan eğreti birliklilikler dağıldı. İyi mi oldu, kötü mü, o ayrı konu, ama bana kalırsa çözüldü sanılan ulusal sorunlarda netleşmeye doğru ileri bir adım daha atıldı. Şimdi eski sosyalist blok ülkeleri Avrupa'ya, AB sürecine yüzlerini dönmüş, bir kısmı kapitalist Avrupa ile entegrasyon içindedir. Kimileri AB'ye girme yolunda adımlar atabilmişler. Avrupa'nın güvenliği onların da güvenliği, kalkınması onların da kalkınması, sorunları onların da sorunu olma yolunda. Ulusal sorundaki bütün bu gelişmeler, eğrisi- doğrusuyla kapitalist dünyanın ulusal çözüm yaklaşımları olarak ortaya çıktı.

Asıl sosyalizmin ana vatanında durum neydi? O ayrı bir önem taşıyor. Sovyetler, 250 milyona yakın nüfusu barındıran, halklar, milliyetler zengini bir ülkeydi. Özellikle de Kafkaslar'da onlarca halk, ulusal topluluk yaşamaktaydı. Çarlık döneminde "ağzı var dili yok" denilebilecek halklardı. Sovyet sistemi yıkılınca milliyetler zengini olan bu ülkede ulusal sorun çerçevesinde neler olup bitti, geriye kalan ne oldu? Bu başlı başına önemli bir konudur. Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra, 50'nin üzerinde özerk cumhuriyet, özerk bölge, özerk çevreden oluşan Rusya federasyonu dahil 16 büyük bağımsız devlet, o ülkelerin kiminde değişik düzeylerde özerk olan cumhuriyetler, bölgeler birbirinden ayrıştı. Birleşik ana bir devletten, 70-80 milyon insanın yaşamını yeniden düzenleyen yeni devletler doğdu. Özellikle Rusya'nın Avrupa bölümünde kavgasız bir boşanma gerçekleşti. Baltık ülkeleri Letonya, Estonya, Litvanya, Ukrayna, Belarusya, Moldova'nın ayrılması, bu boşanmalardan kıyametin kopmaması, onarılmaz tahribatların olmaması, çatışma ve çekişmelerin sınırlı kalışı oldukça manidardır. Bu farklı bir tarihsel yol çizmiş bunca büyük bir ülkede gerçekleşen bunca köklü bir değişim kapitalist dünya çerçevesinde cereyan etseydi,

kim bilir ne onarılmaz sancılar/acılar yaşanırdı...

Reel sosyalizmi, uygulamalarını eleştirirken kuşkusuz haksızlık yapmamak gerekir. Anlaşılan eski Sovyet ülkesinde ulusal meselenin hallinde besbelli ki önemli bir mesafe alınmış, ulusallığa dair önemli kaba sorunlar çözülmüştü. Kaba milliyetçilik önlenmiş, milliyetçilik yarışması yaşama şansı bulamamıştı. Milliyet, din-mezhep grupları arasındaki gerilim ve uyumsuzluk durumu kimi halk kesimleri arasında minimal düzeydeydi. İhtilaflar esas itibariyle ince işlerdedi. Bir kere; başından beri en küçük milliyetlerin bile dil-kültür-kimlik hakları tanınmış, alfabeleri bizzat oluşturulmuş, ana dilleriyle eğitim alma hakkı verilmiş, sözlü kültürlerinin yok olması önlenmişti. Sözlü kültürlerin yazıya dökülmesi, yazılı edebiyatlarının geliştirilmesi sosyalist uygulamanın daha ilk dönemlerinden itibaren sağlanmıştı. Özellikle de küçük, güçsüz halk topluluklarının ellerinden tutulmuş, onlara pozitif ayrımcılık yapmıştı. Özetle; inkar edilmemek, kimliklerin açık kabulü eski Sovyet halklarının önemli kazanımıydı. Bir milliyetler bahçesi olan Kafkas halkları, öz kimlikleriyle, değerleriyle tanınıyordu. Adigeler, Çeçenler, İnguşlar, Kabardeyler, Dağıstanlılar, Osetler, Lezgiler vb. Kuzey Kafkasya halkları, en küçük halk toplulukları bile yerelde kendi kendilerini ifade edebilecekleri yönetim organlarına, mekanizmalara şu ya da bu ölçülerde sahipti. Özerk cumhuriyetler, bölgeler, çevreler şeklindeki yönetim birimleri, farklı dillerin, kültürlerin gelişmelerini sağladı. Sovyetlerde değişik cumhuriyet-

lerde dağınık yaşayan Kürt ulusal topluluklarının yaratabildiği dil-kimlik-edebiyat, genel kültür birikiminin, geçmişlerinden/tarihlerinden kopmadan yaşayabilmelerinin, kazandıkları küçümsenemez maharetlerin bütün Kürtler açısından örnek teşkil ettiğini söylemeliyim.

Çeçen sorunu, Azeriler ile Ermeniler arasındaki Karabağ sorunu ve doğan sınırlı çatışmalar... Gürcistan'da Güney Osetya, Abhazya sorunu, bu kadar karışık, bu kadar büyük bir coğrafyada, bunca büyük bir alt-üst oluş düşünüldüğünde, büyük sorunlar, insana çözülemez sorunlar olarak gözükmemektedir. Netice olarak; Sovyetlerin yıkılmasından sonra gerek Balkanlar'da, gerekse Kafkaslar'da ezilen uluslar, ulusal topluluklarla ilgili sorunlar yeniden gündeme girmiş ve çözüm sürecinde önemli mesafeler alınmıştır. Tartışılan sorunlarda değişimin, çözümün yolu açıktır, açık durmaktadır. Bütün bunlar inkardan gelinmeyen, baskı ve şiddetin tek yöntem olarak dayatılmadığı, uluslar arası camianın da yakından ilgilendiği, müdahil olduğu, olabileceği sorunlardır. Balkanlar'da olduğu gibi Kafkaslar'da da bir takım engellere rağmen bu konudaki çözüm yolları, kanalları ifade edildiği gibi açık durmaktadır. Bu bölgelerde ulusal sorunlar şu anki durumlarıyla, çözülemez, kronikleşmiş sorunlar olmaktan uzaktır.

Ortadoğu'da durum...

Gelelim ulusal sorunda Ortadoğu ayağına... Bu bölgede işler farklı, oldukça sorunlu bir geçmişe dayanmaktadır. Sovyetler, sosyalist sistem çökeli beri bölgedeki dengeler değişmiş, statüko bir ucundan sarsılmış, ama belirsizlik durumu sürmektedir. Geçen yüzyılın başında buradaki ulus-devletlerin doğuşu, biçimlenişi dış faktörlerin belirleyiciliği altında gerçekleşti. Ortadoğu devletleri; büyük ölçülerde dış güçlerin güç dengelerine göre kurulmuş, İngiliz ebenin senaryolarına göre işlem görmüş, erken doğumla gerçekleştirilmiş, sağlıksız, prematüre devletler olarak doğdu-

1960 sonları ve 1970'li yıllarda Kürt sorunu, sosyalist/komünist iddialı parti, hareket ve kimselerin ilgilendiği bir önemli konuydu. Öyle ki Kürt sorunu uzunca bir dönem neredeyse sosyalistlerin dışında kimsenin el uzatmadığı bir konu oldu.

lar. Çizilen siyasal sınırlar, ulusal toplulukları, değişik inanç gruplarını tarihsel gerçekliklerinden kopuk bir şekilde böldü. Halkların gerçekliğine, çıkarlarına uygun olmayan, önemli sorunlar taşıyan yapay devletler şekillendi. Bu nedenle 1920'lerden bu yana Ortadoğu, ulusal sorunların, ulusal şekillenmelerin yerli yerine oturmadığı istikrarsız bir bölgedir. Bu coğrafyada, kapitalist-sosyalist kamp arasındaki çekişmelerde sorunlar çözülmedi, esas olarak statükonun korunması politikası egemen oldu. Hakların, geri, insan haklarından uzak olan yaşamı bir önemli mesafe katedemedi.

Sovyetler, Ortadoğu'da egemen ulus adına ortaya çıkan asker-sivil bürokratik iktidarları, askeri darbeleri dış politikası ve güvenliği açısından çoğu zaman uygun gördü. Kapitalist dünya ekonomilerine kapalı, içe kapanmış yerel ekonomileri, insan haklarına-demokrasiye kapalı devletçi rejimleri kolayca anti emperyalist duruş diye sunabildi. Nasırcılığı, Baasçılığı, Kemalizm'i anti emperyalizm tezleri çerçevesinde görüp destekledi. Anti emperyalizm anlayışı çerçevesinde gün oldu İran'daki dinsel akımları bile savunur duruma düşebildi. Ortadoğu ülkelerindeki komünist partiler ülke gerçeklerinden uzak, açıktan Sovyet merkezli direktiflerle yönlendirildi, yönetildi. Komünist partiler, Nasırcı, Baasçı, Kemalist partiler ve akımlarla çoğu zaman iç içe yaşadılar. TKP ve CHP arasındaki hısım düzeyindeki sıcak ilişkiler bu durumu yansıtan ibreti alem bir örnektir. Ortadoğu boyutunda milliyetler sorunu denildiğinde her şeyden önce Kürt sorununun, çözümünün akla gelmesi gerekirken, tarihi bir gerçek göz ardı edildi. Sovyetlerin anti emperyalistliğinin Ortadoğu uygulamaları güvenlik politikalarının bir gereği olarak şekillendi.

Artık dünya farklı bir dünya, varılan koşullar, yaşanılacak süreçler apayrı. Artık dünya çapında kapitalizmin karşısına dikilmiş iddiası taşıyan bir karşı güç yok. Ne sosyalist ülkeler bloku var, ne de günü-

müzdeki üçüncü dünya ülkelerindeki milliyetçilikleri anti emperyalist olarak görme ve algılama imkanı... Kimin anti emperyalist olduğu/olabileceği, yeniden düşünülmesi gereken bir konu. Kapitalizme alternatif iddiasındaki güç çekip gince hesaplar askıda kaldı, işler pratikte çok değişti. Günümüzün anti emperyalistleri düpedüz dar milliyetçi, yabancı düşmanlığına oturmuş, içeriksiz yerel akımlar... Olan sol anlayışlar da emekten-ezilenen kopmuş, yerelleşmiş, soven milliyetçiliğe, ırkçılığa doğru savrulmuş. Kapitalist Avrupa'da ise işçi sınıfı günümüzde mücadeleci olmaktan, sanayi döneminin "zincirlerinden başka kaybedecek şeyi olmayan" mülksüz sınıfı olmaktan daha da uzaklaşmış. İleri teknoloji, hızlı iletişim sosyal sınıfları, onların birbirlerine karşı konumunu değiştirmiş. Avrupa ülkelerinde işçi-emekçi hakları, sosyal haklar gerilemiş, sosyalist-komünist partiler, sendikalar güçlerinden, kitlelerinden çok şey kaybetmiş durumdadır. Asıl, belirli bir güç/sosyalist bir blok olmayınca, ne dünyadaki değişime, devrime hizmet edecek ciddi bir işçi-emekçi hareketinden, ne de devrimin "ihtiyat kuvveti" diye ifade edilen anti emperyalist ulusal kurtuluş hareketlerinden söz edebilmek mümkün.

Diğer benzer ülkelerde olup bitenler bir yana, günümüzde Türkiye'de solculuk/sosyalistlik, temelli devlet katına sığınmış, emeğe-ezilen, halklara sırtını dönmüş, içi temelli boşalmış sözde solculuk durumundadır. Üçüncü dünya ülkelerinde, daha iyi izleyebildiğimiz Ortadoğu ülkelerinde sosyalist/komünist partiler tedavülden düşmüş ya

da yok olup gitmişler. Sol geçinen partiler, sol zihniyetler şimdi gizli-siz saklısız ırkçı-milliyetçi, yerel, değişime karşı, enternasyonal emekçi kültüre, halkların eşitçe-kardeşçe birliğine daha da mesafeli. Sol geçinen partilerin topluma, emekle, ezilenlerle ilgileri dibe vurmuş, kitle tabanları iyice daralmış. Toplumsal örgütler düzeyinde de derin çaresizlik yaşanıyor. Adları var, kendileri yok. Sendikalar başta olmak üzere toplumsal örgütlerin içeriği, tabanları boşalmış; işçiler-emekçiler sendikalarını, kendi dar çıkar ve meslek örgütlerini neredeyse boyunlarına takılmış ağır bir zincir gibi taşıyorlar. Sivil toplum örgütleri adı altında direkt devlet kaynaklı/güdümlü örgütler, örgütlenmeler revaçta, iş başında.

Yukarıda ifade edilen gerçekler Türkiye koşullarında çarpıcı olarak yaşanıyor. 1960 sonları ve 1970'li yıllarda Kürt sorunu, sosyalist/komünist iddialı parti, hareket ve kimselerin ilgilendiği bir önemli konuydu. Öyle ki Kürt sorunu uzunca bir dönem neredeyse sosyalistlerin dışında kimsenin el uzatmadığı bir konu oldu. Kürtler varlığını duyurmuş, sosyalizmin milliyet meselesinin insani çözümünü öngören yaklaşımıyla tanışmış, sosyalistlerle iletişim kurmuş, birlikte iş yapabilir duruma gelmişlerdi. Kürt sorunu, sosyalizmin baskı altında tutulduğu dünya koşullarında varlığı kökten yok sayılmış, ona el uzatanın elini yakan bir sorundu. Onu çözmeye katkı koyacak/koyabilecek diye sosyalistlerle birlikte, aynı saflarda, ortak, paralel bir yürüyüş içindeydi Kürt aydınlar ve gençler... Kürtlerin sosyalizmle yaygın buluşmaları böyle başlamıştı. Ama zaman içinde kimi Kürt kadroları sosyalizmin her halka, ezilen durumundaki her milliyete de gerekli olduğu düşüncesine ulaşacaklardı. TIP olayı Kürtler açısından bu yolda bir ana okulu görevi gördü. Kürlere nasip olmayan kendi dili-kültürüyle, kendi tarihsel değerleri üzerinden aydınlanma, şimdi sosyalizmle tanışırken de benzer bir biçimde yaşanıyordu. Sosyalist değerlere ilgi gösteren sol yurtsever

Kürtler, ilk defa karşılaştıkları doğruların yanında bir takım yanlış öğrenmelerle de tanıştılar. Marksist metinleri, sosyalizme dair okumaları Türkçe çevirilerden öğrenmeye çalıştılar. İlk örgütlenme, siyasal faaliyet, ilk yığınsal eylemlilikleri Türk sosyalistleri ile birlikte yaşadılar. Ciddi şekilde İttihatçı-Kemalist bakış ve anlayışların etkisinde kaldılar. Netice olarak Türkiye koşullarında sosyalist geçinenlerin durumunu, kapasitelerini birlikte yürüyerek yaşadılar. Nihayet gün geldi, Kürt halk kimliği ve değerleri ile sosyalist olmanın önem ve gerekliliğini neden sonra fark eder oldular. Kürt ulusal sorununun çözümünü gerçekleştirmek üzere kendi bağımsız sol, sosyalist partilerini de kuracak noktaya geldiler.

1960 başlarında solla/sosyalizmle buluşan Kürt aydınlarının ve aydınlık bir gelecek aramaya başlamış Kürt öğrenci gençliğinin, sol hareket içinde kısa süre içinde doğan ayrışmalar karşısında yolunu isabetle seçmede zorlanmadıklarını görüyoruz. 1968 öğrenci hareketlerinden beri genel-ortak gençlik hareketi içinde hatırı sayılır bir yer tutan Kürt gençliği; Dev Genç'in kendilerini temsil etmekten uzak olduğunu farketmiş, cumhuriyet dönemi Kürt gençlik tarihinde bir ilki gerçekleştirmiş, genel Kürt gençlik hareketini, DDKO'yu örgütlemişlerdi. Gençliğin bu yönünde sol düşüncenin yanında, Güney'deki Melle Mustafa Barzani adı etrafında yükselen Kürt ulusal hareketinin de büyük etkisini belirtmek gerekir. Kürt gençlik hareketi DDKO, sol ulusal Türkiye gençlik hareketi iddiasındaki Dev Genç'ten bir kopuşun başlangıcıdır. Çok geçmeden Kürt sol/sosyalist siyasal kadroları da önce MDD'nin (milli demokratik devrim) ulusalcılık-milliyetçilikle, askeri darbelerle buluşmada bir beis görmeyen ideoloji ve siyaset kadrolarıyla aralarına derin bir set çekeceklerdi. MDD'nin karşıtı "sosyalist devrim"di, bu da 1970'lere gelinirken TİP'in sarıldığı tezdi. Bu tez, TİP'i kitlesel bağlarından kopardı, bir farklı yol ayırımına

1968 öğrenci hareketlerinden beri genel-ortak gençlik hareketi içinde hatırı sayılır bir yer tutan Kürt gençliği; Dev Genç'in kendilerini temsil etmekten uzak olduğunu farketmiş, cumhuriyet dönemi Kürt gençlik tarihinde bir ilki gerçekleştirmiş, genel Kürt gençlik hareketini, DDKO'yu örgütlemişlerdi.

sürükledi. Bütün bu gelişmeler siyaset trafiğinde Kürt sol unsurlarına mecburi bir istikameti gösteriyordu. Onlar bilgi ve deneyimlerinin yanlışları ve doğrularıyla kendi Kürt sol/sosyalist partilerine yöneleceklerdi.

Türk sol/sosyalist hareketlerinde bu kopuş gerçek anlamda, ideoloji, siyaset, örgütlenme, çalışma tarzı anlamında tam bir kopuş değildi. Genelde ne kadar farklı sol/sosyalist çizgi varsa, aynı farklılıklar, bölünmeler Kürtlerde de mevcuttu. Kürt sol/sosyalist algılaması halkın gerçekliğini yansıtmaktan uzak, Kürt sosyal yaşamından, Kürt sosyolojisinden kopuk yola çıkmıştı, öyle de yürüyecekti. Bu Kürt parti girişim ve faaliyetlerinin DDKD, Özgürlük Yolu, Rızgari, KUK, Kawa gibi isimler altında bilinen hareketlerin kadroları birbirlerine göre farklılık taşımalarına rağmen, ortak yanları Kürt ulusal mücadelesine demokratik barışçıl bir çözüm aramaktı. Ortak bir başka yanları da söz konusu kadroların, az çok varlıklı, çulunu çamurdan çıkarabilecek ailelerden gelmiş olmalarıydı. Maddi imkanı daha iyi ailelerden gelmiş, az çok iyi meslekler edinmiş insanlar da az değildi aralarında. Bu örgütlerdeki aydın kimse-ler, üniversite öğrencileri, normal ekonomik yaşam içinde yer tutan bu insanlar kaybedecek şeyleri de olan, nesnel konumları barışçıl yöntemlerle mücadele yapmayı gerektiren insanlardı. Karşı şiddet yöntemleri, isteseler de onlardan uzak bir yoldu. Sözüünü etseler de, gerektiğinde topyekün bir mücadeleye sosyal konumları, düşünce dünyaları uygun değildi. En basiti, onlardan çatışmacı bir kültürü be-

nimsemek, gerilla olabilmek, ölmek, öldürmek beklenemezdi. Öyle ki; 12 Eylül zulmü bile bu tip örgütleri dağlara sığınma yerine Avrupa'ya sürükleyip götürdü. Yapılan değerlendirmenin amacı, olması gerekeni değil, olup biteni yerli yerinde görebilmek, gerçeğe uygun şekilde açıklayabilmektir...

Bu noktada PKK'nin nasıl bir nesnel-sosyal zemin üzerinde doğduğu, dayandığı sosyal gerçeklik üzerinde kısaca durmak gerekiyor. PKK, Türkiye genel "devrimci gençlik hareketi"nin 1971 askeri darbe sonrası döneminde, Kürt kimliği kaygısı daha düşük, devrimcilik dozu daha yukarıda seyreden grupların arasından çıkmış bir hareket. Türkiye devrimini Kürdistan'da başlatıp yürütmek gibi farklı bir tezdene yola çıkan, orta alt sınıflardan gelen, belli bölümü eğitim görmüş, bir bölümü eğitimini yarıda bırakmış, büyük ölümü köylülükten, kasabalardan gelen, sistem içinde geleceği pek iyi gözükmeyen Kürt-Türk gençlerin önce arkadaş çevresi olarak şekillendi. Bir araya gelen, parti-cephe kültürlü, hiyerarşik düşünüp davranmaya, şiddete çatışmaya yatkın gençlerin, soğuk savaş koşullarında oluşmuş, Kürt siyasal yaşamında o güne kadar benzeri olmayan, Sol Kemalizm'in Kürt versiyonu biçiminde de değerlendirilebilecek bir örgütlenmedir. Örgüt, başından beri sosyal gerçekliğine uygun radikal bir tutumu, çatışmacı bir kültürü benimsemektedir. Teoriden çok pratikçidir, oldukça pragmatisttir. Türkiye'nin otoriter gerçekliğine, Türk egemenlik sistemindeki Kürt inkarına karşı, bu ortama uygun düşen, şiddete dayalı bir yapılanmadır. Köylülük, itaat etme kültürü damarı güçlüdür. Silahlıdır, siyaseti silahlı propagandayla birlikte bir mücadele yöntemi olarak benimsemiştir. Devlet olmayan, ama devlet gibi otoriterdir.

Siyaseti silahla yürüten PKK hareketi, diğer bir yanıyla derin zaaf-ların içindedir. Kürt tarihi; fedakarlığın, yiğitliğin karşılık görmediği, yaygın şekilde ihanetlerin yaşandığı

bir tarihtir. Kürtler, yüz yıldır ölüp ölüp dirilmiş, liderleri kapana sıkıştırılarak ele geçirilmiş, kimi zaman yakın çevresindekiler marifetiyle etkisiz kılınmış bir mazlum halktır. Üç milyonu aşkın imzayla, **“benim burada can güvenliğim yok”** diye şikayetçi olan Öcalan’a **“sen bizim siyasal irademiz”**sin demek rasyonel bir tutum mu? Bu derin bir zaafı birlikte getirmiyor mu? Öcalan’ın cezaevi koşullarının her hükümlü gibi olması için, ondan öteye özgürlüğü için talepte bulunmak, bunu hukuk kuralları içinde ortaya koymak da bir haktır. Ama eli kolu bağlı, hükümlülük statüsü tartışmalı birine milyonların iradesini teslim etmek affedilir gibi değildir. PKK hareketi liderlik kültürü nedeniyle kendi içinde büyük riskler taşımaktadır. Riskleri ise her zaman halk karşılar, faturayı hep halk öder. Kürt halkı her şeyden önce kendisine, değerlerine güvenmelidir.

PKK hareketinin rengini vurduğu açık-legal siyasette genişleme, büyüme imkanları sınırlanmış gözükmektedir. Açık-barışçı siyasete adaptasyonu, bunca deneyimlere, bunca zamana rağmen tam başarılı olmaktan uzaktır. Kürt halk potansiyelleri geniş olmasına rağmen kullanılamamakta, layıkıyla harekete geçirilememektedir. Ne atıl potansiyelleri kendi bünyesine alma, ne de başka bir kanaldan harekete geçmesine olanak tanımak istemektedir. PKK sol ve Kürt kimliklerini zamanına, mekanına göre farklı ağırlıkta ifade eden, son derece kaygan bir zemin üzerinde yürüyen bir harekettir. Kürt dil-kültür-fikir yaşamının zenginleşmesi gibi bir ciddi kaygıdan uzaktır. İç dünyası ise asgarisinden demokratik bir işleyişten yoksundur. Kürt özgürlük potansiyellerini gereken şekilde değerlendirememesi, kendi dışında gelişebilmesi karşısında ise olumsuz duruşu önemli açmazlarının başında gelir.

‘Parça-Bütün’ü Kürtlerin Algılaması

Kürtler, soğuk savaş döneminin statükocu donmuşluğu içinde kendilerini buldukları parçanın sı-

1920’lerde bastırılmış, gündemden çıkarılmış, yok mertebesine çekilmiş Kürt çözümü şimdi doğum sancıları içinde. Kürtlerin yok sayılmak, baskı altında yaşamak sonucu şekillenmiş suskunluk hali Batı kampının, coğrafyaya vurulmuş İngiliz mührünün ağır izlerini taşıyor.

nırlarla izole edilmiş çerçevesinde görüp hissettiler. Dünya ileri teknoloji ve iletişim-haberleşme ağı ile tek kutuplu bir dünya olmaya doğru yol alınca, Ortadoğu bir değişime doğru yüzünü dönünce işler değişti. Kürtler adeta kendilerini yeniden keşfettiler. Varılan yerde ufuk daha geniş, daha derinlikli. Gerçekleri yerli yerinde görmek, olduğu gibi değerlendirmek lazım. Şimdi artık net bir biçimde görülen bir gerçek var. 35-40 milyonluk yoğun nüfusuyla kadim bir coğrafyada yaşayan Kürt ulusal sorunu soğuk savaş döneminde kapitalist-sosyalist kamp arasındaki çıkar hesaplarının, sürdürülen dengelerin başlıca kurbanı oldu. Milliyetler/mazlum milletler sorunu denirken Kürt halkı görülmedi, görülmedi, adı bile ifade edilmek istenmedi. Kürtlerin adı, soyadı, bildik kadim adresi elbirliğiyle gözden ve gönülden uzak tutuldu. Kürdistan’ın bölünmüş her bir parçası ilgili devletlerce gönüllerince yönetildi. Kürt halk kimliği, tarihi, yaşayan dili-kültürü, söndürülemeyen hak ve hukuk mücadeleleri görmezden gelindi. İnkara bağlı şiddet yöntemleriyle Kürtleri susturmak bölge devletlerinin değişmez politikaları haline geldi. Kürtlerin üstüne beton çekmek için bölgesel kurumlar oluşturuldu; Bağdat Paketi, Cento kuruldu. Kürt coğrafyası her bölümünde, geriliğe, temel insan haklarından, dünya nimetlerinden nasiplenmemeye reva görüldü.

Yakın bir döneme gelinceye kadar Ortadoğu’da ulusal sorun denince sadece Filistin sorunu akla geldi. İsrail Devleti’nin 2. Dünya Savaşı sonrasında 1949’da kurulmasından sonra, Filistin davası za-

man içinde İsrail’e karşı Arap dünyasında gündemin merkezine oturdu. Soğuk savaş dönemi boyunca Ortadoğu’da ulusal sorun olarak Filistin sorunu hep önde yer tuttu. Bu durum elbette nedensiz değildi. İsrail Devleti’nin kurulması Arapların bir araya gelmesini sağlamıştı. Arap dünyası çok devletli, geniş bir dünyaydı; iki süper güç arasında hesaba katılan bir dünya olma durumundaydı. Filistin sorunu Sovyetlerce de doğal olarak gündeme getirilecekti. Öyle de oldu. ABD ve Batı kampı, İsrail Devleti aracılığıyla Arap dünyasını baskı altında tutup bölgedeki çıkarlarını korudu. Arap dünyasının geriliği, iç çatışmaları Sovyetlerin başarısını önledi. Uzunca bir zaman ulusal üstü devrimciliğin mücadelesi alanı olan Filistin sorunu çekiştire-budana çözümsüzlüğe mahkum edildi. Uluslar arası ciddi bir mesele olmaktan çıkarılmış durumda. İç enerjisi tüketilmiş, içinden bölünerek güçsüzleştirilmiş, külleri soğumaya bırakılmış bir sorun.

1920’lerde bastırılmış, gündemden çıkarılmış, yok mertebesine çekilmiş Kürt çözümü şimdi doğum sancıları içinde. Kürtlerin yok sayılmak, baskı altında yaşamak sonucu şekillenmiş suskunluk hali Batı kampının, coğrafyaya vurulmuş İngiliz mührünün ağır izlerini taşıyor. Statüko, Kürt coğrafyasının paylaşılması, bu durumun korunması üzerine bina edilmişti. Sovyetlerin, sosyalist kampın çökmesi, ABD’nin Ortadoğu’ya süper güç olarak inmesi, 70 yıllık statükoyu ilk defa derinden sarstı. Sarsılan statüko, Kürt halkına özgürleşme yolunda önemli imkanlar, fırsatlar sunuyor. Diğer yandan bölge halklarına devletleriyle yüzleşme, yeniden demokrasi değerleriyle buluşma, baskı ve yasaklardan kurtulma imkanı da veriyor. Kürt sorunu eskiden olduğunun aksine, farklı konum ve imkan içinde olan her bir parçasında, eş zamanlı bir hareketliliğin, özgürlük arayışının içinde. Bu yeni bir durum. Yaygın bir coğrafyaya oturmuş olması, nüfus yoğunluğuyla Kürt ulusal sorunu Ortadoğu’da muhtemel bir köklü değişimin, de-

mokratikleşmenin, modernleşmenin merkezinde duruyor. Öyle ki; Ortadoğu'da bir demokratik değişimden, insanca bir yaşamdan, kalıcı bir barış, demokrasi ve istikrardan söz edilecekse, kilit sorun Kürt sorunudur. Bu sorunun radikal, demokratik bir çözüm yolunda mesele alması tüm halkların, değişimci hareketlerin yararınadır. Yeniden sosyalizm tasavvurunu düşünmenin, canlandırmanın yararınadır. Şöyle ki; bu süreçte halklar kendilerinin saydıkları devletleriyle yüzleşecek, insan-toplum ve devlet ilişkilerini yenide sorgulama ve düzenleme imkanı bulacaklardır. Kürt sorunu insanlığın gündemine oturmadan, adil şekilde çözümlenmeden halkların başı dertten kurtulamaz.

ABD'nin Ortadoğu'ya inmesi, sadece 70 yılı aşkın süredir devam eden bir statükoyu sarsmıyor, aynı zamanda bölgedeki despotik rejimlerin değişebilirliğinin işaretlerini de veriyor. Unutmamak gerekir ki emperyalist sömürü dünyadaki tek kötülük değil, ona rahmet okutan kötülükler de var. Toplumun zenginliklerini, kapitalleşmeyi devletin elinde toplayarak, rantları devlet eliyle egemen sınıflara, odaklara dağıtmak, toplumu devlete mahkum etmekten başka ne işe yarayabilir, ne işe yarayabilir? Kapalı ekonomi, kapalı otoriter rejim demektir. Başka halklar yanında bizzat kendi halkını ezen, onlara en temel insan haklarını, demokrasiyi çok gören rejimler, diktatörlükler var Ortadoğu'da. Zamanında Sovyet politikalarının da kabul gören rejimlerdi. ABD ve müttefikleri Ortadoğu'ya asla demokrasi aşkı için inmiş değiller. Oraya çıkarları için geldiklerine kuşku yok. Bir gerçek daha var ki; statükosu sarsılan Ortadoğu daha kötü bir Ortadoğu olmayacak. Her hareketlilik, yerinden oynayan her taş, değişim ve dönüşüme, halkların uyanışına, özgürlük, eşitlik, adalet arayışlarına yeni fırsatlar sunuyor, sunacak. Bunu görmek lazım.

Günümüzde Ortadoğu'da milliyetler sorununun halli açısından bir sözü olacaklar için göz ardı

Toplumdan kopuk bu otoriter bakış Kürt siyasetçileri üzerinde de geniş etkiye sahip. Ağa-bey tavrı da büyük ölçülerde kaybolmamış, yaşıyor. Herkes öğrendikleriyle, ezberiyle kalıyor, her şeyi en iyi o biliyor!.. Araştırmaya, öğrenmeye ihtiyaç hissedilmiyor.

edilemez bir sorun var. Bu, Kürt sorunudur. Üstü örtülemez nesnel bir gerçek olarak Kürt sorunu demokrasiye doğru bir değişim için yüksek bir potansiyel taşıyor. Bir bütün coğrafyada Kürt halk kitlelerinin özgürlük ve eşitlik talepleri birbirleriyle etkileşim, rezonans halinde. Bu sancılı süreç toplumsal bir değişimin, bir büyük siyasal- toplumsal doğumun da habercisi. Kolay değil 9 ay 10 gün çocuğu karnında taşımak. Kürt mücadele tarihi, son yüz yılda karnından aldığı darbelerle nasıl düşük yaptığının, nasıl ölüp ölüp dirildiğinin şahidi. Varılan noktada doğumun sağlıklı yapılması, halk ananın korunması, beslenmesi, aydınlatılması önemli. Kürt halk potansiyeli yüksek bir enerjiye sahip olmasına sahip de, bu potansiyel bütünüyle enerjiye dönüşmüş, kullanılabilir değil. Bu enerjinin tam olarak açığa çıkması için nitelik yükselmesi, geniş bir ufuk, ona uygun davranışlar, çabalar gerekli. Kürt iradeleri enerjiyi açığa çıkarmada yetersiz. Nitelik eksikliği, bilgide donanımsızlık mücadelenin tüm alanlarında Kürtlerin başlıca çamazı.

Bilgi ve davranış monopolü Kürt siyaset ve fikir dünyasına egemen. Şu haliyle Kürt özgürlük arayışı marjinal-dar bir yatakta akıyor. Kürt halk enerjisi açığa çıkarılamıyor. Kürt kimlik, dil, kültür talepleri kamusal alana bir hak olarak çıkarılacakken çıkarılamıyor. Kimlik sorunu, dil-kültür baskın sorun, ama tek sorun değil. Ekonomiden, üretime koparılmış, işsizliğe, yoksulluğa, yaşadığı iklimi terke/göçe mahkum edilmiş Kürt halkının sorunları ve talepleri oldukça çok boyutlu. Kürt dili-kültürü yazıyla bu-

luşamamış, yazılı kültür dünyasının kazanımlarını tadamamış, yaşayamamış. Siyaseti de saran asgarisinden bir Kürt fikir dünyasının, aydınlanmasının olmaması büyük bir açmaz. Kürt aydını gibi işlem görenler, sadece resmi eğitim almış, az çok bir meslek edinmiş olmanın ötesinde kendi dil ve kültürleriyle öz aydınlanmasını yaşayamamış, çoğu kez de Türk aydın tipinin ikinci nüshası durumunu aşamamış, dilinden, kültüründen, tarihten uzaklaştırılmış, kaba bir asimilasyona uğramış, önemli ölçülerde öz güvenini yitirmiş kimseler konumunda.

Kürt fikir dünyası cılız, siyaset dünyası ise her şey benden sorulur, **"her şeyi ben bilirim"**e dayanıyor ve Kürt siyasi kültürü iç çeşitlilikten, demokrasiden uzak. İttihatçılıktan beslenen Kemalist anlayış Kürt dünyasına da yansımış. Bir başka kuru sıkı damarı da Stalinizm'den gelen sol/sosyalist kültür oluşturuyor. Toplumdan kopuk bu otoriter bakış Kürt siyasetçileri üzerinde de geniş etkiye sahip. Ağa-bey tavrı da büyük ölçülerde kaybolmamış, yaşıyor. Herkes öğrendikleriyle, ezberiyle kalıyor, her şeyi en iyi o biliyor. Araştırmaya, yeniden bilgilenmeye, öğrenmeye ihtiyaç hissedilmiyor. İç enerji tüketimi, siyaset için itişme, kavga-çekişme en ön planda. Karşıdakine gücü yetmeyen boş durmuyor, kendi yakınlarını azarlıyor, sopalıyor. Silahlı varsa silahla, yoksa da beğenmediğini iftirayla, tecrit politikalarıyla yemeye çalışıyor. Mantık belli; onun iyi olabilmesi için öbürünün mutlaka kötü olması gerekiyor. Herkes kendi köyünün yakınındaki tepeden, kendi aşiretinin yanbaşıyından, sınırlı bir ufuktan seyrediyor alemi. Diğer yandan siyaset, olmadum olası tek mücadele yolu. Siyaset disiplini, diğer disiplin türlerine, dil, kültür, sanat-edebiyat, tarih, bilim-araştırma ve benzeri alanlara kabaca müdahale edebilme, onları bizzat yönetebilme hakkını kendisinde görebiliyor. Her mücadele zemininin farklı olduğu, şu ya da bu ölçülerde özerk olması gerektiği

gerçeği ilgi görmüyor.

Özgürlüğe Vurulan Kelepçe: 'Terör'

Soğuk savaş koşulları bir yana, hiçbir şeyin saklanamadığı şu dünya koşullarında, geniş bir coğrafyada şu nüfus yoğunluğu ile Kürtlerin şiddete ihtiyacı mı var? Öyleyse bu şiddet neden? Şiddet kimin yöntemi? Güçlü olanın, şiddetin tekeline elinde tutanın şiddete-'terör'e ihtiyacı var. Şiddet demokrasi ve hukuk içinde davranmak istemeyenin yöntemi. Karşı şiddete çağrı bir tehlike yaratmaz mı peki? Şiddet devletin kontrolünde olmalı, boyunu aşmamalı(!) Bunun için şiddetin kontrollü şekilde yürütülmesi gerekiyor. Güçlünün katından gelen sese bakılırsa; yaygın bir coğrafyanın üzerinde yüz yıldan bu yana var olan, ben buradayım, yaşıyorum diyen Kürtler yok, "Kürt sorunu diye bir sorun yok, terör sorunu var". Bir bütün dünya bunu görüyor da bir tek sen görmüyorsun. Göz göre göre inkardan gelmek!.. El-insaf!.. Kaba inkarın bu kadarı da görül-müş, duyulmuş değil. Kürt sorunu var ama bunun inkarı sonucu olarak bir de şiddet-çatışma sorunu var, işin doğrusu bu diyen ehli vicdan sahibi yok. "Ben Kürt sorununu çözerim, şiddetin ayağı yerden kesilir, bir bahanesi de kalmaz" diyen bir akliselim anlayış yok. Kıscası, terör kavramı, Kürt sorununu inkardan gelmenin, yaşayan bir sorunu şiddet yoluyla ezmenin mazereti olarak kullanılıyor. Ama deniz bitmek üzere... İnsanlar, halklar helak, kaynaklar ziyan oluyor. Şiddetin bilerek, ısrarla sürdürülüyor oluşu anlaşılabilir değil. Şiddet kimi zaman kontrol dışı tutuluyor, kışkırtılmış kimi sivil guruplar da böylesi ortamlarda durumdan görev çıkara-biliyor. Bu gibi sivil saldırılar halklar arasındaki mesafeyi daha da açıyor, der demez bölünmenin ruhsal-fikrîsel zemini derinleşiyor. Buna iyi bir gidiştir. demek mümkün değil.

Gerçek kısaca bu. 25 yıldır bir silahlı hareket yürüten, 2 milyon seçmeni olan, meclise pencereden girip temsiliyet yaratabilen, yerel

Kürtler zaman geldi, sosyalist hareketin de konusu haline geldiler. Kürtler var, tarihsel bir coğrafyada yaşıyorlar, onların da farklı bir halk olmaktan gelen hakları var denildiği için kaç parti kapatıldı, kaç insan "kim vurdu"ya gitti, kaç bin insan yattı hapis-hanelerde?

yönetimlerde iktidar olabilen, birçok yaşam alanında kurumlaşan, parası, pulu, dünyanın her yanında ilgili dış kurumları olan, sivil itaatsizlik yöntemleri kullanan, büyük mitingler, eylemlilikler düzenleyebilen bir örgüt... Bu, literatürde adı geçen, bildik, kapsamı, amacı sınırlı bir terör olayı değil; bu, silaha dayansa da sonuçta siyasal bir harekettir. Bunu diyen yok. Hak-hukuk içinde alınamayan çağdaş insan haklarını şiddete savrulularak almak zorunda kalmanın adı mı terör? PKK'ye, siyasal hedeflere şiddet metotlarını da kullanarak ulaşmaya çalışan silahlı bir örgüt dersiniz doğrusunu söylemiş olursunuz. "PKK terörü" dediğiniz, siyasal bir konuda uyguladığınız sistematik baskı ve şiddetin reaksiyonu olarak yeniden size dönen şiddetin adından başka bir şey değildir. Şu koşullarda şiddeti kaldırarak, karşı şiddeti de kontrol edebilmek sizin ellerinizde değil mi? İsterseniz bu şiddeti azaltıp-çoğaltmak, istediğinizde demokratik açılımlarla minimize etmek ve bitirebilmek sizin inisiyatifinizde değil mi yani!..

1938 Dersim İsyanı sonrası, ta 1984'e kadar, tam 46 yıl... Bu süre içinde Kürt halkı adına karşı bir şiddet mi vardı? Ama Kürt sorunu bütün göstergeleriyle hep var oldu, ben buradayım dedi. Kürtler zaman geldi, sosyalist hareketin de konusu haline geldiler. Kürtler var, tarihsel bir coğrafyada yaşıyorlar, onların da farklı bir halk olmaktan gelen hakları var denildiği için kaç parti kapatıldı, kaç insan "kim vurdu"ya gitti, kaç bin insan yattı hapis-hanelerde? Bütün bunlara rağmen karşı şiddet mi vardı? Şiddetin doğuşunun, büyümesinin adresi

1980 askeri darbesidir. Diyarbakır'da, Diyarbakır cehenneminde yaşananlardır. 12 Eylül darbesi Kürt halkı üzerinde kitlesel şiddetin yolunu açtı. Toplumsal bir gerçeklik olarak şiddet kültürüne yakın duran kadrolarıyla PKK, şiddetle beklediğinden de önce buluştu. Karşı şiddetin yayılıp bunca hayatiyet bulması, 12 Eylül askeri darbesiyle günümüze kadar süren baskı ve şiddet politikalarının, hukuksuzluğun bir sonucundan başka bir şey midir? Gerçekler saklanabilir mi? Kürt halkını inkar, ona reva görülen uygulamalar, şiddetle hak alma mücadelesi amaçlayan bir örgütü kısa sürede büyütüp bu etkinliğe, cüsseye ulaştırdı. Karşı şiddetin bunca güce ulaşmasının marifetini PKK'de değil, onu belli zorunlu bir istikamette yürümeye zorlayanda aramak gerekmez mi? Kimse kimseyi kandırmaya, yalan dolanla halkların zihnini yüksek teknolojinin imkanlarıyla bulandırmaya, çarpıtmaya kalkmasın. Şiddetin yarattığı şiddet ortamı birçok devletin, gücün, organizasyonun, kişi ve grupların işine geliyor. Şiddette, savaşta büyük bir rant var. Bugün Ortadoğu'da statüko sarsılırken, değişim gündemdeyken, halkların ortak değerleri, barış-adalet yaşam bulsun diye kim silahların susmasını ister dersiniz?

1990 başından bu yana Ortadoğu hareketli. 2003'teki ABD'nin Irak müdahalesi şu ya da bu şekilde bir değişimi işaret ediyor. Kürdistan parçaları rezonans halinde. Irak bölgede zayıf bir halkaydı. Değişim orada yoğunlaştı. Güney Kürtleri özgürleşme, devletleşme yolunda önemli bir yol aldılar. Onlar bunu çoktan hakkettiler. İran ve Suriye'de Kürtler mücadeleye motive olup, belli bir yola girdiler. Ortadoğu'nun yeniden dizaynını isteyen güçlerin çıkarları, Irak, İran, Suriye Kürtlerinin özlem ve çıkarlarıyla örtüşmekte, uzun bir süre de örtüşeceği benzemektedir. Ondan ötesi Kürtler batı değerlerine öteden beri yakın duran, Ortadoğu bataklığında bir gelecek görmeyen bir halk konumunda. Ortadoğu genelinde tüm Kürtlerin Türkiye'ye

önem vermeleri, Türkiye ile iyi geçinmek, kendilerini Türkiye üzerinden dünyaya açmak istemeleri bu yüzdendir. Güney Kürtlerinin bağımsızlık haklarını telaffuz etmeleri yanında, demokratik federal bir Irak'tan yana olmaları oldukça gerçekçi, isabetli bir tercihtir. Bu gerçekçi tercih özellikle İran ve Suriye'deki Kürt mücadelesinin gelişmesine de önemli bir katkı koymaktadır.

Türkiye koşullarında Kürt sorunu farklıdır. Çözümleri kendine özgü bir rotada seyretmektedir. Bölgeye yeni bir dizayn verecek ABD ve AB açısından da Türkiye koşullarında Kürt sorununun durumu farklılık taşımaktadır. Görülebildiği kadarıyla ABD Türkiye'de Kürt sorununun AB sürecinde, üniter devlet yapısı içinde, kimlik ve kültürel haklar ve güçlendirilmiş yerel yönetimler çerçevesinde çözümlenmesinden yanadır. Asker-sivil irade ilişkisinin Türkiye'nin genel demokratikleşmesi yanında Kürt sorununun demokratik çözümü için yeniden düzenlenmesi, sivil bir hukuk ve anayasal düzenin sağlanması istekleri arasındadır. Türkiye ABD için bölgede önemli bir ülkedir. Kendisini yeni dünya koşullarına uyarlamış, zaafalarını aşmış, istikrarını sağlamış bir Türkiye ABD çıkarları için uygundur. Avrupa ile Türkiye ilişkisi Osmanlı'dan devralınan, 200 yıldır süren bir ilişki. AB ülkeleri, Avrupa güvenliğinin doğu ucundaki Türkiye'nin birliğin üyesi olması kısa zaman içinde gerçekleşmesine de birlik süreci yolunda yürümesini kendi çıkarlarına uygun görmekteler. AB sürecine karşı Türkiye'de ciddi bir direncin olduğu gerçektir. Sermayesi dünya borsalarında olsa da askerin bir kanadı, üniversiteler, yargı, derin devlet güçleri, Jitemler, Ergenekonlar AB sürecine direniyor. Siyasal irade olması gerekenler riskten uzak durmakta, büyük işleri askere bırakmış, ancak rutin devlet işleriyle kendileri ilgileniyorlar. AKP iktidarı Kürt sorununun çözümünde ordu ile tam bir mutabakat içinde, merkeze, sistemin içine çekilmiş bir

Güney Kürtlerinin bağımsızlık haklarını telaffuz etmeleri yanında, demokratik federal bir Irak'tan yana olmaları oldukça gerçekçi, isabetli bir tercihtir. Bu gerçekçi tercih özellikle İran ve Suriye'deki Kürt mücadelesinin gelişmesine de önemli bir katkı koymaktadır.

parti. AB süreci askıda duruyor. Kürt sorunu bu gelişmelerin yarattığı kör düğümün nedeni.

Kürt sorunu demokrasinin önünü tıkamış. Bu sorun çözülmeyen diğer sorunlar aşılamaz. Kürtlerin şiddete ihtiyaçları yok. Zorbalıktan uzak, demokrasinin, hukukun, insan haklarının işlenmesi onlar için önemli bir hedef. Kürtler yaygın, özgün yaşamını koruyan, varlığını hissettiren bir büyük halk. Türkiye koşullarında Kürtlerin her şeyden önce eksiksiz işleyen bir demokrasiye ihtiyaçları var. Bunun ancak iç demokratik dinamiklerin harekete geçirilmesi ve AB sürecinin rüzgarını arkasına alması ile mümkün olacağını görüyor. Halkların eşitliğini, toplumsal kesimleri ifade eden sivil bir anayasa istiyor. Demokratik kurumları, kuralları işletebilecek, halkların, yurttaşların hak-hukukunu yaşama geçirecek bir fikir ve toplumsal örgütlenme serbestisini zorunlu görüyor. Çoğulcu bir siyasal partiler düzeni. Yaşamın her alanında temsiliyet, katılım hakkı kazanmanın önemine işaret ediyor... Kısacası Kürtler; mevcut durumda eşit insan, eşit halk, eşit yurttaş olmak için sorunu ortak bir siyasal sınır içinde çözmeye büyük önem veriyor. Bu mümkün mü, değil mi; bunu yaşayıp görmek istiyor. Devlet ile Türk halkı ayırımında Kürtler... İmralı'dan Öcalan'ın demesi de gerçeği yansıtmıyor. Kürtler ilkel milliyetçi değil, esas itibarıyla bu şansları, lüksleri de yok. Kürt halkı savaş ve şiddet dursun, haklar demokrasi kuralları içinde, barışçı siyasal mücadele yolu ile kazanılsın istiyor. Savaşın halkları mağdur ettiğini, bunun galibinin olamayacağını, genç insan-

ların boş yere öldüğünü görüyor. Kürtlerin devleti yönetenlerin zihniyet ve uygulamalarıyla ciddi sorunu var, halklarla çözülmez sorunları ise yok. Kürt halkının Türk halkından bekledikleri var. Görünen o ki; Türk halkının eşit halk, eşit insan, eşit yurttaş taleplerine ne diyeceğini iyice anlamak istiyor; bunun için de onunla içtenlikle etkileşmek, ortak amaçlar için ortak tavırlar belirlemek, demokrasiye ortak mücadele ile ulaşmak istiyor. Bu şans sonuna kadar da kullanmak ve denemek istiyor.

Açık söylemede zarar yok, fayda var. İnsanlığın bulunacağı yer neresi, şaşırıp kaldık. Türkiye'de demokrasi, hak-hukuk duyarlılığını, mücadelesini kimden bekleyeceğiz? Özgürlük, eşitlik, adalet ve barış mücadelesini kimden, kimlerden umacağız? Ezberini sağlam tutanlar için cevap hazır. Halklardan, emekçilerden, solculardan, sosyalistlerden... Halklar, emekçiler, ezilenler doğal olarak onlardan sorulur... Çünkü onlar solcu, onlar sosyalist... Onlar toplumun genel geçer çıkarlarını koruyabilen, ezileni, öteleneni savunabilen, toplumun en bilgili, en uyanık ve cesur, en vicdan sahibi unsurları. Demeyle mi, yapmayla/yaşamayla mı oluyor solculuk, sosyalistlik? Tamam da ne yapalım şimdi? Solda cephe, solda çatı partisi gerekli... Sosyal demokrat olarak CHP'yi de dışarıda bırakmasak iyi olur(!).. Başka çare mi var? Ya "liboşlar"dan mı bekleyeceğiz bu kadar haklı, güzel amaçları, değerleri?! Halka, topluma ta tepeden bakan ittihatçı kafalılardan hesabını ayırabilmiş, yaptıklarını/yapamadıklarını sorgulayıp aşmış, kötü sicilinden, kirlilikten arınmış solcuyu, sosyalisti, sağlıklı yeniden bir doğruluğu ve uyanışı araki bulasın...

Sonuç

Ütopya kalırsa bütün insanlığa bir tek devlet bile fazla. Devlet-siz bir yaşam baskısız bir yaşam demektir. Hiyerarşisiz, sömürsüz, baskısız bir yaşam insanlığın Kaf Dağı'nın ardındaki umudu. Komü-

Sosyalizm maya tutmadıysa kapitalizm ebedi mi? Kuşkusuz her yaşayan gibi kapitalizm de fani. O, 500 yıllık, kendisini yeniden üretebilen, uzun boylu özgürlük, özellikle de eşitlik kaygısı olmayan, eşitsizliği daha da yayıp derinleştiren, insanı yarattığının esiri yapan bir düzen.

nizm bu nedenle ileri insanlığın ulaşılır gibi gözükten ütopyasıydı, umuduydu. Ama bilinen o geri iklimde söz konusu olduysa da maya tutmadı, yaşama imkanı bulamadı. Söz konusu uygulamanın yolu komünizme değil, dönüp dolaşıp gerisin geri kapitalizme çıktı. Milyarlarca emekçinin, eli-gönlü darda olan insanın umutlarını kırdı, insanlığı bir yerde eldeki bulgurdan etti. El konulan özel mülkiyet emeğin ortak mülkiyeti değil, doğrudan doğruya devlet-parti bürokrasisinin fiili malı oldu. Bürokrasi, tapusu üzerinde gözükmeyen mülkiyetin gelirini dilediği gibi kullandı, egemen bir sınıftan beter bir sınıf oldu çıktı. Devlet bürokrasisi marifetiyle yeniden kapitalizme çıktı onca meşakate yürünen yol. Dünyanın birçok ülkesinde bu uygulamayı fiilen yaşamamış birkaç kuşak fedakar insan sosyalizm/komünizm adına büyük emekler verdi, ağır bedeller ödedi.

Sosyalist uygulama 70 yıl bir ömür sürdü. Kapitalizmin daha da yaşayabileceğinden başka 500 yıldır yaşadığı düşünülürse, 70 yıllık bir ömür yeni bir yaşam için uzun bir zaman değil. Sosyalizm maya tutmadıysa kapitalizm ebedi mi? Kuşkusuz her yaşayan gibi kapitalizm de fani. O, 500 yıllık, kendisini yeniden üretebilen, uzun boylu özgürlük, özellikle de eşitlik kaygısı olmayan, eşitsizliği daha da yayıp derinleştiren, insanı ve toplumu kendi kendisine yabancılaştıran, insanı yarattığının esiri yapan bir düzen. Onu ebedi olarak düşünmek, değerlendirebilmek zor. Ama ona ömür biçmek de sanıldığı gibi kolay bir şey değil. Kapitalizm ne zaman yaşamı geliştiremez, dönüştüremez, yönetemez hale gelir? Ona rakip güçler nerede, nasıl doğar; hangi farklı araçlarla mücadele eder; en önemlisi kapitalizm sonra-

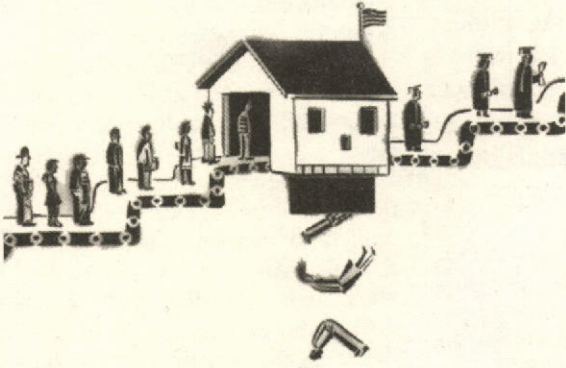
sı yaşamı nasıl kurar, biçimlendirir; kendi Azrail'i ile nerede, nasıl buluşur kapitalizm, ruhunu nasıl teslim eder, onu bugünden bilmek ise herhalde mümkün değil.

Kapitalizm Ortadoğu'ya doğru genişlemeye, bir hamle daha yapmaya talip. Küresel olma yolunda ilerlemek imkanı içinde. ABD küresel kapitalizmin eli sopalı kumandanı. AB daha çok işin vurma-kırma yanıyla değil, o işin ticaretiyle, zenginlikten pay koparma yanıyla ilgili. Ortadoğu'da içine kapanmış geleneksel-yerel ekonomiler, despotik rejimlerle birlikte yaşıyor. ABD, 80 yıldan sonra büyük lokmanın kendisinin olacağı bir yeni Ortadoğu projesi için gelmiş. Statüko varolan devletlerin çıkarlarını ifade ediyor. Nesnel olarak değişimde çıkarı olan güçler ise bölge halkları. Onlarsa henüz çıkarlarını görmüş, anlamış değil. Uyanış, geleceğini sahiplenme zaman alacak. Kürt halkı mazlum/mağdur bir halk, üzerinde yürütülen inkar politikalarından, baskı ve şiddet politikalarından kurtulmak istiyor. Canı gönülden değişimden yana. Yeni şanslara, imkanlara sahip. Geleceğine karar vermek, belirlemek istiyor. Değişim bütün parçalardaki Kürtlerin vazgeçilmez temel eğilimi. Kürtler Ortadoğu'nun kaotik ortamından uzak, laik, demokratik, batı normlarına uygun bir yaşamdan yana iradelerini ortaya koyuyorlar. Bu çerçevede Türkiye bütün

Kürtler açısından Batı dünyasına açılan kapıdır. Bu nedenle Türkiye koşullarında Kürt sorununun demokratik çözümü bütün Kürtler açısından büyük, belirleyici bir önem taşıyor. Kürt-Türk halklarının özgür-eşit beraberliği, dayanışması demokratik bir Ortadoğu için çok gerekli.

Ortadoğu'da bu değişim nesnel olarak Türk, Arap, Fars ve diğer halklara da demokrasiye ulaşmaları, halkın iradesini güçlendirmeleri adına önemli fırsatlar, imkanlar sunuyor. Kürt halkı dünya ve bölgedeki değişimi, gelişmeleri gerçeklere uygun şekilde değerlendirmek, varoluşuna sarılmak imkan ve şansıyla karşı karşıya. Özgürlük-eşitlik arayan bir halk olarak kimliği ve tüm değerleriyle kendisini ifade etmek, ülkesinin kaynaklarını sahiplenmek, geri bir üretim ve yaşamdan kurtulmak, insanlığın hak ettiği ileri değerlerle buluşmak durumundadır. Yerelliğe, dar karşı milliyetçiliğe savrulmamak, özgürlük-eşitlik taleplerini insanileştirmek zorunda. Kürtlerin dar milliyetçi saplantılara kaymaları güçlerini azaltır. Esasen Kürtlerin ilkel bir milliyetçilik yapma, bu yolda ilerleme şansı da bulunmamaktadır. Kürtlerinki; kendi kimliği ve değerleriyle yaşadıkları coğrafyalarında özgür yaşamak, eşit insan, eşit halk statüsü kazanmak, kaderini özgür iradesiyle belirlemektir.

Mezopotamya'nın kadim halkı Kürtler, yan yana, iç içe yaşadıkları halklara, insanlıktan yana düşüncelere, örgütlenmelere, demokrasiden yana güçlere dostluk ellerini uzatıyor. Gördüğünüz gibi sizlerden farklıyım ve eşit halk olma statüsüne yükselme iradesi taşıyorum diyor. **Özgür olalım, eşit olalım, kardeş olalım diyor. Kürtler yana yakılla haklarını teslim edecek büyük insanlığı arıyor.**

Varlığını karşıtlığın üzerine kurmanın sorunsalı

ki tespit yaparak söze başlamak istiyorum. Birincisi; insan artık bir ölçüt olmaktan çıktı. İkincisi; günümüzde sosyalistler -sistem açısından- kendilerinden ve varlıklarından korku duyulmayan herhangi bir düşünce ya da parti durumunda. Birincisi bir değersizleşmeyi, çürümeyi, bozulmayı anlatırken, ikincisi ise sistemin kendisine duyduğu güveni anlatmakta. Bugün dünyanın efendileri, sokaktaki gündelikleşmiş asayiş vakalarından duydukları kaygılardan daha fazla kaygı duymamakta sosyalistlere karşı.

Kapitalist sistemin korkmadığı bir sosyalizm nasıl bir şeydir? Varlığının sınıflı toplumun sınıflar çelişkesinin üzerine inşa etmiş olan sol/sosyalist hareketlerin tehdit olarak algılanmaması bir yanılsama mıdır? Yoksa bizim sosyalistliğimiz mi önemli yanırlar içermekte? Burada eleştirinin en yakıcı ucunu bilincimize dokundurmak istiyorum. Genel anlamda, bilincimizden çok yapıp ettiklerimizin eleştirisini yapabildik, pratik yanırlarımızdan, yetmezliklerimizden hareketle daha çok pratik duruşumuzun eleştirisinden yeni duruşlar yaratmaya çalıştık. Bu amaçla yaptığımız her kalkışma önemli oranda kadük kaldı. Demokrit'in "Ele geçireceğim

tek bir açıklama, benim için bütün bir Pers İmparatorluğu'ndan daha değerlidir" dediği gibi, öz-bilincimize yönelmiş bir tartışma, yapıp ettiklerimizin muhasebesinden daha kıymetli görünüyor. Belki de yapamadığımız, kendi bilincimizle yeterince yüzleşememek olmuştur.

***

Kapitalizme karşı olmak, kapitalist üretim sistemiyle çelişkisi bulunan sınıfları arkalayan, örgütleyen ve düzene asimile edilemeyenlerin huzursuzluğu üzerinden toplumsal devrim yapmak, yapmaya niyetlenmek sosyalist olmamız için yeterli bir sebep olabilir mi?

Bir şeyin karşısında olmak, ne olduğumuzu ya da olmadığımızı anlatmaz. Kapitalizme, sömürüye, emperyalizme karşı çıkmak, eşitlikçi, özgürlükçü, sosyalist olmak için yeterli bir neden olamaz. Kahrolsun demekle, bir şeyin antisini olmakla kendimizi tarif edemeyiz. Oysa yapılan tam da buydu, kendi şahsi ve toplumsal bilincimizi oluştururken, ne olduğumuzu tarif ederken, kendimizi karşıtlarımızın varlığıyla ve eleştirisiyle anlatmak gibi bir kolaycılığa saplanmıştık. Geldiğimiz nokta tam da bütün bunların artık yeterli ve geçerli bir yöntem olmadığını anlatmakta.

Özellikle 70 yıllık reel sosyalizm tercihlerinden sonra, inandırıcı olabilmek için itiraz etmekten daha fazla bir söz kaçınılmaz olmuştur. Artık hayata, kapitalizme, politika-ya aş-ış gibi iktisadi zihniyetten farklı olarak, içinde özgürlüğün olduğu daha fazla birşeyler söylemek gerekemekte.

Bir söz var: Bir önyargıyı aşmak atomu parçalamaktan zordur. Burada söylemeye çalıştıklarım çok basit ve spekülâtif görünebilir, fakat gerçek kendimizin en yüzeyleindedir, biz onu görmekte, bilince çıkarmakta oldukça zorlanırsınız. Çünkü bilincimizi daha çok karşıtlarımızın varlığının oluşturması, bizde zihinsel çoraklaşmaya yol açar. Karşı ve karşıt olmakla bilincini oluşturan bir yapı, karşıtını kötülemekten, eleştirmekten, yermekten fırsat bulup kendine bakmadığından dolayı, kendisini sorunlaştırmaz. Kendisini soru haline getiremeyenlerin, kendi çelişkilerinden oluşmaları, olgunlaşmaları, kendilerini sorunlaştırmaları ve kendi iç dinamiklerinden güç almaları mümkün görünmüyor. Böylesi yapıların bir tarihi ve tecrübeleri olmakla birlikte, bir tarih bilinçlerini olduğunu söyleyemeyiz.

Karşı olduklarıyla kendisini kestirmeden, emeksiz tarif eden bir

solculuğun tarih algıları da doğal olarak arıza verir. Sürekli saldırı ve savunma, kuşatma ve kuşatılma psikolojisiyle hareket eden, siyaset yapan, bilincini oluşturan bir şey, öncelikle içsel özgürlüğünü kaybeder; bilincini, hareketlerini ve davranışını kendi öz dinamiklerinden değil de karşıtımdan, karşı olduğundan alan bir şey, kendi özgürlüğüyle hareket edemez. Bu davranış, duyuş, algılayış zamanla içe çekilmeyi, kendinden durulmayı getirir. Çünkü o şeyin (devletin, partinin, düşüncenin, kişinin) ontolojisi etki-tepki gibi fizik kanunlarına tabidir. Şartlı refleksle davranan şeyin de kaçınılmaz olarak varacağı sonuç, taşlaşmadır. Ve bir taşın ontolojisi de fizik kanunlarına tabidir.

Sürekli karşı olmakla kendisini oluşturan şey, zamanla karşıtının imgelerini kendinde gördükçe şiddetini ve enerjisini önemli oranda kendi benliğine, bilincine, bedenine, cemaatine, örgütüne yöneltir. Bir yapının, devrimin, örgütün zaman içinde kendi gücünü, evlatlarını, dinamiklerini yemesi, sönmülendirmesi bu zihniyetin kaçınmayacağı bir trajedidir. Karşıtlarının varlığında meşruiyet arayan, mücadelesini, aklını karşıtlarının hareketlerinde şekillendiren, kendisini sürekli taktik savaş içinde arayan yapılanmaların varacağı yer daralma ve hayattan ve kendinden kopmaktır. Bu anlamda söz tek başına temizdir, doğruları içinde barındırır; ve fakat söz, devrimini kendi manasından koparak karşıtımdan alırsa Andise'nin masalındaki gölge ile adam durumuna gelir. Gölgesi olmayan adam ya da ontolojisi olmayan gölge, söz manasını yitirse, insana seslenemez, söz buyruklaşır.

***

Buyruklardan her zaman kuşku duymuşumdur. Buyruk kötü şarap gibi insanın bedenine batar. Otoriteye, diktatörlüklere, sınıf sömürsüne, insanın insana buyruğuna itiraz edenlerin buyruk veren bir dille konuşur hale gelmesi, kendi içini talimatlarla yöneten bir pozisyona

Sürekli karşı olmakla kendisini oluşturan şey, zamanla karşıtının imgelerini kendinde gördükçe şiddetini ve enerjisini önemli oranda kendi benliğine, bilincine, bedenine, cemaatine, örgütüne yöneltir. Bir devrimin zaman içinde kendi evlatlarını yemesi, bu zihniyetin kaçınmayacağı bir trajedidir.

gelmesi trajikomik bir şeydir. Bu netice ne kadar hazinse de bir hakikattir. Sorun önemli oranda, işte bu hakikatlerin sorunlaştırılmasıdır.

Varlığını karşıtlık üzerine oluşturanların kaçınılmaz sonucu, daralmadır. Bu daralma, karşı olmaktan kaynaklanan haklılığı zamanla hiçleştirir. Karşıtlığın sınırlarında davrananın geldiği yer, karşıtının olduğu yerdir; aradaki fark, durdukları yerin farklı olmasıdır sadece. En başta söylenmiş olan söz, prosödünün bozulmasıyla manasını (gölgesini) kaybeder; parti, örgüt, devlet etki-tepki diyalektiğinden hareketle zihnini ve bedenini kasar. Kasılmış bir bünye içsel olarak kendisini acıtır.

Bu momentte iki temel ilke öne çıkar: Düzen ve disiplin. Max Weber modernizmi anlatırken, çelik bir kafesten bahseder. Sonuçta bizim partimiz de çelikten bir kafes haline gelir. Elias Cannetti:

"Düzende ölümcül bir şey saklıdır. Hiçbir nesnenin kendisine izin verilen dışında bir yerde yaşamasına göz yumulamaz. Düzen herkesin kendi yarattığı küçük çapta bir çöldür."

Sonuçta içsel dinamiklerden güç alamayan bir yapı, içsel dinamiklerini bastırarak direnirken, bünyesini çölleştirir. Bugün insanlık açısından en büyük sorun, insanın böcekleşmesi ve insanlığın ruhsal ve zihinsel çölleşmesidir. Yani bedenini kendi gölgesinden yoksunlaşması. Gölgesiz bir düşüncenin bir şeyi çarpıtmadan anlaması, anlatması, algılaması, izah edebilmesi mümkün görünmüyor. İşte bu noktada, söz buyruk haline gelir. Aklın araçsallaştığı yerde eleştiri en büyük iç düşmandır, eleştiri vatan ha-

inliğidir ya da ihanettir. Eleştirel aklın aforoz edildiği zeminde düzen, disiplin, bağlılık en büyük erdemdir. Bu zeminde sosyalist olmak, kapitalizmi eleştirmek, karşıt olmak, anti olmak tek başına ne bir programdır ne de yeni bir zihniyettir. Parti/devlet karşıtlarıyla mücadelesinden çok enerjisini içsel bünyesini düzenlemeye harcar. Giderek içsel körleşmeyi, ruhsal ve zihinsel çölleşmeyi yaşayan bu tip yapılar da gelecek tasavvur edilemediğinden dolayı, söz geçmişi, lideri, kanunları yüceltir, bütün enerjisini yarattığı bu kültürlere yüceltmeye harcar. Düzen kavramının her şeyi belirlediği zeminde simgeler, mitler gerçek üstü bir hüviyet kazanır, lider artık bir kişi değil bir yüce kurumdur, parti tanrıdır, lider de tanrının kelimidir, lider konuştuğunda tanrı konuşmuş olur. Liderin ağzından çıkan her kelam saf gerçeğin, saf bilginin kendisidir. Lider insanüstüdür, parti ise sanki insanlardan oluşmamış bir şeydir. Parti konuştuğunda herkes susar, çünkü söz buyruktur; buyruk tartışılmaz bir şeydir, yapılması gerekeni anlatan bir emirdir.

Tanrı insanın ebedi kurtuluşunu anlatır, sahte olmayan saf hakikatin ve özgürlüğün sesidir. Bu sese uyarak eşikten içeri girenlerden susarak tanrıyı duymaları istenir, kendilerini diriye ölü haline getirerek saf iyiliği yaşayacakları buyruğuyla zamanla insanı müritleştirir. Her canlının, her gözün gözetleme kuleleriymiş gibi içinin gözetlendiği bir zamanda insan melakelerini ve sağ duyusunu kaybeder. Özgür yurttaş yerine yapı kitle üretmiştir.

***

Lider ya da parti imgesinin varlığımız üzerindeki dokunulmazlığı, kutsiyeti, kurumsal bir kimlik kazanması, insanın ontolojik ve epistemolojik varlığı üzerine bir kabus gibi çöker. Varlığımızın üzerindeki bu kabus sadece rüyada korunmamızı sağlamaz, ruhsal ve zihinsel süreçlerimizi de bozar. İnsan zamanla sinik, korkak bir şey haline gelir.

Komünist olmak bir ilkeyi anlatır; insanın içselleştirdiği bu ilkeyi yaşama edimine sahip olması, onu komünizme yaklaştırır. Komünizmi salt bir ideoloji olarak yaşayan kişi, içinde mülkiyetçi toplumsalın kötücül tohumlarını taşır. Çünkü ideolojilerin mahiyeti son kertede reel-politike evrilir.

***

insana sıfatlarıyla seslenir, bir kere sıfatlarla beslenmeye başlayınca kitle liderin kıcını yalayan küçük küçük böceklerle dönüşür. İnsan bu süreçte böcekleşmeden düzenin içinde yer alamaz. Düzene en iyi uyanlar kendi içlerindeki insana, acıya en duyarsızlaşmış olanlardır.

***

Komünist olmak bir ilkeyi anlatır; insanın içselleştirdiği bu ilkeyi yaşama edimine sahip olması, onu komünizme yaklaştırır. Komünizmi salt bir ideoloji olarak yaşayan kişi, içinde mülkiyetçi toplumsalın kötücül tohumlarını taşır. Çünkü ideolojilerin mahiyeti son kertede reel-politike evrilir. Bu aslında insanın kendi kendisinin hakikatinden uzaklaşması anlamını içerir. Kendimizi anlatmanın, kendi ilkemizi yaşamamanın, göstermenin ötesinde, salt düzen eleştirisi, maddi yoksunluklara gönderme yaparak konuşan bir dil; ve kalabalıkların düzenle çelişkilerini kaşıyan bir politika, eleştirdiği, yendiği düzenin bir başka varyasyonunu yaşamaya mahkumiyetten kurtaramaz kendisini. Çünkü güç ve iktidar ilişkilerinin varlığından güç alan ideolojiler ve politikalar, gücü ve iktidarı ele geçirmeye çabalar; sahip olduğu iktidarı ve gücü koruma güdüsü o yapıyı eli kıcımda dolaştırır.

Sürekli tetikte yaşamak, eli kıcımda dolaşmak insanı ve toplumu yorar; aşırı yorulmuş bir toplumda insan bezgin, duyarsız, kendini terk etmiş, gelecek hayalleri olmayan bir düşküne dönüşür. Sonuçta bir düşkünün ne bir ahlakı olur ne de bir ilkesi. Böyle bir toplum kendi acısını duyamayacak kadar kündleşmiştir.

***

Varlığını karşı olmanın üzerine kuran bir düşünce zamanla mekandan ve zamandan kopar. Bunun en tipik örneği tek tanrılı dinlerin yaşamış oldukları insana ilişkin buyruklarla olur; yapma, etme, yasak, günah gibi hep insanı sınırlar. Bu yapılarda insan aldığı pozisyonla, duruşuyla konuşmanın nesnesidir.

İnsanın belirlenmiş kavramlar, hedefler, talimatlar doğrultusunda düşünmeye, davranmaya, ilişkilene, bağlanmaya, yaşamaya zorlanması, insan için en büyük yıkıcılıktır. İnsanın başka boyutlarda, çizgilerde, dünyalarda, kendi aklının ufuk çizgilerinde düşünmesinin, hayal kurmasının imkan ve şartlarının ortadan kaldırılması insana ve insanlığa yapılmış en büyük kötülüktür.

Ne düşünmemiz gerektiğini, nasıl düşüneceğimizi, hangi güdümlenici uyarıların hassasiyetini hissedeceğimizi bize söyleyen, bize buyruk veren, bizi belirleyen, bizi belirleyen ve bizi hiçleştiren kolektif uyarı, güdüleyen, belirlenim kayıtsız şartsız ve tartışmasız bir fizik, bir lider, bir kurum olduğu süreçte, 'ben' değersiz ve önemsiz bir şeydir. Ülkenin/milletin menfaati, liderin yorulmazlığı benliğimizi rızaya zorladıkça ve bizde arıza yarattıkça benliğimiz, kendiliğindenliğimiz çatur-çatur çöker ve geride muhtaç, güçsüz, kendi içsel anlamından kopmuş, iç dinamiklerinden güç alamayan bir sahte 'ben' kalır. Bu sahte 'ben'le insan iki şeyi yapabilir: Birincisi, 'ben' ruhsal ve zihinsel melakelerini yitirdiğinden dolayı en yüzeydeki hakikati bile çözümlenemeyecek kadar gerçeklik bilgisinden kopmuş bir leke durumuna düşer; ikincisi, en yakınındaki hakikatle yüzleşmekten kaçınmak için insan, tam bir ikiyüzlülükle alakasız hakikati arayan bir kaçkın ve korkağa dönüşür.

İşte sorun, korkaklığımızla zihniyetimiz arasındaki kompozisyonun kaynaklanmakta. Karşıtlığın üzerine kendini inşa etmiş olan aklımız, en küçük eleştiride düşmanın gölgesini arayan, karşıtıyla savaşmaktan çok kendi içiyle savaşan bir pozisyonda kendini sabitler. Mücadele artık görünen somutla sürmez, sürrealist bir boyut kazanır. Kendi içine çevrilmiş gözler, gözetleme kuleleri gibi kıpırdayan, herşeye alarm veren bir duruma gelir.

İtiraz etmeyi, eleştirmeyi, başkaldırıyı insan kendi gerçekliği adına bir mücadeleye dönüştüremekte, mücadele esas olarak insan üstü güçlerin, imgelerin, hayallerin, mitlerin, kültürlerin adına verilen bir savaş ekseninde sürdürülür; dahası, insan insan üstü bu güçlerin donatığı zeminde başkasının adına, başkasının neferi olarak savaşır. Hayatı bir felakete dönüştüren bu güçler, zafer kazandıklarında yenilmişlerdir. Çünkü iktidar delaletinde hayata tutunma refleksleri en gelişkin olanlar, kendi insanlıklarına, içlerindeki insansı merhamete en uzak olanlardır. Bir yerden aklımda kalmış olacak; bir atom savaşından sonra hayatta kalma başarısını gösterecek en uygun canlı türünün hamamböceği olduğu ifade edilmekte. İşte iktidarın bir kabus gibi kendisini örgütlediği yerde hayata tutunma başarısı en yüksek insan türü de, insanın en alçak, en canı, en dalkavuk olan kesimleri olacaktır.

Devrim kendi evlatlarını yedi, devrim kendindeki insanın soylu olan damarını kesti, devrim kuşatılmışlık psikolojisiyle ve kendisini koruma, kollama ve savunma refleksleriyle bir kere hareket etmeye karar verdiğinde, ilk yaptığı şey özgürlüklerin bir zorunluluk olarak askıya alınması olacaktır. Devrimde ya da partide içselleşmiş olan insani prosedür bir kere yara aldığı anda, kötülük bütün bedene hakim olur. Savunmacı zihniyetin taci zi karşısında ilke regrasyona uğrar. Artık en büyük değer disiplindir, disiplin düşünmekle değil duruşla başlar; disiplin katı bir hiyerarşi ve tahakküm oluşturur; insan

Bir düşünce, fikir, görüş bir kere kendisini karşıtlık üzerine konumlandırınca, kendisini ezeli ve ebedi doğruya dönüştürür. Kendisini ne kadar ebedi, salt doğru olarak görürse kendinden olmayanı da o oranda ahlaksız, özürlü, yanlış, düzeltilmesi ya da tedavi edilmesi gereken bir hasta ya da günahkar olarak görür. Kendisini ebedi doğru olarak gören bir düşünce, kendisini bir inanç, bir dizge, bir öğreti haline getirmiş demektir. İnsan sadece öğrenecek bir varlıktır, tartışmayacak. İnsan böylece kendi içsel güçlerinin, imkanlarının önemli bir kısmını kullanmadığı gibi, kendi yarısı diğer yarısını bastırarak ancak düzene tutunabilir. Bu insanın özgürlüğünden bahsedebilir miyiz? Eğer bir devrim, bir görüş insana özgürlük vermiyorsa, niye?

***

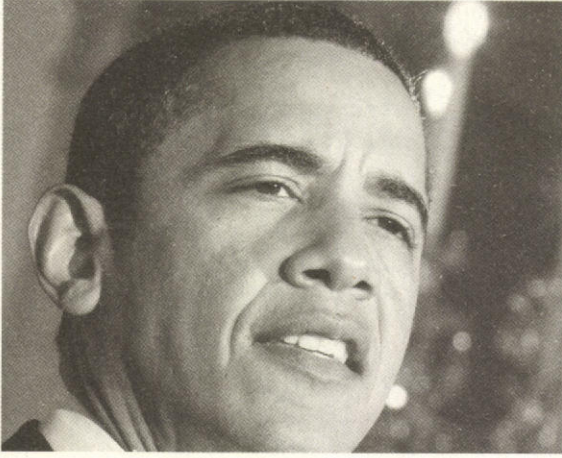
Eğer yeniden başlayacak, yeni

bir çıkışı arıyorsak, öncelikle kendimize dönmeliyiz; hakikat ne tarihin derinliklerinde ne de düşmanın gerçekliğinde; hakikat en yakınımızda, kendimizdedir. Bütün bildiklerimizden, yargılarımızdan, koşullarımızdan bağımsız olarak kendi benimizle yüzleşme cesaretini gösterdiğimizde özgüven kazanmış oluruz. Düşmanın stratejisini çözmek önemlidir; ve fakat bu çözümlenme kendimizi anlatmaz, kendimizin bilgisini içermez, düşmanın bilgisini içerir. Karşıtlarımızın bilgisi bizi anlamlandıran bir bilgi değildir. Nasrettin Hoca'nın dediği gibi, "Hırsızın bir günahı yok mu?"

Geçmiş olan varlıklarız, yapıp ettiklerimizle yaşanmış bir tarih var önümüzde. Ve bu tarihsel süreçte yenildik; bu yenilgide kendimizin, zihniyetimizin, fikrimizin, anlayışımızın hiç mi günahı yoktur? Emperyalist kapitalizm çok güçlü olduğu için mi yenildik? Objektif ne-

denlerle yenildiğimizi kabul etsek bile, neden insanlar sosyalizmden tiksinti duydu? Bu yıkılmış sosyalist ülkelerde uygulanmış olan sosyalizmin iyiliğini neden insanlarda göremiyoruz? Aş-ış sorununu çözenin insanların ve toplumun sosyalist olmaları için yeterli bir neden olmadığını; özgürleştirmeyen, insanı yönetime katamayan, insana özgür alanlar yaratmayan bir sosyalizmin insanlığı komünizme götürmediğini önemli oranda tecrübe ettik.

Sorun, yaşadığımız tecrübelerden kendimizi yeniden üretmektir. Sıfatlar, adlar, kurumlar bir düşüncenin içeriğini ve anlamını oluşturamaz; oluşturmaya kalkıştığında da insanın anlamını zedelemekten bunu yapması mümkün değildir. Bugün yeniden diyeceksek, öncelikle kendi anlamımızdan hareket etmeliyiz.

'İmparator'un Obama'sı

"Her kukuletalı keşiş değildir."^[1]

Soruyorlar... "Obama ABD'nin Gorbaçov'u olabilir mi?"^[2]

Diyorlar... "Obama kovboy hukukuna son versin!"^[3]

Ardında da "iddia" ediyorlar... "Obama sayesinde değişim, reform ve ilerleme gibi sözcükler yeniden sola geçti. O bir mesih değil ama XXI. yüzyılın 'Yeni Düzeni'ni kurabilir!"^[4]

Nuray Mert'in deyişiyle, "Buldumcuk Pollyanna kesilen"lerin yaygaraları, Amerika'da Obama'nın başkan seçilmesinden kaynaklanıyor...

Gelin bunlara göz atalım...

ABD'NİN HÂLİ

ABD'nin hâlinin hiç iç açıcı olmadığını bilmeyen, duymayan, görmeyen var mı?

Evet, Obama'nın "zaferi"yle, ABD İmparatorluğunun bu hâli arasında, bire bir ilişki vardır; altı öncelik ve özellikle çizilmesi gereken, tamı tamına budur...

İşte öne çıkan veriler...

ABD hegemonyası gerilerken; dostlarını da karşısına almaya başladı; böylelikle de, İslâm konusunda olduğu üzere müthiş bir değişim ve kaçınılmaz tepkiyle yüz-

leşmek zorunda kaldı...

ABD İmparatorluğu'nun saldırı-ganlığı karaya oturdu; Irak ve Afganistan'da olduğu üzere "yenilmezlik" mitleri yerle yeksan olmakla kalmadı; kara deliği de büyüdükçe büyüdü...

ABD'nin Irak ve Afganistan savaşları da dahil askeri operasyonlarının maliyetinin, 2001 yılından bu yana 904 milyar dolara ulaştığı açıklandı. Bu konuda hazırlanan bir rapora göre, ülke dışına gönderilen asker sayısında büyük indirimler yapılırsa bile, bu giderler 2018 yılına kadar 1.7 trilyon doları aşabilecektir.

Yedi yılı aşkın bir süredir devam eden işgallerle iki ülkede yaklaşık 1 trilyon dolarlık tahribat yaratan ABD, eylül ortalarında konut kredileri kriziyle baş gösteren ve hızlı bir şekilde dünyayı etkileyen küresel krizle de yaklaşık 4 trilyon dolarlık tahribata neden oldu.

Musib Naimi'nin, "Amerika'nın Altın Çağı bitti, isyan dönemi başladı," diye haykırdığı kesitte ABD İmparatorluğu geriliyor...

Yani Bush'un evdeki hesabı çarşıya uymadı...

Elbette bunun sonucu ve kaçınılmazacağı gerçekler oldu; Ali Kü-

lebi'nin ifade ettiği üzere:

"ABD'nin politikaları, yalnızca kendi ekonomisinin değil, dünyada bir anlayışın da çöküşünü getirdi. Bush iktidarı döneminde Irak'taki olumsuzlukların yanı sıra ABD'de sağlık sigortası olmayanların sayısı 8 milyondan 47 milyona yükseldi. Ülke çapında zenginlerle fakirler arasındaki uçurum bugüne kadar uygulanmış olan vergi politikalarıyla daha da açılmıştır. Devlet borçlanması Bush yönetiminde iki misli artarak 10 trilyon dolara çıkmıştır."

Burada bir parantez açıp, anımsatalım: Amerikan halkı ağızda zehir tadı bırakan Bush şarabından bıktı usandı. Şimdi bir çırpıda "Obama" demesinin nedeni, Bektaşî dedesi misali, "Daha kötüsü olamaz ya" düşüncesidir.

Bu bağlamda "Obama ABD'nin imajının düzelmesine katkıda bulundu,"^[5] yanılmasıyla çevreyi etkilediği gerçeğini inkâr edemeyiz...

Züheyr Kusaybatî'nin, "Amerikalılar 11 Eylül sendromundan Obama'yla çıkacak,"^[6] dediği tabloda denilebilir ki Bush yönetiminin ABD'yi sürüklediği hâl, Obama'nın öne çık(artıl)masında önemli olmuştur.

Muhafazakârlığın müthiş güçlü, köklü ve kapsayıcı olduğu ABD ve "rüya" diye pazarlanan kapitalist hak(sızlık)lar cehennemine gelince...

KAPİTALİST HAK(SIZLIK)LAR CEHENNEMİ

Çarpıcı bir örnekle başlayalım: Bir araştırmaya göre Amerika genelinde 47 milyon insanın (nüfusun yüzde 16'sı) sağlık sigortası yok, bunların 8.2 milyonu 0-18 yaş grubu, 8 milyonu ise 18-24 yaş grubunda. 37 milyon insan yoksulluk içinde yaşarken, bunların 14 milyonu resmi yoksulluk sınırının yüzde 50'sinden az bir gelire sahip! Sadece New York'ta her gün 2 milyona yakın insana yemek dağıtılıyor! Nüfusun yüzde 3.2'si sabikalı (6.9 milyon) ve bunların 2.32 milyonu cezaevinde!

Ekonomik verilerle devam edelim...

Kömür sobası talebinin 30 yılın en üst seviyesine çıktığı küresel mali krizin merkez üssü ABD'de kömür kullanımı da hızlı bir artış eğiliminde. Ülkede 210 bin haneye kömür girdi!

ABD'de ekonomik kriz, askerlik görevine başvuruların sayısında ciddi artışlara neden oluyor. The New York Times'in haberine göre, ekonomide yaşanan kriz ve artan işsizlik oranları neticesinde sivil alanda iş imkânının sınırlı olduğu ve bu ortamda orduya daha fazla katılım talebinin geldiği ifade ediliyor. Sürekli iş imkânı, düzenli maaş gibi olanaklar ekonomik kriz ortamında daha fazla ABD'linin orduya katılmasına neden oluyor. Yedek asker olarak Amerikan ordusuna kaydedilenler hedeflenen seviyenin yüzde 16 üzerine çıktı!

Ekonomik teröre eklenmesi gereken, siyasal terörün bir parçası olan "büyük gözetim"dir...

Örneğin ABD'de 'terörist'lerin ve terörizmle ilgili olduğundan şüphelenilenlerin yer aldığı takip listesinde 1 milyondan fazla ismin bulunduğu açıklandı... Amerikan Yurttaş Hakları Birliği'nin (ACLU) açıklamasında, "ABD Adalet Ba-

ABD'de ekonomik kriz, askerlik görevine başvuruların sayısında ciddi artışlara neden oluyor. The New York Times'in haberine göre, ekonomide yaşanan kriz ve artan işsizlik oranları neticesinde sivil alanda iş imkânının sınırlı olduğu ve bu ortamda orduya daha fazla katılım talebinin geldiği ifade ediliyor.

kanlığının Başmüfettişi, Terör Takip Merkezi'nin veri bankasında 2007'nin Nisan ayında 700 binden fazla isim bulunduğunu ve bu sayının ayda ortalama 20 bin arttığını bildirdi" denildi. Açıklamada, "Buna göre, listede şu an bir milyondan fazla isim bulunuyor" ifadesi yer aldı!

Sonra Obama'nın da hiçbir yerde deva olamayacağı cinsiyetçi/ ayırıcı/ ırkçı yapısallıklar...

Ya ırkçılık? "Amerikan toplum kültüründe, kara Afrikalıya ilişkin ilkel ve aşağılayıcı imgenin toplumun çoğunluğu tarafından aşıldığı, Obama'nın başkan seçilmesiyle kanıtlandı. Obama başkan seçildikten sonra karısı ve iki çocuğu ile televizyonların önüne çıktı. Çok iyi biliyorum ki bu beyaz Amerikalıların kolay kabul edeceği bir görüntü değildir. Nitekim şimdiden yeni başkana ölüm tehditleri geliyor!"⁽⁷⁾

Uzmanlar, Barack Obama'nın başkan seçilmesinin ABD'de ırkçılık olaylarını arttırdığını düşünüyor.

Ülkenin güneyinde yoksulluğa karşı mücadele yürüten, "Southern Poverty Law Center"ın müdürü Mark Potok'a göre, olaylar seçim kampanyalarının son haftalarında artmaya başladı ve Obama'nın seçimleri kazanmasıyla daha geniş bir alana yayıldı ve siyah Amerikan vatandaşlarını tehdit eder hâle geldi.

Kaliforniya Üniversitesi'nden Prof. Brian Levin de seçimlerden bu yana ırkçılık olaylarının arttığı görüşünü paylaştı. "Elimizde kesin bilgiler yok ama seçimlerden bu yana nefrete dayanan suçlarda ciddi bir artış meydana geldiğini söyleyebilirim" diyen Levin, beyaz ırkın üstünlüğünü savunan internet

sitelerinin gitgide daha çok ziyaretçi toplamasına dikkati çekti.

Özetle ve mevcut hâliyle "kapitalist hak(sızlık)lar" cehennemi olarak nitelenmeyi hak eden ABD emperyalizmi, aynı zamanda da çürüyen bir imparatorluktur...

ABD İmparatorluğu çürüyor, kokuyor...

Çürüyen ABD İmparatorluğu, Guantanamo ve Bargam örneklerinde görüldüğü üzere tarihin tanık olduğu en büyük işkencecidir...

Ve nihayet her alanda gerileyen ABD, saldırganlığının deşifrasyonu ile birlikte müthiş bir imaj kaybı yaşamıştır...

Şimdi soralım: Ulaşılan koordinatlardan tek sorumlu/suçlu (gaflarıya maruf!) Bush mu? Elbette değil!

Evet, "IQ"sü tartışmalı Bush, Neo-Con gericiliğin öne çıkan figürü, ancak politika figürlerle "yargılanıp"/"kavranamaz" değil mi?

Andrew J. Bacevich'in haklı saptamasındaki üzere: "Amerikalılar ve dünya Bush'un halefinden özellikle de dış politika alanında büyük bir değişim beklerken, politikaları bizzat başkanın değil hükümetlerin ve lobilerin belirlediği unutuluyor!"⁽⁸⁾

"OBAMA ÇİĞİRTKANLIKLARI"

Bu gerçeği unutan ve unutturmak isteyenler, "Obamania"dan malûl Obama çığirtkanlarıdır!

İşte, insana parmak ısırıtan Cengiz Çandar'ın çığirtkanlıkları...

"... 'Amerikan Rüyası'nın geri dönüşü"... "Hem ilk 'siyah' Başkanı, hem de ilk Başkanı. Amerika çökmek bir yana; tam da açılan bu 'yeni dönem'e uyma yeteneği gösteren, 'değişebilen' bir 'imparatorluk' olduğu için bir 'siyah' Başkan seçti"... "Yes, we can: İnsanlığın zafer gecesini!"

"Acaba dünden itibaren [20 Ocak 2009-b.n] XXI.Yüzyıl başladı, XXI. Yüzyıl'a girdik diyebilir miyiz? (...) Pekâlâ Barack Obama'nın Beyaz Saray'a Amerika Birleşik Devletleri Başkanı olarak girdiği anı da XXI. Yüzyıl'ın başlangıç anı

olarak kaydedebiliriz. Obama'nın derisinin rengi o kadar önemli mi? Evet. (...)

Siyah Barack Hussein Obama'nın Beyaz Saray'a yerleşmesi tam da bu anlamda 'Yeni Amerika'nın habercisi, bir 'Yeni Dünya'nın başlangıcı... (...) Barack Hussein Obama, küresel değişim dinamiğinin simgeleşmiş ismidir. Siyah teniyle Beyaz Saray'a yerleşti. XXI. Yüzyıl'a girdik..."¹⁹¹

Örnek çok olsa da, uzatmaya gerek yok; çünkü kazın ayağı hiç de "Obamania"dan malûl zihniyetlerin tasavvurundaki üzere değildir...

Günlük gazetelerin manşetlerini anımsayın! Bir sevinç, bir umut rüzgârı est(tiril)iyordu gazetelerin birinci sayfalarında...

Başlıklar "demokrasi" ve "özgürlük" üzerine...

"Amerikan İhtilali", "Küresel Umud", "Demokrasi Güzel Şey", "Amerika'nın Karaoğlanı", "Tarih Yazdı", "Ohbama"...

Obama'nın rengine ve çekiciliğine bakıp küresel ekonomideki dengesizlik, sömürü düzeni emperyalizmin dayatmacılığı bitecek mi?

Umuda yolculuğa çıkmak değil, umudu yakalamak, yaşama gökkuşağı rengine çevirmek, bombaları durdurmak, yoksulluğu önlemek!...

O denli kolay mı sanılıyor?

Galiba Obama'nın rengine bakıp kapitalizmin bittiği, sosyalist devrimin yaşama geçtiği sanılıyor!

Görmezden gelenlerin dikkatine sunmadan geçmeyelim: Obama ile ABD politikalarının değişmesini bekleyenlerin, yanılacağını tarihsel deneyimler gösteriyor. ABD'nin başkanları yalnız ve yalnız ABD'nin çıkarlarını ne gerekiyorsa o araçla savunur. Obama'yı zorlayacak konuların başında krize sürüklenmiş ekonomi ve başarısız işgaller geliyor...

Ancak her şeye karşın şunu da görüyoruz: ABD'nin yeni başkanı Obama'nın seçim sloganı olan "değişim", açıklanan dış politika ve güvenlik ekibiyle değişim geçirmiş gibi görünüyor. Obama'nın seçilmemesinden etkilenen Ortadoğu kamuoyu da, gelişmelerle umutlarını hızla

Kendilerini "solun bayrak gemisi" olarak tanımlayan The Nation dergisinin yazarları ise Obama'nın ulusal güvenlik ekibini "şahin sürüsü", ekonomi ekibini de "piyasalara neo-liberal itaati getirmek isteyen geri dönüştürülmüş Clintonculuğun yardımcıları" olarak tanımlıyor!

yitiriyor...

Mesela... Yeni ABD liderinin 'merkezci' ekip seçimi, sol çevreleri düş kırıklığına uğrattı: OpenLeft (Açık Sol) sitesinin yazarlarından Chris Bowers ise "Akıl almaz bir düş kırıklığı yaşıyorum. Ülkede yönetim seçenekleri arasında yalnızca sağcı Cumhuriyetçiler ile merkezci Demokrat-Cumhuriyetçi karışımı mı olacak? Neden gerçek bir demokrat yönetime sahip olamıyoruz? Neden Obama'nın kabinesinde ona soldan danışmanlık yapacak bir tek kişi bile yok?" şeklinde görüş bildiriyor.

Kendilerini "solun bayrak gemisi" olarak tanımlayan The Nation dergisinin yazarları ise Obama'nın ulusal güvenlik ekibini "şahin sürüsü", ekonomi ekibini de "piyasalara neo-liberal itaati getirmek isteyen geri dönüştürülmüş Clintonculuğun yardımcıları" olarak tanımlıyor!

Ayrıca bağımsızlık yerine özerklik talep etse de Çin'i ikna edemeyen Tibet'in ruhani lideri Dalay Lama da, ABD'nin "değişim" sloganıyla dünyada barış umutlarını canlandırılan yeni başkanı Barack Obama'dan "umutsuz"...

Görünen o ki; geçiştirilecek olan ABD'nin dış politikası değil, bizzat Obama'nın "değişim" politikası ve hatta belki de Obama'nın kendisi olursa kimseler şaşırmasın...

"SİYAHİ OLMAK"

Obama'nın "siyahi renk tonu" hiçbir şeyi değiştirip, çözümlemez...

"Teni siyahi, maskesi beyaz"¹⁹⁰ Obama'nın oturacağı Saray "Beyaz"dır ve siyahi köleler tarafından inşa edilmiştir...

Obama'nın "siyahi olmak"lığına ve "dedikleri"ne çok bel bağlansa da, eski ABD Dışişleri Bakanı Condoleezza Rice, dış politikada Obama yönetiminin Bush yönetiminden farklı olmayacağını kaydederken; Obama, bir siyah adamdan bir Mesih çıkarma ihtiyacı olarak ve de çöken sisteme bir kurtarıcı sıfatıyla imal edilmiştir...

"Teninin siyahi olması"na gelince; Savunma Bakanı Colin Powell da, önce Ulusal Güvenlik Baş Danışmanı ve ardından da Dışişleri Bakanı olan Condoleezza Rice da "siyah tenli"ydi... Bu neyi ifade etti, neye yaradı?

Hayır, hayır! Obama, Martin Luther King ya da Malcolm X falan değil...

"Malcolm X'i bilir misiniz?

Amerika'nın en deli fişek zencisiydi Malcolm X...

Hitabeti bir öfke sanatı olarak değil, kurşun sıkma sanatı olarak kullanırdı...

'Amerikan rüyası' demez, 'Amerikan kâbusu' derdi...

'Beyaz adam'la asla uzlaşmaz, uzlaşan zencilere de öfke duyardı...

Harlem sokaklarındaki zenci çocukların adamıydı...

Georgia'da pamuk tarlalarında çalıştırılan yoksul zencilerin adamıydı...

New York'ta zencilerin yaptıkları ilk gururlu ve delikanlı eylemi o örgütlemişti...

Günlerden bir gün...

Liderinin kariya kıza sarkan aşağılık bir adam olduğunu fark etti...

'Yapsa da liderimizdir' falan diyerek alçalmadı...

Fırlatıp attı adamı, bütün ilişkisini kesti...

Sonra?

Mekke'ye gitti, 'hacı' oldu...

Ve sene 1964...

Bir konferans sırasında 16 kurşunla can verdi...

Amerika'nın bütün zencilerinin kalbine gömüldü...

Öldüğünde meteliksizdi...

Malcolm X, beyazlarla uzlaşmaya giren zencilerden nefret ederdi...

Bir televizyon programında, kendisini 'Çok sertsin... Çok öfkeli-sin...' diye eleştiren 'uzlaşmacı zenci'ye şu unutulmaz cevabı vermişti:

"İki çeşit zenci vardır: Tarla zencisi, ev zencisi..."

Ev zencisi, efendisinin gönüllü hizmetçisidir...

Efendisini o kadar benimser ki, efendisi hasta olsa 'Hasta mıyız patron?' diye sorar...

Efendisinin evinde yangın çıksa, söndürmek için ilk ev zencisi koşar... Efendisinin artıklarını yer, eski elbiselerini giyer...

Tarla zencisi ise efendisine hizmette gönülsüzdür...

Efendisine karşı hep öfkeli-dir... Kaytarmaya bayılır...

Bulduğu ilk fırsatta kaçır... Ben tam bir tarla zencisiyim."

1964 yılında 'tarla zencisi' Malcolm X'i 16 kurşunla delik deşik edip yere seren Amerika, 2008 yılında 'ev zencisi' Obama'yı 'başkan' yaptı..."^[11]

Evet Obama bu, tam da böyle...

OBAMA GERÇEĞİ

"... 'Değişim', yaşadığımız çağı anlatan sözcüklerden birisi. Obama, tüm seçim stratejisini bu vaat üzerine kurarak, Amerika'nın seçilmiş başkanı oldu..."

Ne var ki, Obama başkanlık seçiminden zaferle çıkınca iş değişti...

Senatör Clinton, Obama tarafından dışişleri bakanlığına aday gösterildi...

Tuhaf doğrusu... Clinton değil miydi Obama'nın İran, Küba ve Kuzey Kore ile koşulsuz görüşme planına karşı çıkan? Clinton değil miydi Obama'nın deneyimsiz olduğunu söyleyerek, onun seçilmesi hâlinde Amerika'nın güvenlik içinde olamayacağını ima eden? Peki, Obama değil miydi bir insanın Beyaz Saray'da başkan eşi olarak yaşamış olmasının, dış politikada deneyimli olduğu anlamına gelmeyeceğini söyleyen?

Öyleyse, ne oldu da durum değişti? İşte bu noktada, kimileri, ide-

Tuhaf doğrusu... Clinton değil miydi Obama'nın İran, Küba ve Kuzey Kore ile koşulsuz görüşme planına karşı çıkan? Clinton değil miydi Obama'nın deneyimsiz olduğunu söyleyerek, onun seçilmesi hâlinde Amerika'nın güvenlik içinde olmayacağını ima eden?

olojilerin buharlaştığı bir çağda, çözümün pragmatist politikalarda görüldüğünü söylüyor.

Kapitalizmin felsefi temellerinden doğan pragmatizm (yararcılık), bu kavramı geliştiren felsefecilerden William James'e göre, felsefe olmaktan çok bir metot, düşünceyi doğurduğu sonuca ve başarısına göre ölçen bir yöntemdir."

Bu kapsamda irdelenmesi gereken Obama gerçeği mi?

Birincisi: Yasir El Zeatire'in deyişiyle, "Bush'un tüm dünyada yarattığı nefret nedeniyle, Obama'nın imajını düzeltmesi ABD için bir iç ihtiyaç hâline geldi."^[12]

İkincisi: Obama'nın silah tekel-leri ve petrol devleriyle arasının iyi olduğu, bu nedenle de "az Cumhuriyetçi olmadığı" yorumları da eksik değil. ABD'nin çıkarlarını daha akıllıca koruyacağı, bu konuda Cumhuriyetçilerden geri kalmayacağı saptaması yapılıyor.

Üçüncüsü: "Obama yeni bir başlangıç mı?" konusuna ilişkin olarak, Hans-Joachim Neubauer'in, "Obama'nın başkanlığı nasıl olacak?" sorusunu Noam Chomsky şöyle yanıtlıyor: "Amerikan seçim-leri, marketing operasyonlarıdır. Reklam endüstrisi, her yıl seçim kampanyaları için bir ödül verir. 2008 yılında bu ödülü, Obama'nın kampanyası aldı. Seçimler, kozmetik satan şirketler tarafından organize edilir. Dış macunu ya da başkan - araçlar benzerdir..."^[13]

Dördüncüsü: Başkanlık yarışındaki Obama ve Başkan Obama... farklı "olgular"dır...

Kaldı ki Recep Maraşlı'nın, "ABD'nin özellikle dünya politikalarında çok büyük bir değişim olması söz konusu değildir. Bu ba-

kımdan Obama'ya siyasal manada bir devrimci misyon yüklemek büyük bir yanılğı olur," saptamasını şunlar doğruluyor.

Ve nihayet soruna ilişkin olarak şimdi de şu sorularla/yanıtları anımsayalım:

- Obama bugüne kadar, 'Amerikan emperyalizmi'ni eleştirdi mi? Bunu değiştirmek istediğini söyledi mi?

- Obama Batı kapitalizminin dünyaya zarar verdiğini, kendisinin buna karşı çıktığını ifade etti mi?

- Az gelişmiş ülkelerin Amerika'nın askeri ve siyasi baskısı altında ezildiğini ve buna çözüm arayacağını ortaya koydu mu?

Kıscası, Obama "sömürgeci sistemi değiştirmek istediğini" söyledi mi? Hayır söylemedi...

OBAMA'YI BEKLEYEN(LER)

The New York Times: "Amerikalılar artık umutlu..."

Financial Times: "Sırf ABD değil, dünya için de başlangıç..."

The Boston Globe: "... 'Obama Vakti' nihayet geldi..."

Kuds ül Arabi: "Obama demokrasiyi akladı..."

Los Angeles Times: "Gerçekçilik dönemi başlıyor..."

Düstur: "Obama'nın yemin töreni demokrasi ve eşitlik için büyük bir gündü. ABD'nin Müslümanlarla kurduğu ilişkiler de nihayet değişecek..."

The Washington Post: "Yeni başkanın en büyük sermayesi, özgüveni..." yaygaraları arasında Thomas A. Schweich'in, "Sivil yönetim Pentagon işgali altında" saptamasının geçerli olduğu bir siyasal iklimde Obama'yı bekleyen(ler) ne mi?

Bunların başında kriz ile Ortadoğu ve Afganistan ile Pakistan geliyor...

Jeff Jacoby'un deyişiyle, "Halefinden yumuşak görünmesine rağmen, Obama da gerektiğinde Amerikan çıkarları için güç kullanacak..."^[14]

Krizden Ortadoğu'ya uzanan soru(n)lara, bir de ABD hegemonyasının tartışılır olması eklenmeli...

"III. BUSH DÖNEMİ" Mİ?

Buraya kadar izaha çalıştığımız tabloda ilk soru/yanıt şu: Obama kimin zaferi?

Obama'nın kimlerin ihtiyacı olduğu ve bu ihtiyacın hangi koşullar sebebiyle olduğu değerlendirilmeden, gelişmelerin doğru kavranması mümkün değildir...

Obama gerçekte yoksullar için değil, egemen sınıflar için bir kurtarıcıdır...

Obama'nın psikolojik olarak dünya kamuoyunda bir makyaj operasyonu yapacağını kabul edelim...

Bu dönemin derdine derman olarak imal edilen Obama "Akıllı güç" olarak lanse ediliyor...

Söz konusu niteleme şahsında - dış politikada- şu sonuçları çıkarmak mümkün:

1-) "Rakipsiz ABD hegemonyası" ve "özel yazgı misyonuna" inançta hiçbir değişiklik yok...

2-) Bunun adı: "smart power/akıllı güç" ...

3-) "Akıllı güç" hangi önceliklerle belirlenecek? Çizme'nin ünlü jeo-strateji uzmanı Carlo Jean; bu bağlamda çok çarpıcı bir yazı yazdı. General kökenli Jean, öncelik listesinin başına Afganistan'ı koyuyor. Planı malum; Irak'tan çektiği güçleri Afganistan'a göndermek... ABD-NATO birliklerine lojistik desteğin Pakistan'dan geçtiğine ve cihatçı güçler tehdidi altındaki Pakistan'ın geleceğinin de belirsiz olduğuna işaret eden Jean, Afganistan'daki güçleri güvenceye almanın tek yolunun "Rusya"dan geçtiğini söylüyor!...

"İran"ı -Ortadoğu'dan ayrı bir başlıkta- 4. sırada ele alıyor.

Bu durumda unutulmaması gereken temel saptama, "Obama'nın 'Kral Biziz' Diplomasisi"nin sürdürücüsü olduğudur...

Gerçekten de birçok yorumcu Obama yönetiminin, geçmişten bir kopuş olmaktan daha çok, Bush yönetiminin son döneminin bir devamı olmasını bekliyordu. Obama'nın ekonomi yönetimi ve ulusal güvenlik/savunma kadrosu belirgin-

Obama'nın kimlerin ihtiyacı olduğu ve bu ihtiyacın hangi koşullar sebebiyle olduğu değerlendirilmeden, gelişmelerin doğru kavranması mümkün değildir... Obama gerçekte yoksullar için değil, egemen sınıflar için bir kurtarıcıdır...

leştiğinde, bu beklentiler de fazlasıyla gerçekleşti.

Obama'nın Ulusal Güvenlik Kabinesi'ne Bush'un Irak Savaşı kararını destekleyen isimleri toplaması, "Obama çark etti" yorumlarına neden oldu.

Sunday Telegraph gazetesi, Obama'nın Dışişleri Bakanlığı'na Hillary Clinton'u, Ulusal Güvenlik Danışmanlığı'na eski NATO Komutanı James Jones'u getirmesinin sol çevrelerde hayal kırıklığı yarattığına dikkat çekti.

"OpenLeft.com" internet sitesinin yöneticisi Chris Bowers da "Bu tamamen merkez sağ bir yönetim oldu. Solcular bütün atamaların dışında tutuluyor," diyor.

Her şey ortada: Gelişmeler, yeni başkanın dış politikasının, öncekinin bir devamı olacağını gösteriyor; Jonathan Freedland ekliyor: ?Obama terörle savaşı yeniden Kaide'ye odaklamak istiyor ve örgüt üyelerini gerekirse Pakistan'da avlamak konusunda sesi Bush'tan daha fazla çıkıyor!"¹⁵¹

Yani, "siyah" Obama "III. Bush Dönemi mi?" denilebilecek bir ufka yelken açılıyor...

O hâlde hatırlayalım...

Langston Hughes'ın dizelerinde, "Karaların yeri neresi/ Bu atlı karıncada;/ Binmek istiyorum, söyleyin bana/ Güneyde bir kasabada/ Beyazlarla karalar/ Oturamaz yan yana/ Güneyde trenlerde/ Zenci vagonu ayrı/ Otobüste yerimiz en arkada/ Ama atlı karıncada/ Yok ki arka sıra/ Hangi ata bineyim/ Benim derim kara" diye betimlendiği gerçeğin hâlâ yaşandığı ABD için "Beyaz adam savaştı, biz öldük," de-

mişti Malcom X; Afrikalı Yerli Tuiaivi'nin, "Ey beyaz adam, bize ışığı vaat ettin ama kendi karanlığını getirdin," sözünü anımsatırcasına...

Obama bu tür gerçeklerin bir parçası değil; izale edicisidir...

Bu konuda John Updike, "Ün, kişinin yüzünü yok eden bir maskedir" derken, Obama'nın "popülerliği"nden söz ediyor sanki...

Tıpkı "Önemli olan sözler değil, davranışlardır" diyen Robert Hall'in uyarısındaki üzere...

NOTLAR

[1] W. Shakespeare.

[2] Bülent Tanla, "Obama ABD'nin Gorbaçov'u Olabilir mi?", Cumhuriyet, 6 Kasım 2008, s.2.

[3] Ralph Nader, "Obama Koyboy Hukukuna Son Versin", conunterpunch internet sitesi, 13 Kasım 2008.

[4] Laurent Joffrin, "Yeni Bir 'Yeni Düzen' Umudu", Libération, 6 Kasım 2008.

[5] Münir Şefik, "Seçime Değişim İhtiyacı Damga Vurdu", El Arap, 10 Kasım 2008.

[6] Zühre Kusaibatı, "Amerikalılar 11 Eylül Sendromundan Obama'yla Çıkacak", Hayat, 6 Kasım 2008.

[7] Doğan Kuban, "Michelle Obama Neyi Temsil Ediyor?", Cumhuriyet Bilim Teknoloji, Yıl:22, No:1133, 5 Aralık 2008, s.15.

[8] Andrew J. Bacevich, "Yeni Başkandan Değişim Beklemeyin", Los Angeles Times, 24 Ağustos 2008.

[9] Cengiz Çandar, "... 'Amerikan Rüyası'nın Geri Dönüşü...", Radikal, 23 Ocak 2009, s.13...

Cengiz Çandar, "Obama Tartışmaları...", Radikal, 9 Kasım 2008, s.14...

Cengiz Çandar, "Yes, We Can: İnsanlığın Zafer Geceği", Radikal, 6 Kasım 2008, s.8...

Cengiz Çandar, "Siyah Obama Beyaz Saray'da: XXI. Yüzyıl Dün Başladı...", Radikal, 21 Ocak 2009, s.11.

[10] Fransız sömürgeci Martinik doğumlu, anti-kolonyalist Frantz Fanon'un, ilk kez, 1952'de yayımlanan kendisi kadar ünlü kitabının başlığı buydu (Black Skin White Masks/Peau Noire, Masques Blanc).

[11] Ahmet Hakan, "Bir Ev Zencisi: Obama", Hürriyet, 7 Kasım 2008, s.4.

[12] Yasir El Zeatire, "McCain Ortadoğu'ya Uzun Vadede Daha Hayırlı Gelir", Düstur, 30 Ekim 2008.

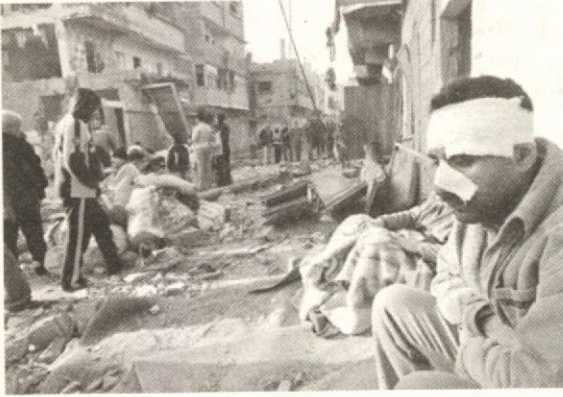
[13] Rheinischer Merkur Nr. 3, 15 Ocak 2009 (Almanya'da yayınlanan haftalık siyasi bir dergi), <http://www.rheinischer-merkur.de/index.php?id=32125>, Almanca'dan çeviren: Kâzım Özdoğan.

[14] Jeff Jacoby, "Yeni Başkanın Dünya'ya Balayı Fazla Uzun Sürmeyecek", The Boston Globe, 9 Kasım 2008.

[15] Jonathan Freedland, "Obama da Şahin Kesilirse Şaşmayın", The Guardian, 12 Kasım 2008.

¹ Münir Şefik, "Seçime Değişim İhtiyacı Damga Vurdu", El Arap, 10 Kasım 2008.

² Zühre Kusaibatı, "Amerikalılar 11 Eylül Sendromundan Obama'yla Çıkacak", Hayat, 6 Kasım 2008.

Filistin ulusal birliği her zamankinden daha elzemdir

İsrail'in Hamas'ın altyapısını dağıtmak, Mısır ile olan yaşamsal kanallarını tıkamak ve örgütsel bünyesini atomize ederek onu kendi şartlarına zorlamak amacıyla düzenlediği barbarca saldırılarının başarısız olması onu hep aynı sonuca götürdü. Harekatın 23. günü operasyonu sona erdirdiğini ilan etmesi, Gazze'ye dönük eyleminin başarısızlığını gizlemeye çalıştığı anlamına gelir. Hamas, Arap-İslam alemî ve uluslar arası sempatinin yanı sıra kendisini çatışmada İsrail'le denk bir pozisyona koyabildi.

Gazze'nin yaşadığı yıkım ve soykırıma rağmen -ki güç dengesi nin ve direnişe desteğin yokluğu gölgesinde bu beklenen bir gelişmeydi- Filistin halkı en sert savaşı kazandı ve direniş özellikle de Hamas yeni bir siyasi zafer kazandı. Tabir caizse: İsrail, askeri olarak Gazze kapılarına dayandıysa, Hamas da siyasi olarak Tel-Aviv'e dayandı.

İsrail gazetesi Maariv, operasyonun ardından yaptığı bir yorumda "Hamas temsilcileri dün televizyonda birer yıldız gibi göründü; hiç de beyaz bayrak çekmiş, yenilmiş bir hareketin temsilcisi gibi değillerdi. Ateşkes konusunu tartışan Tel-Aviv'e rakip olarak göründüler" şeklinde tanımladı olup-biteni.

Lübnan'a yönelik Temmuz 2006 savaşı İsrail'in yapılandığı 'sağlam kale' teorisinin başarısız olduğunu, yenilmez ordu kavramının, mutlak güvenlik ve kapsamlı işgal teorisinin çürütüldüğünü gösterdi. Zira, İsrail Hizbullah'ı bitirme hedefini gerçekleştirmedi. Üstelik Hizbullah uluslar arası müzakere-lerde gücünü artırdı, düşmanı caydırıcı kayda değer mevzilere sahip olduğunu kanıtladı. Öte yandan Arap kamuoyunda egemen olan İsrail korkusunun olabilecek en geri düzleme çekilmesinde önemli bir misyon oynadı. Askeri alanda sağlanan başarıyı daha güçlü siyasi ve diplomatik başarıyla taçlandırmadı değil.

22 gün süren 'ölümüne savaş' Mısır ve Türkiye'nin aktif arabuluculuk girişimleri sonucu geçici ateşkesin ilan edilmesine karşın, şimdilerde salvo atışlarla İsrail Hamas'a 'başını kaldırırsan yine ezirim' mesajını veriyor. Hamas da 'ben yok olmadım, dimdik ayakta-yım' narasını arada bir salladığı roketlerle atıyor.

Ateşkesin akabinde hem bölgesel hem de uluslar arası düzlemde seri ve değişik amaçları olan diplomatik misyonerlerin trafiği başladı. İlgili medya grupları uzman kadrolarını seferber ederek analizlere,

yorumlara, açık ve kapalı oturumlara yönlendirdi... Doğrusunu isterseniz yaşanan trajedi bu yoğunluğu hak etmedi değil. Zira, yaşananlar hem orantısız güç kullanma açısından hem de operasyondan beklenen sonuçlar babından olsun dünya tarihinde eşine az rastlanan bir vaka. Vakanüvisler bu jenositi tarihe nasıl geçerler bilmiyorum. Düşünebiliyor musunuz, taraflardan biri son derece başit iptidai askeri araçlarla ulus ve yurt savunması yaparken, öteki taraf ise en ileri askeri teknolojiyle saldırı pozisyonunda. Temel amaçlardan biri de seçim propagandası ve yeni ürettiği ölüm makinelerinin denenmesidir. 10 Şubat seçimleri öncesi ve sonrası İsrail siyasi arenasında hakim olan savaş çığırtkanlığı, yok etme, kan ve ölüm üzerinden siyaset rekabeti geçer akçe tarzı benimseniyor.

Bölge siyasi denkleminde olduğu gibi İsrail-Filistin-Hamas hilafında da öne çıkmış konumuyla Gazze sorunu ezen ve ezilenler açısından uzun bir süre tartışılacak gibi. Bizler genelde Filistin davasını, özelde Gazze meselesini tüm sorunsallığıyla sorgulamalıyız, sorgularken de temel kalkış düzlemimiz tarihsel, kültürel ve dinsel dinamikler olacaktır. Zira, Filistin direniş

hareketi kuruluşundan bugüne kadar olan mücadele süreçlerinde yarattığı ulusal, toplumsal ve enternasyonal dayanışma değerleri ile tüm devrimci ve komünist harekete örnek teşkil etmiş, örgütsel alanda iktisap edilecek paradigmlar ortaya koymuştur.

Filistin direniş hareketi tarihinin en zor ve en hassas döneminden geçiyor. İsrail'le stratejik hedeflerde barış imzalamak şimdilik ihtimal dışı. Bunun temel sebepleri var.

Birincisi; FKÖ ve Hamas arası örgütsel ayrılığın, İsrail'in yeni hükümetinin öncekileri aratmayacak katı uygulamalarını etkin bir güçle karşılamak için ciddi sıkıntılar yaratacağı belli. 'Dökme kurşun operasyonu'nda 'Hamas'ı tekleştiren İsrail'in neden olduğu tahribatların hacmi, kendi gücünden ziyade Filistin halkındaki bölünmenin sonucuydu.

İkincisi; Davos Zirvesi'nde Türkiye Başbakanı Erdoğan'ın tüm Arap ve İslam aleminden alkış alan İsrail karşıtı konuşması kulağa hoş geldiyse de, aslında işin içinde Hamas'ı İran'nın etkisinden kurtarıp Türkiye yürüncesine dahil etme projesi de yatıyor. Bu proje aynı zamanda ABD'nin Ortadoğu'ya ilişkin planlarının bir parçası olarak görülmeli.

Üçüncüsü; Obama'nın Ortadoğu özel temsilcisi Mitchell'in kalıcı bir Filistin-İsrail anlaşmasını bu yakın vadede mümkün görmemesi demek uzun bir süre yoğun diplomatik faaliyetlere tanık olacağız demektir. Bu da savaşın bir biçimi olması nedeniyle, yaşam Filistinlilerin birlikteliğini dayatıyor. Filistin davasını etkin savunmanın yolunun Ramallah'tan geçtiğini söylemek mümkün. Kısacası bölgede kurulacak dış politika denklemine her zaman olduğu gibi bugün de eksen olma şansını yitirmek istemiyorsa, Filistin halkı, tüm tarafları kapsayan bir yapı oluşturmak zorundadır.

Filistin direniş hareketindeki iç bölünmüşlüğü normalleştirme girişimleri ortalığın biraz karışmasına neden olacak, ama olayların olağanüstü hızlandığı bir dönemden

Davos Zirvesi'nde Türkiye Başbakanı Erdoğan'ın tüm Arap ve İslam aleminden alkış alan İsrail karşıtı konuşması kulağa hoş geldiyse de, aslında işin içinde Hamas'ı İran'nın etkisinden kurtarıp Türkiye yürüncesine dahil etme projesi de yatıyor.

geçmekte olan hareket, yaşanmış deneyleri anlayarak, olması beklenen iç sarsıntının tahribat gücünü azaltabilir, etkisizleştirebilir. Her iki taraf açısından en önemli anlaşmazlık unsuru İsrail'i tanıyıp tanımamakta yatıyor. Kahire'de temaslarda bulunan Hamas yetkilisi Taha Hüseyin, FKÖ reforma yanaşmazsa başka seçeneklere bakma hakkını kullanacaklarını, tüm grupları içeren şemsiye örgüt kurulana kadar Abbas'la uzlaşamayacağını kaydetti.

ABD'nin bakış açısı aşağılayıcıdır

Filistin davası yaralı. ABD ve yandaşlarının 'ya bizdensin ya da terörizmden' tehdidi siyonizme karşı olan tüm tarafları içeriyor. Dolayısıyla bu tarafta tüm bölge halklarına olduğu gibi, Suriye-İran-Lübnan ve itaat etmeyen bölge rejimlerine gözdağı veriyor.

ABD ve yandaşları, bölge istikrarını bozacak güçlerin askeri yöntemlerle bastırılacağı yönündeki mesajlarını eksik etmiyor. ABD ve Batının bir bütün olarak Doğuya ilişkin yaptırım ve kendi bakış açılarını dayatma hakkını doğal bir hakmış gibi algılamasının, tarihsel bir kurguyu gerçek olarak içselleştirmesinin nedenini en iyi şekilde 4 Şubat 2009 tarihli EL-AHRAM gazetesinin yazarı ve bölgesel çapta saygınlığı olan Muhamed Heykel izah ediyor: "Batı, Şarkı değerlendirirken, 'Şark insanı zaten üretken olmayan, kesul (tembel), tüm zenginliklere hükmeden küçük bir zümre tarafından yönetilir ve hiç gıkcı çıkmaz. Yöneticiler karın tokluğuna çalıştırdıkları halktan hiçbir toplumsal reaksiyon görmezler. Bu ka-

dar duyarsızlık hastalığıyla malul bir toplumdur!' diye düşünürler. Batılılar işi biraz daha ileriye taşıyarak, 'Şark insanı anatomik olarak zaten yerçekimine teslim olmuş, o nedenle de omuzları çökük yaratıktardır' öngörüsüyle yaklaşım gösterirler. Bundan daha büyük horlama ve negatif tanımlama olur mu? Olur. Tarihsel bilinci sıfırlanmış, toplumların geçmiş gelişim süreçlerini ekonomik, sosyal ve siyasal açıdan tahrif eden, hakikatlerin üstünü örterek tarihi 17.yy. den itibaren başlatan, dünyayı arzuladığı gibi yorumlayabilir...

Marx'tan yaklaşık 400 yıl önce yaşamış, gerek iktisadi gerekse de toplumsal yaşamın devletin şekillenmesindeki organik ilişkisi üzerine felsefi ve siyasal analizleri ile Marks'ın ilgisini çeken İbni Haldun'un, tarih yönünden ortaya koyduğu bakış açısı gerçek bir bakış açısıdır. O, tarihe bülünmez bir bütün olarak bakan, tarihi oluşturan olguları ve olayları inceleyip yanlışları atma yolunu düşünen ve bunu anlaşılabilir göreceli (izafi) bir bilim olarak yaratan ilk tarihçidir. İçtimai felsefeyi ilk kez onun bilimsel kalıba döktüğünü ve onun için Arapların 'bu işi ilk başaran biziz' diye övüneceklerini savunuyor. Muhamed Heykel, ayrı ayrı yollarından yürümüş olsalar bile İbni Haldun ile Montesque'nün toplumsal görüngeleri tarihsel cebir (tarihsel determinizm) ilkesine bağlamakta birleştiklerini ve bu konuda İbni Haldun'un Montesque'ye öncülük ettiğini açıklıyor.

Dolayısıyla, Batının Doğu kültürünü-uygarlığını küçümseme hakkına sahip olmadığı gibi, anti-empyralist muhalefetin olabilecek en zayıf olduğu dönemi fırsat bileerek önüne geleni 'terörist' örgüt kategorisine dahil etmesi aymazlıktan da öte bir yaklaşım. O nedenle iç ve dış sorunlarla boğuşan yaralı Filistin Direniş Hareketi'nin omuzundaki sorumluluk sadece kendi özgün sorunları değil, uluslar arası devrimci ve ezilen tüm halkların sorunlarını da içerecektir. Başarısının ise tüm halkların başarı hanesi-

ne kaydedileceği unutulmamalıdır.

ABD'nin başını çektiği Batı ittifakının, Soğuk Savaş döneminde özellikle Müslüman coğrafyada Sovyetler Birliği'ne sempati ile yaklaşan Arap ulusçuluğuyla devrimci ve sosyalist hareketin neden olabileceği tehlikeye karşı İslami hareketleri desteklediği ve buna benzer iç tutarlılıktan uzak faaliyetlerine çokça rastlanmıştır.

Ekim 2007'de Fethullah Gülen düşüncesi, çevresi ve hareketi üzerine bir konferans yapıldı. Konferansta Gülen'den bahsedilmeden İslam dünyası araştırılmaz denildi. Gülen ve 'barışın inşasına yaptığı küresel katkı' övgülerle anlatılıyor. Gülen hareketi şimdilik ılımlı İslam kanadının bir unsuru olarak destekleniyor. Ama bu hareketin yarın desteklenip desteklenmeyeceği, başta ABD ve küresel sermaye ile Türkiye'nin bölgesel çapta oynamak istediği aktif rolüne ön açıcı stabilize faaliyetlerinde göstereceği performansla bağlıdır. Washington-Brüksel-El-Riyad güzergahında söylenen yapılan sadık bir öge olarak kalıp kalmamasına bağlıdır. Tıpkı Hamas'ın kuruluş ve oluşum sürecine ilişkin ABD ve İsrail'in tutumuna benziyor. ABD, Ortadoğu'nun 'anaforu' Filistin sorununu iğdiş etmek, içi boşaltılmış iki devletli çözümün konuşulduğu barış konferanslarında oyun bozanlık yapan 'Musa'nın çocukları' için, iflah olmaz, uslanmaz ve sahip olduğu karizmatik özelliğini sonuna kadar kullanıp Arap halklarını ve rejimlerini arkalayarak Filistin davasını savunma azmi ve kararlılığını gösteren, 'düşük çenesiyle' karşı tarafı

Gülen hareketi şimdilik ılımlı İslam kanadının bir unsuru olarak destekleniyor. Ama bu hareketin yarın desteklenip desteklenmeyeceği, ABD ve küresel sermaye ile Türkiye'nin bölgesel çapta oynamak istediği aktif role ön açıcılık faaliyetlerinde göstereceği performansa bağlıdır.

yıldırarak kadar zengin entelektüel birikimleri ile özgünlüğü olan Yaser Arafat'a ve temsil ettiği FKÖ'ye alternatif bir özne arayışına girdi. Hamas bu arayışın ürünü olarak tezahür etti. ABD Dış İşleri'nden Şubat-1993'te yani 'Oslo barış görüşmeleri'nin sonuçlanmak üzere olduğu aşmada, "Hamas'ın Amerika'da birçok unsura sahip olduğu, ama bu unsurların katılımıyla herhangi bir eyleme tanık olunmadığı" yönünde açıklamalar yapılmıştır. Ne tesadüf değil mi? Biraz vülgarize ederek devam edersek; Hamas Arafat ve yönetimine alternatif bir organizasyona dönüşemeyince, İsrail ve Batı için en büyük tehlikenin radikal İslamdan geleceğini sezerek, daha sonra genişleme zeminini ortadan kaldırma planlarını devreye sokmaya başladı. Nitekim Gazze açık bir cezaevine dönüştürülmüş vaziyette.

Hamas'ın rotasını değiştiren birikim

Şimdi soru şu: ABD ve İsrail'in arzuladığı Hamas neden Arafat ve FKÖ'ye alternatif olamadı? Bu sorunun birden fazla yanıtı var, ama esas faktör şudur: Filistin halkı 60 yıllık mücadele sürecinde önemli

bir toplumsal bilinç düzeyi yakaladı, politize olmuş bir toplum olarak yönetim kademesini denetleme ve sürekli ileriye taşıma dibi doğal görevini yerine getirir. Davasına sadık olmayan, işbirliğine yatkın ve devrimci ruhunda zedelenme belirtileri olan lideri asla taşımaz. Yani Filistinli duygusuyla değil bilinç ögesi ile hareket eder. Yaşadığı bunca badirelere rağmen okuma-yazma oranı ve genel kültür düzeyi bakımından bölgenin ikinci toplumdur. (Birincisi Lübnan.) Dolayısıyla, sıkı taban baskısı olan Hamas'ı ulusal-toplumsal çizgiye davet etmiş/zorlamış, çürütücü, dağıtıcı ve işbirlikçi rotaya girmesini engellemiştir.

'İsrail'in güvenliği' ve 'Arap tehdidi' gibi yalan-yanlış kavramlardan yola çıkan teorisyenlerin siyonist hareketteki şahinlere siyasi destek sunmaktan başka bir amaç taşımadığı, açık bir gerçeklik olarak dünya kamuoyunda tezahür ediyor. Zira hiçbir İsrail askeri ve siyasi kurumu kendi varlığına yönelik bir tehdide inanmadı, hiçbir zaman da inanmayacak. Kendi yaşam alanını genişletme politikası ile İsrail, Arapları hem fiziki hem de politik olarak tasfiye etme, yanı sıra işgal ettiği toprakları ilhak etme amacını güden provokatif eylemler düzenleyerek stratejisinin bir bölümünü tahakkuk etmenin peşinde.

İsrail'in ilk Dışişleri Bakanı ve 1953-55 yılları arasında Başbakanlık yapmış Moshett Sharett, 'Siyonist Varlık'ın önemli politik kararlarını nasıl aldığını, izlediği yöntem ve taktikleri tuttuğu günlüğünde işlemiştir.

Anti semitizm, 'terörizme karşı mücadele' ve Siyonizm⁽¹⁾

*"Ben barbarların atlarını iyi bilirim.
Bir ben dururum onların karşısında,
bir ben,
gençliğin yüreğiyim her daim,
yüreğiyim beyaz kanatlı atlıların."⁽²⁾*

"P iyanist" filmini seyrettikten sonra bugün Gazze'de olan-bitenleri konuşmak, ister istemez insanın aklına, "Dün Nazilerin elinde tarihin en büyük soykırımlarından birine uğrayanlar, bugün nasıl olup da çoluk-çocuk, genç-yaşlı, kadın, sivil demeden Filistinlileri katleder?" sorusunu getiriyor.

Belki gündelik mantığa uygun bir soru bu, ama bence İsrail -ve ona mündemiç olan- Siyonizm sorunsalının tartışılacağı zemin bu değil.

Çünkü bu zeminden hareket edersek, iki tip sonuca ulaşabiliriz ancak.

Bunlardan ilki, Yahudileri Filistinlilerin başına gelenlerden sorumlu ilan ederek tüm bir halkı suçlamaktır ki, en son örneğini "Köpekler girebilir ama Yahudilerle Ermeniler (?) giremez" pankartında gördüğümüz, zaman zaman Yahudilerin tarih boyunca uğradıkları belaları aslında hak ettiklerini öne sürmeye, Hitler'i haklı bulmaya dek varan fundamentalist mantıktır. Bir başka deyişle, dumanı üzerinde antisemitizm.

İkincisi ise, Yahudilerin günümüzdeki davranışlarını, Filistin hal-

kına uyguladıkları kırım politikalarını, onların tarihsel travmalarıyla açıklamaya çalışan psikolojik-apolojist görüştür. Bu mantığa göre Yahudiler, başlarından en sonuncusu Holocaust olmak üzere bir dizi kıyım geçtiğinden ve tarih boyunca sürülen, itilip kakılan bir halk olduklarından, derin bir güvensizlik içerisinde hissetmektedirler kendilerini. Bu nedenle de, içinde varlıklarını sürdürmeye çalıştıkları düşman Müslüman-Arap okyanusunda, kimi zaman "zecrî" olarak nitelenebilecek tedbirlere başvurmakla birlikte, kendilerini savunmaktan başka bir şey yapmamaktadırlar aslında...

Bu yaklaşımların ikisi de tuzaklıdır ve günümüzde İsrail ve yapıp ettikleri üzerinde düşünürken, az ileride de tartışacağımız üzere her ikisi de ilginç bir tarzda Siyonizm'i destekleyen argümanlar olarak ileri sürülen iki yaklaşımdan da uzak durmak gerekir.

Bunun için de öncelikli iş, kurulduğu 1948'den, hatta tasavvur edildiği 20. yüzyıl başlarından bu yana bir kıyım makinesi olarak işleyen İsrail Devleti ve onun Siyonizm'i ile Yahudiliği ve Yahudileri birbirinden ayırt etmektir. 1948 ön-

cesinde topraklarını hile-hurda ile satın alarak ya da paramiliter çete savaşlarıyla, 1948 sonrasında ise hem nizami ordu hem de yerleşimcilerden oluşan çeteler ve başta ABD olmak üzere Batı Avrupalı güçlerin destek mahiyetindeki diplomatik (kimisi zaman da askerî) müdahaleleri aracılığıyla Filistinli Arapları sistemli biçimde topraklarından sürmeye çalışan, Siyonizm ve onun bedenlenmiş hâli olan İsrail Devleti'dir, Yahudiler değil.

Bunun somut kanıtı, Filistin topraklarında bir İsrail Devleti kurulmasını öngören Balfour Bildirgesi'nin yayınlanmasından (1917) çok önce, 1820'lerde Filistin topraklarında yaşayan 20.000 kadar Kudüs Yahudisi ile Filistinli Araplar arasında en ufak bir sorun yaşanmamasıdır. Bu dostça komşuluk ilişkileri, Filistin topraklarına Siyonist kolonların yerleşmeye başladığı 1880'lerde de süregitmştir. Filistinliler, kolonların ne amaçla kurulduğunun, nihayetinde kendilerini topraklarından edecek bu sürecin başından beri farkındadır, bu nedenle kolonlara karşı daha ilk anda direnmeye koyulurlar; ancak bu direniş, antisemit (Yahudi düşmanı) bir görünüme hiçbir zaman bürünmez.

Üstelik bu tutum, Filistinlilerin top- raklarından sürüldüğü, mülteci kamplarında kuşatma altında bir yaşama, yoksulluğa, açlığa, susuz- luğa, salgın hastalıklara mahkûm kılındığı, katliamlara uğratıldığı 20. yüzyılın ikinci yarısına damgasını vuran Filistin direnişi boyunca sü- recektir.

Antisemitizm, esasında, Siyo- nizm'i besleyen ana kaynaklardan biri olarak ortaya çıkmaktadır. Siyo- nist devlet, tam da "Yahudi'nin Ya- hudi olarak varlığını sürdürülebilmesi için İsrail Devleti'ne ihtiyaç vardır ve İsrail Devleti'nin tek olası oluş biçimi ise Siyonizm'dir" denkle- mine dayanır. Yahudi'nin (İsrail Yahudileri için olduğu kadar, diaspora Yahudilerinin de) İsrail Devleti'ne bağlılığını sürdürülebilmesi için, anti- semitizm paranoyasının sürekli kılınması aslıdır. "Antisemitizmin ya- sallığını tanımazsanız, Siyonizmin meşruiyetini de inkâr etmiş olursu- nuz," der örneğin, Rus Siyonist ide- ologlardan Jacob Klatzkin. Ve de, "Yahudi halkı çok kötü bir halktır; komşuları haklı olarak ondan nef- ret ederler... Öyleyse kurtuluşu topyekûn İsrail ülkesine göçmesin- dedir." Siyonizm'in en önemli ide- ologu ve aktivisti Theodor Herzl ise ekler: "Tüm antisemitler bizim sev- gili dostlarımız; antisemit bir politi- ka izleyen bütün ülkeler ise, bağla- şıklarımızdır."

Üstelik bu "muhabbet" söylem düzleminde kalmamaktadır. O ta- rihlerde İngiliz mandası altında olan Filistin'de bir Yahudi Devleti kurulması için kolları sıvayan Theodor Herzl bir yandan, Kişinev pog- romları mimarı, Çarlık Rusyası İçiş- leri Bakanı Von Plehve ile görüşüp Yahudiler'in Filistin'e göçü konu- sunda yardımını istiyor, Rus Siyo- nist önder Vladimir Jabotinsky (Si- yonist milis örgütü Hagana'nın ku- rucusu) ile Beyaz Ordu'nun Yahudi düşmanı subayları arasında ilişki kurulmasını sağlıyor; bir yandan da Dünya Siyonist Örgütü ile Alman Naziler arasında görüşmeleri başla- tıyordu. "Bu görüşmelerin bir sonu- cu, Yahudilerin Almanya'dan Filis- tin'e göç işlemlerini düzenleyen ve

Siyonist devlet, "Yahudi'nin Yahudi olarak varlığını sürdü- rebilmesi için İsrail Devle- ti'ne ihtiyaç vardır ve İsrail Devleti'nin tek olası oluş biçimi ise Siyonizm'dir" denkle- mine dayanır. Yahudilerin İsrail Devleti'ne bağlılığını sürdürülebilmesi için, antisemi- tizm paranoyasının sürekli kılınması aslıdır.

kolaylaştıran (...) 'Hifrat' antlaşma- sının imzalanması oldu."^[3]

Dünya Siyonist Örgütü ile Na- ziler arasındaki direk temasının bir başka getirisi ise, Örgüt'e ait Anglo-Filistin Bankası ile Hitler arasında imzalanan anlaşmayla Nazi rejimine yönelik Yahudi boy- kotunun kırılmasıydı. Böylelikle Dünya Siyonist Örgütü, Nazi mal- larının Orta Doğu ve Kuzey Avru- pa'daki ana pazarlayıcısı rolünü üstlenecekti.^[4]

Nazi Partisi bu "jest"i karşılıksız bırakmayacaktı: SS Güvenlik Servi- si'nden Baron Von Mildenstein Fi- listin'e altı aylık bir destek ziyare- tinde bulunurken, Hitler'in Propa- ganda Bakanı Joseph Goebbels de 1934'te Siyonizmi öven bir rapor hazırlayacaktı. SS Başkanı Rein- hardt Heydrich ise, bir makalesin- de, Siyonistlere "iyi dileklerini ve resmî desteklerini sun"duklarını be- lirtmekten çekinmiyordu.

1937'de "sosyalist" Siyonist mi- lis örgütü Hagana, Siyonist kolon- lara destek olmak üzere Yahudi ser- vetinin Almanya dışına çıkartılması iznine karşılık, ajanlarından birini Berlin'de SS Güvenlik Servisi için casusluk yapmakla görevlendiriyor- du. Ajan Feivel Polkes'in Adolf Eichmann'a verdiği şu bilgi, Siyo- nist-Nazi işbirliğinin "ruhuna" ter- cüman olmaktadır: "Yahudi milli- yetçi çevreleri radikal Alman politi- kasından çok hoşnut kaldılar, çün- kü bu sayede Filistin'deki Yahudi toplumunun gücü öylesine artacak ki, görünür bir gelecekte Yahudiler Araplar karşısında sayısal üstünlük sağlayabilecekler." Ve bu "ruh", Ben Gurion'un şu sözlerinde de yankılanmaktadır: "Bilsem ki Al- manya'daki bütün çocukları kurtar-

mak için ya hepsini İngiltere'ye nakletmek ya da yarısını Eretz İsrail'e götürmek gerek, ikinci şıkkı se- çerdim."^[5]

Dünya Siyonist Örgütü bu "ruh"la, 1933-35 arasında göçmen kağıdı alabilmek üzere kendilerine başvuran Alman Yahudilerinin üçte ikisini, "çocuk doğuramayacak ka- dar yaşlı, meslekî bilgiden yoksun oldukları ya da Siyonist olmadıkları" gerekçesiyle geri çevirirken, ABD ya da İngiltere'de yaşayan 6000 genç ve eğitimli Yahudi'yi Fi- listin'e yerleştirecekti. Siyonistler öte yandan ABD ve İngiltere hükü- metlerinin Nazi Almanyası'nda ya- şayan Yahudilere göstermelik de ol- sa sığınma hakkı sağlama çabaları- nı baltalıyor, hatta, örneğin Maca- ristan'da daha da ileri giderek, Na- zilerle "Yahudi sorununun çözüm- lenmesi" konusunda gizli anlaşma- lar imzalayabiliyordu. Tıpkı SS için- de de önemli görevler üstlenen, Ya- hudileri Kurtarma Komitesi'nden Dr. Rudolph Kastner'in altı yüz Ya- hudi ileri gelenin hayatlarının ba- ğışlanması koşuluyla diğer dindaş- larının imhasına ses çıkartmayaca- ğını taahhüt eden anlaşmayı imza- ladığı gibi...

Ve nihayet, İzak Şamir'in 11 Ocak 1941'de Siyonist askerî örgüt İrgun ile 3. Reich arasında imza- lanmasını önerdiği askerî antlaş- ma... Türkiye'deki Alman Büyükel- çiliği dosyalarında ortaya çıktığı için "Ankara Belgesi" olarak bili- nen bu öneride "Yahudi sorununun çözümünün ön koşulunun Yahudi kitlelerin Avrupa'dan çıkartılması" olduğu belirtildikten sonra bu, "Ya- hudi halkının anavatanı olan Filis- tin'e yerleştirilmesi ve tarihi sınırla- rı içinde bir Yahudi devletinin ku- rulması" koşuluna bağlanmaktadır. Belgenin geri kalanı ise daha da il- ginçtir:

"UAÖ (Ulusal Askerî Örgüt = İrgun) Alman Reich'ı ile onun yet- kililerinin Almanya'daki Siyonist fa- liyetler ile Siyonist göç planları konusundaki iyi niyetlerinin bilin- cinde olarak şu görüşlere sahiptir:

Alman düşüncesine uygun ola- rak Avrupa'da kurulacak Yeni Dü-

zen ile UAÖ'nün varlığında cisimleşen Yahudi ulusal hedefleri arasında ortak çıkarların varlığı mümkündür.

Yeni Almanya ile İbranî alemi arasında bir işbirliği mümkündür.

Ulusal ve totaliter temelde tarihi bir Yahudi devletinin Alman Reich'ıyla yapılacak bir antlaşma çerçevesinde kurulması gelecekte Ortadoğu'daki güçlü Alman çıkarları açısından da gereklidir.

Bu düşüncelerden yola çıkan Filistin'deki UAÖ, İsrail özgürlük hareketinin yukarıda belirtilen ulusal hedeflerinin Alman hükümeti tarafından tanınması koşuluyla savaşta Almanya'nın yanında aktif olarak yer almayı teklif eder.^[6]

Antisemitizmin İsrail Devleti'nin kuruluş evresinde Siyonistlerin elinde Yahudilerin "vaat edilmiş topraklar" a dönüşünü, günümüzdeyse onların Siyonist Devlet'e bağlılıklarını güvence altına alacak bir araç işlevini gördüğü açıktır.

[Öte yandan, burada bir parantez açmakta fayda var. Siyonist söylence, Yahudiler'in Filistin toprakları üzerindeki "hak" kını, Eski Ahid'e, Rab ile İbrahim arasındaki akde dayandırmaktadır: "Ve Kızıldeniz'den Filistinlilerin denizine kadar ve çölden ırmağa kadar sana hudut koyacağım; çünkü memleketin ahalisini sizin elinize vereceğim," (Çıkış, 23/31) ve "(...) bütün Kenan diyarını sana ve senden sonra zürriyetine mülk olarak vereceğim ve onların Allahı olacağım." (Tekvin, 18/8). Oysa Roger Garaudy'nin belirttiği gibi bu sınırlar son derece muğlak ve son yüzyıl boyunca farklı Siyonist politikacılar tarafından farklı biçimlerde çizilmiştir. Böylelikle, "vaat edilmiş topraklar"ın sınırları, siyasal konjonktüre göre Kıbrıs'tan Halep'e, Nil Nehri'nden Anadolu içlerine dek uzatılabilmektedir!^[7]...]

Dilerseniz bir de, söze başlar-ken dikkati çektiğimiz, Siyonizm'i meşrulaştıran ikinci söylem üzerinde duralım: "Yahudilerin, başından, en sonuncusu Holocaust olmak üzere bir dizi kıyım geçtiğinden ve tarih boyunca sürülen, itilip kakılan bir halk olduklarından, kendile-

Antisemitizmin, İsrail Devleti'nin kuruluş evresinde Siyonistlerin elinde Yahudilerin "vaat edilmiş topraklar" a dönüşünü, günümüzdeyse onların Siyonist Devlet'e bağlılıklarını güvence altına alacak bir araç işlevini gördüğü açıktır.

rini derin bir güvensizlik içerisinde hissettikleri, bu nedenle de, içinde varlıklarını sürdürmeye çalıştıkları düşman Müslüman-Arap okyanusunda, kimi zaman 'zecri' olarak nitelenebilecek tedbirlere başvurmakla birlikte, kendilerini savunmaktan başka bir şey yapmadıkları" söylemi...

Gerçekten de İsrail Gazze üzerine son saldırısını da "güvenlik" gerekçesine bağlamıyor, Hamas'ın "İslâmî terörü" karşısında "Batı Dünyası"nın savunuculuğunu üstendiğinden dem vurmuyor mu?

Oysa Siyonizm, savunmacı değil, saldırgan bir ideolojidir. "Araplardan arındırılmış bir Filistin" idealini daha İsrail Devleti kurulmadan önce en yetkili ağızlardan tekrar tekrar ifade etmiş, bu idealini hayata geçirmek için eline geçen her fırsatı değerlendirmekten geri durmamıştır. Önde gelen ideologlarından Vladimir Jabtinsky'nin 1923 tarihli "Demir Duvar" başlıklı makalesinden okuyalım:

"Ne şimdi ne de görünür bir gelecekte Araplarla bir uzlaşmaya varmamız söz konusu bile olamaz. (...) Her biriniz sömürgecilik tarihi üzerine az çok bir şeyler biliyorsunuz. Bir ülkenin, o ülkenin yerlisi olan insanların rızası ile sömürgeleştirilebileceğini kanıtlayan tek bir örnek gösterebilir misiniz? (...)

Yerliler kültürlü olsunlar olmasınlar, sömürgecilere karşı inatla direneceklerdir. Cortez ya da Pizarro'nun silahlı adamları gittikleri yerlerde eşkiyalar gibi davranmışlardı. Kızılderililer sömürgecilerin iyisine de kötüsüne de aynı uzlaşmaz şiddetle direndiler. Bütün yerli halklar mücadeleden geri durmadılar, çünkü nerede, ne zaman, hangi

biçimde olursa olsun, sömürge olmak yerli bir halk için kabul edilemez bir şeydir.

(...) Araplar için de durum aynıdır. Şimdi aramızdaki bazı uzlaşma yanlıları, gerçek ve temel hedeflerimizi bir takım gizli formülasyonlarla allayıp pullayıp Araplara yutturabileceğimizi, Arapların bu oyuna gelecek kadar sersem olduklarını söyleyip bizleri ikna etmeye çalışıyorlar. (...)

Biz Filistin'e karşılık ne Filistinlilere ne de öteki Araplara hiçbir şey veremeyiz. Öyleyse gönül rızasıyla anlaşamayız. Bugün sömürgeleştirme faaliyeti, en sınırlandırılmış hâliyle bile, yerli halkın iradesine rağmen sürdürülmek zorundadır. Dolayısıyla bu faaliyet ancak ve ancak yöre halkının hiçbir şekilde kıramayacağı, adına **Demir Duvar** diyebileceğimiz bir güç kalkınının ardında sürdürülüp genişletilebilir. İşte bizim Arap politikamız budur. Bunu başka bir biçimde formüle etmeye kalkışmak olsa olsa ikiyüzlülüktür. (...)

Bu görüşlerimizin gayriahlâkî olduğunu savunan beylik yaklaşıma gelince, onlara iddialarının 'tamamen gerçekdışı' olduğunu söyleyerek cevap vereceğim. Bizim ahlâkımız budur. Başka bir ahlâk da yoktur. Araplar bizi yolumuzdan çevirmek konusunda karşılırlarına çıkacak en küçük umudu dahi ne en tatlı söze, ne de en leziz lokmaya değışeceklerdir; çünkü karşı karşıya olduğumuz, basit bir ayaktakımı değil, düpedüz bir halktır, hem de yaşayan bir halk. Ve hiçbir halk da kendi yazgısıyla ilgili böylesi bir sorun karşısında bu denli muazzam boyun eğişlere yanaşmaz; tabii ki bütün umutları silininceye dek; ta ki biz **Demir Duvar**'daki görünür her gediği tikayıncaaya kadar.^[8]

Siyonist ideolog ve önderlerin tümünün üzerinde hemfikir olduğu bu net mantık ve İngiliz Hükümeti'nin açık desteğiyledir ki, daha İsrail Devleti'nin kurulmasından önce İrgun ve Hagana'ya bağlı milisler Filistin topraklarının dörtte üçünü ele geçirip üzerinde yaşayanları sömürmüşlerdi bile. Filistin'deki yerle-

şimlerin örgütlenmesinden sorumlu Yahudi Ajansı Göçmen Dairesi Başkanı Joseph Weitz, 1940'ta şöyle yazmaktaydı: "Şu nokta her birimiz tarafından açıkça bilinmelidir ki, bu topraklar üzerinde iki ayrı halka yer yoktur. Eğer Araplar bu küçük ülkede yaşayacaklarsa biz hedefimize hiçbir zaman varamayacağız demektir. Öyleyse Arapları buradan uzaklaştırıp komşu ülkelere sürmeliyiz, hem de hepsini. Tek bir köy, tek bir aşiret kalmamacasına..."^[9]

Bu politika, hiç değişmeden süregider:

"Arap nüfusunu odunculardan ve garsonlardan oluşan küçük bir topluluğa indireceğiz." (Ben Gurion'un Arap İşleri Özel Danışmanı Uri Lubrani, 1960).

"Açıkça ilan ediyoruz ki Arapların Eretz İsrail'in bir santimetrekaresini dahi işgal etme hakları yoktur. Siz iyi yürekli, yumuşak huylu insanlar, şunu bilin ki, Adolf Hitler'in gaz odaları bile birer cennet sarayıdır. Zor, tek yaptıkları ve de tek anlayacakları şeydir. Öyleyse biz de Filistinliler dört ayakları üstünde sürüne sürüne bize gelinceye kadar zorun en şiddetlisini uygulamayı sürdüreceğiz." (İsrail Genelkurmay Başkanı Rafael Eytan, 1983).

"Filistinli militanları öldürmeye

Yahudi Ajansı Göçmen Dairesi Başkanı Joseph Weitz, 1940'ta şöyle yazmaktaydı: "Şu nokta her birimiz tarafından açıkça bilinmelidir ki, bu topraklar üzerinde iki ayrı halka yer yoktur. Eğer Araplar bu küçük ülkede yaşayacaklarsa biz hedefimize hiçbir zaman varamayacağız demektir."

devam edeceğiz. Bu savaşta mucizevî çözüm yok. En etkili mücadele yolu teröristleri tasfiye etmek." (İsrail Savunma Bakanı Yardımcısı Efraim Sneh, 2000).^[10]

Şu hâlde İsrail Siyonizmi, Araplardan arınmış bir Filistin nihaî idealine yaklaşmaya yönelik saldırganlığını, "İsrail'in güvenliği", giderek 11 Eylül'ün "terörizme karşı savaşım"ı bahanesiyle maskeleymektedir. Oysa bizzat İsrail Devleti'nin günümüzde nükleer güce erişmiş ve okullara karşı fosfor bombaları kullanmaktan çekinmeyen "terör"ü, en azından eski İsrail Başbakanı Moshe Sharett'in İsrail'in Arap ülkelerini istikrarsızlaştırmak için ne türden örtülü operasyonlar düzenlediğini, Batı Şeria ve Gazze'nin tümünü ele geçirmek üzere girişilen komploları bir bir anlatan günlüklerinin ortaya çıktığı 1960'lardan beri bilinmektedir.^[11] Ya da, "kaçak" Mossad ajanı Victor Os-

trovsky'nin ABD'li gazeteci Claire Hoy'a "itiraf ettiği", Mossad'ın ABD istihbarat birimlerini, ABD'nin Ortadoğu'da kendinden yana davranmasını sağlamak üzere nasıl manipüle ettiğine ilişkin manevralardan^[12] ...

***

Sonuç olarak, son dönemlerde "Siyonizm" ve/veya onunla özdeşleşmiş olan İsrail Devleti'nin değil, Yahudilerin tartışılmaya başlanmasının, bir yıkım aygıtına dönüşen Siyonist aygıtın da ekmeğine yağ sürdüğünü söyleyebiliriz.

NOTLAR

- [1] 23 Ocak 2009 günü Mimarlar Odası'nda yapılan söyleşi metni.
- [2] Mahmud Derviş.
- [3] Akt. Dr. Abdul Vahap El Mısıri, "Siyonist İrkçilik Yahudiler'e de Karşıdır", *Iraq Today*, 16 Ağustos 1979, no. 95, c. 4, ss.18/20. (Makalenin çevirisi için bkz. *Süreç*, 1980/3: 28-29.
- [4] Ralph Schoenman, *Siyonizmin Gizli Tarihi*, Kardelen Yayınları, İstanbul, 1992: 51.
- [5] akt. R. Schoenman, s.52.
- [6] Schoenman, ay. ss.57-58.
- [7] Bkz. Roger Garaudy, *Siyonizm Dosyası*, İstanbul, Pınar Yayınları, 1983, s.31.
- [8] Aktaran: R. Schoenman, a.y. ss.25-27.
- [9] Aktaran: R. Schoenman, a.y. s.34.
- [10] Bkz. M. A. Civelek, S.Çevikarlan, T. Demirel "Küçük Generaller'in İsyanı (Veya Ortadoğu'nun Filistin'i)", Y. Demirel ve S.Özbudun (der.), *İsyanın Adı: Filistin. İntifada Kazanacak!*, Ankara, Utopya Yayınları, 2002.
- [11] Bkz. Livia Rokach, *İsrail'in Kutsal Terörü*, İstanbul, Belge Yayınları, 1984.
- [12] Bkz. Claire Hoy, Victor Ostrovsky, *Hile Yolu*, İstanbul, E Yayınları, 1990.

Kürdistan'da yeni arayışlar

Neredeyse 9 ayı aşkın bir süredir bir grup arkadaşla kafa kafa vermiş legal Komünist Parti (KP)-Kürdistan projesi üstünde tabir yerindeyse kafa patlatıyoruz.

Elbette ki 9 ay önceki yerde değiliz. Kafalarımız netleşmiş.

Kürtlerin yaşadığı topraklarda KP'nin ihtiyaç olduğunun, can alıcı bir şekilde elzem olduğunun bilincindeyiz. Çünkü Kürdistan'da Kürt halkının taleplerini oldukça aşağıya çeken birçok Kürt parti, dernek ve örgütler var. Kürtlerin kırmızı çizgileri oldukça aşağı çekilmiş, neredeyse hiçbir çizgi yerinde kalmamış durumda.

Yanlış teori yanlış pratiğe dönüşür; işte tam bu noktada komünistler devreye girer. Doğru teoriyi doğru pratikle taçlandırır.

Kürdistan'da kurulacak KP, ön açıklığı ile mevcut Kürt örgütlerinin daha doğru politika yapmalarına neden olacaktır. İçimizdeki tartışmaları yoğunlaştırmalıyız. Yola çıkan arkadaşlar bir an evvel aralarındaki görüş farklılıklarını en aza indirgeyip, kervan yolda dizilir mantığı ile ilk adımı atmalı ve kamuoyuna 'Komünist Parti - Kürdistan'ı kurduk açıklamasını yapmalıdırlar.

Komisyonlar kurup gereksiz tartışmalarla ne süreci uzatmalı, ne de boğmalıyız. Bir yandan iç tartışmalara devam etmeli, diğer yandan partinin kuruluşunun ilk adımlarını atmalıyız.

Kurulacak KP, şimdiden Kürdistan'daki diğer Kürt komünist partile-

ri ile diyaloglarını geliştirmeli. Onların pratiği ile bizim pratiğimizden ders çıkarıp daha az hata yapan bir parti oluşturmalıyız. Bu ilişkilene aynı zamanda Kürdistan'ın dört parçasını kapsayacak ortak bir KP'nin de ilk adımları olarak hesaplanmalıdır.

KP-Kürdistan aynı zamanda dünyadaki diğer KP'lerle de ilişkilenebilir. Kendisini dünya komünist hareketinin bir parçası olarak görmeli ve buna uygun adımlar atmalıdır. Dünya komünist partilerinin acilen bir üst birlik oluşturmasında bizim KP üstüne düşen görevi de yerine getirmelidir.

KP, Kürdistan'ın, Türkiye'nin ve dünyanın birçok kentinde toplantılar, konferanslar düzenlemeli ve bu toplantılarında toplumsal-siyasal projelerini kamuoyu ile paylaşmalıdır. "Ses ver ses al" mantığıyla, toplantı sonuçlarına göre de rotasını belirlemelidir. Bu konuda ihtiyaç duyduğu ekonomik desteği kendi öz gücüne dayanarak yapmalıdır. Herhangi bir ülkeden, herhangi bir kurumdan para yardımı almamalıdır. Böylesi bir durum KP üstüne şaibe düşürür, bizlerin üstüne şaibe düşürür. Böyle bir şaibe ilk çıkış anından itibaren KP'yi bitirir. Ekonomik kaynaklarımızı kendi iç dinamiklerimizle yaratmalıyız.

Tüzük ve program için artık bir komisyon oluşturulmalı. Elimizde bağlayıcı bir belgenin olması için komisyon hemen göreve başlamalıdır. Çalışma programı ve görev da-

ğılımı yapılmalıdır.

Rizgarî ve dürüstlük

Bir deyim vardır: "Bir sen beni anladın, sen de beni yanlış anladın."

Sosyalist Mezopotamya Dergisi'nin 22. sayısında yayınlanan bir makale üzerine Namık Bey (Namık Duruk) ağır eleştirilerde bulunmuş. Hatta daha ağır yazmış da bazı arkadaşların uyarısı üzerine biraz yumuşatmış. Namık Bey'in makalesini yumuşatılmamış haliyle görmek isterdim.

Prencip olarak eleştirilere yanıt vermiyorum. Bu kez yanıt vermek istedim. Çünkü yanıtı hak ediyor.

Namık Duruk; 68 kuşağının eğilmez, bükülmez, onurlu yaşamın bir abidesi olarak İzmir'de yaşıyor. Zaman zaman karşılaşır, güzel sohbetler ederiz. Onun kuşağından olup da bir genç kadar enerjik ve inançlı bir Kürdistanlı komünist görmedim. Kıyıda köşede Namık Bey gibiler kalmış mıdır acaba? Umarım varlardır, yaşıyorlardı.

Baba dostu Namık Bey, yazdığım makalede kafamın karışık olduğunu söylüyor. Ve Sosyalist Mezopotamya'daki makalemde alıntılar yaparak kafamın karışıklığını kanıtlamaya çalışıyor... (Sosyalist Mezopotamya Dergisi, sayı 22)

Bahse konu makalemin bir yerinde Kürt örgütlerine örnek verirken Rizgarî'yi, Özgürlük Yolu'nu sayıp da DDKD'yi saymadığım için

alınıyor. Elbette ki Namık Bey'in eleştirisi bu noktada haklı. DDKD'nin Kürt sol örgütleri içinde önemli bir yeri vardı. Yadsımamak gerek, unutmamak gerek. Sayın Duruk'un eleştirisine yanıt verirken hatamı da düzelteyim; Kürt sol örgütleri içinde yer alan Rizgarî, Özgürlük Yolu, DDKD, Kawa gibi örgütler vardı. Kawa'dan ayrılan Dengê Kawa, Rizgarî'den ayrılan Ala Rizgarî'yi de unutmamak lazım. Tüm sol ve sol olmayan Kürdistanî örgütlerin ulusal mücadelemiz için verdikleri emeği unutmamak gerek.

Sayın Duruk, Rizgarî'nin komünist bir yapı olduğunu ilk defa ben den duymuş.

Rizgarî'nin Kürdistan'da sol ve Kürdistanî örgütler sayıldığında en başta sayılan bir örgüt olduğunu hafızalarımızı az yoklarsak hatırlarız. Burada Rizgarî'yi savunmak bana düşmez Sayın Duruk; çünkü Rizgarî sürecini devam ettirenler var, bu onların işi. Ama gel gelelim sen de, "Rizgarî siyasetine bağlı bulunan kadrolardan tabanına kadar dönemin bir DDKD'lisi olarak büyük bir kesimle dostluğum ve arkadaşlığım oldu. Son derece onurlu, namuslu insanlar olarak gördüm..." diyorsun. El hak! Hakkını vermişsin Namık Bey. Rizgarîcilerin namuslu ve onurlu olduğunu ilk defa sen söylemiyorsun. Bu kanı hep oldu Kürdistan'da.

Paragrafın devamında "Rizgarî gençliğine onurlu diyorum. Dönemi filli olarak yaşadığım için belirtiyorum ki tabanın ve gençliğin hiçbir hatası yoktu, kadrolar yetersizdi" diyorsun. Sanırım, Sayın Duruk kadro derken Rizgarî'nin yazı kurulundan söz ediyor. Bence burada yine haklı, çünkü Rizgarî yazı kurulu yaratığı tabanı hak etmiyordu. Yani taban, yazı kurulundan daha militandı, daha Kürdistanîydi. Hatta Rizgarî yazı kurulunda Kürtçe bilenlerin sayısı bile ikiyi geçmiyordu. Yarattıkları örgüt Kürdistanîydi, ama kendileri Kürtçe bilmeyen Kürtlerdi demekle yetineyim. Rüyasını Türkçe gören, kızdığına Türkçe küfreden bir yazı kurulumuz vardı. Sayın Duruk, bence bu tartışmayı biraz da tarihe bırakmak lazım, tarih herkesi hakkettiği yere koyacaktır. Bazı tartışmalar

İçimizdeki tartışmaları yoğunlaştırmalıyız. Yola çıkan arkadaşlar bir an evvel aralarındaki görüş farklılıklarını en aza indirgeyip, kervan yolda dizilir mantığı ile ilk adımı atmalı ve kamuoyuna 'Komünist Parti - Kürdistan'ı kurduk açıklamasını yapmalıdırlar.

için henüz erken olduğunu düşünüyorum.

Sayın Duruk yazımdan uzunca bir pasaj alıyor. Pasajın özeti; Türk solu ile ittifakın gereksiz olduğunu söylüyorum, Namık Bey bunu da eleştiriyor galiba!.. Çünkü bu konuda tek satır yazmıyor, sadece haksız olabileceğimi söyleyip TEVKURD sürecini ve Hak-Par'ı eleştiriyor. Eh, benim kafam karışksa Namık Bey'inki ne oluyor?

Makalemin bir ara başlığından yine epeyce uzun bir pasaj almış. Özetle o pasajda "Stalinist, Maoist ve Troçkist hareketler arasındaki tartışmaları tarihe bırakmamız gerek, çünkü Kürtlerin bu konuları konuşarak, tartışarak enerji kaybettiklerini düşünüyorum. 70'li yıllarda yeteri kadar bu konuda tartıştık ve enerji kaybettik" diyorum. Ama sanırım Namık Bey hala 70'li yıllarda kalmış, günümüze bir türlü gelememiş. Benim makalemin üzerine oturmuş olduğu makalesinin ilerleyen paragraflarında özetle; Türk solu içinde birçok Kürdün olduğuna vurgu yapıyor. Benim ilişkiye geçmeyelim dediğim sol için Namık Bey de neler söylüyor: " (...) Ve bu büyük kitlenin belli bir oranda Kürtlerden oluştuğunu söyleyebilirim. Türk solu dediğin bu genel tablo bir bütün olarak devlet soludur." El insaf be Namık Bey! Neden beni eleştirmek için eleştirmişsin ki!..

Şöyle örnek vereyim: Türk parlamentosu içinde birçok 'Kürt' milletvekili var, bu Türk parlamentosunu Kürt parlamentosu yapar mı? Yani Türk solu içinde Kürtlerin var olması onları Kürt yapmaz ve ittifakımız da yapmaz. Madem "Türk solu devletin kurduğu sol", neden ben bunlarla ittifakın doğru olmadığını söylediğimde rahatsız oluyorsun. Ben-

ce, Namık Duruk gerçekten makale yazmak için makale yazmış.

Makalesinin ikinci sayfasında net ve dürüst belirleme yapmam gerektiğini söylüyor: "Sayın SAĞNIÇ, örneğin 'ben bir Kürt yurtseveriyim' diyebilirdiniz..." Ve uzun uzun yazıyor. Yurtseverliğin tanımını, dürüstlüğü tanımını ve saygının tanımını biri öğretmeli Sayın Duruk'a... Dürüstlüğü kimse ne ağzına sakız etmeyeceğimi de bilmeli.

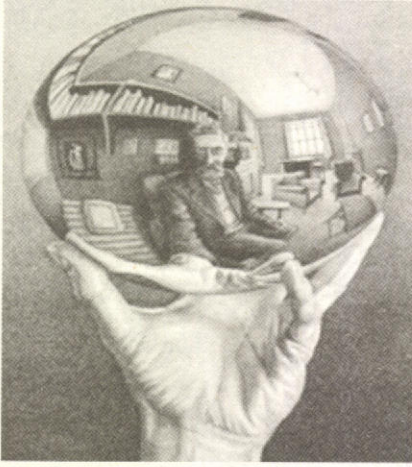
Sayın Duruk, babamla ilgili bir anısını aktarıyor: "... 1973 yılının bir bahar akşamıydı. Sohbetimiz esnasında kıymetli babanız bana, 'Namık insanlığın esas kurtuluşu komünizmedir' demişti. (...) Yıllar sonra 1997 yılında kendisiyle son görüşmem İstanbul'da olmuştu. O'na 1973 yılındaki söylediklerini hatırlatınca bana 'Namık o söylediklerimi hatırlamıyorum, ama aynı düşüncelere sahip olduğumdan şüphelen olmasın...' diyen bir babanın oğlu olarak Ferhat Sağniç'in babasından daha ileri olmasını bekledim. Maalesef emek ve sermaye çelişkisinden habersiz olduğunu görünce üzüldüm."

Babamla ilgili birçok spekülasyon oldu, olacak da. Buna da ailece alıştık.

Ama Namık Bey'in buradaki tanıklığına önem veriyorum. Babamla ilgili anısını tarihe bir not olarak düşmesini önemli buluyorum. Ancak burada babamın bacağıyla beni asmasına ne demeli. Kürt siyasetçilerin en büyük eksikliği feodal yaşam tarzından almış oldukları değer yargılarını günümüze kadar getirmeleridir. Birini bir diğerinin bacağı ile asmak veya örneklemektir. Umarım bu feodal yaklaşımdan Namık Bey kurtulur.

Son paragrafta artık yazdıklarının ağırlığı altında ezilmiş olacak ki 'babacan' tavrı sergileyen bir Namık Bey var karşımızda. Biraz özür, biraz mahçubiyetle makalesini bitirirken, benim nezdimde yine babacan bir tavırla benim gibi düşünen dostlarına yücelme bilgisi vermiş amaçlı...

Sonuç olarak: Namık Bey eleştirmek için eleştirmiş, eleştirirken de hakkaniyet terazisinden uzaklaşmış.

Güncel politikada felsefenin önemi - 2

Geçen sayıda felsefe, diyalektik yöntem ve bu yöntemle sorunlara yaklaşımı anlatmaya çalışmıştık. Gelecek (bu) sayıda güncel ve dönemsel politikadaki değişiklikleri irdelemeye çalışacağımızı belirterek yazımızı sonlandırmıştık.

Son siyasal gelişmeler öncesi hepimizin bildiği gibi dünya kamuoyunu ABD'nin Irak işgali meşgul etmekteydi. Bu konuda çok şey yazıldı-çizildi. Devrimci hareketin genel tutumu, soruna sadece petrol bağlantılı açıklamalarla belirlendi. Oysa bu tutum çok eksik ve sistemi tahlilde ciddi eksiklikler taşımaktadır. İşte emperyalizmin günümüzdeki politikalarına diyalektik yöntemle yaklaşmazsak, soruna sonuç itibarıyla yaklaşırsak tespitlerimizde yanlışlaşa düşeriz.

Bilindiği gibi emperyalistler ekonomik çıkarları gereği son yıllarda, gerici teokratik diktatörlüklerin bir şekilde gitmesini, yerlerine kısmen demokratik-açık rejimleri benimser oldular. Oysa bu gerici diktatörlükler de aynı emperyalistlerin marifetiydi. Peki aynı sistem dün kurduğu kuklalarını bugün neden değiştirme ihtiyacını duyuyor? İşte sorunun can alıcı yönü bu soruda yatmaktadır. Bu soruyu yanıt-

lama biçimimiz felsefi duruşumuzu; diğer bir deyimle bilime yaklaşım tarzımızı belirler. Ya bilinen klasik mantıkla belirlemelerde bulunuruz ve statükoyu koruruz, ya da sistemi diyalektik yöntemle tahlil edip doğruya yakın sonuçlar elde ederiz. Bunun ara yolu yok. Peki bu konuda diyalektik yöntemi nasıl kullanacağız? Şimdi kısaca bu alanda değişik görüşleri belirtip konuyu irdelemeyi sürdürülim.

Emperyalistlerin özellikle Ortadoğu'da kısmen demokratik rejimleri istemesini anlamakta zorlananlar, "Emperyalizm ilerici mi oldu? Emperyalistler kararını düşünmüyorlar mı? Emperyalistler geri ülkelerin gelişmesini isterler mi? Emperyalizm değişti mi?" vb. sorularla emperyalizmin değişmediğini, değişmeyeceğini, ustalarda bu konuda açıkça birşeyler bulamadıklarını söylemektedirler. Oysa sorun gerçekten bu derece basit mi? Bilimsel yöntemle konu irdelendiğinde rahatlıkla görülecektir ki; emperyalistlerin dün kurdukları bu gerici sistemlerin oluşturulduğu dönemler ile bugünkü şartlar arasında çok fark var. Konunun daha kolay anlaşılabilmesi için kısaca birkaç farkı belirtelim.

Şunu hemen belirtelim: Sistem

sahipleri dün çıkarları için gerici rejimleri kurdukları gibi, bugün de yine çıkarları için bunların yerine yeni sistemler istemektedirler. Burada esas alınan elbette ki kar anlayışıdır. Yoksa kimsenin dünya halklarını düşündüğü falan yok. Ancak kar amaçlı da olsa bu kısmi değişiklikler bölge halklarının da yaşam standartlarında kısmi iyileşmeyi beraberinde getirmektedir. Zaten kafaları karıştıran husus da budur. Oysa burada bir anormallik yoktur. Emperyalizm çıkarı için neden bu kadarcık ileriye teşvik etmesin ki!? Bu belirlemeyi yaptıktan sonra dün-bugün arasındaki farkları belirtmeye dönersek: Dün dünyada ciddi bir işçi-emekçi örgütlülüğü vardı. Hatta bu örgütlülük iktidara geldi. Bugün dünyada böyle bir durum mevcut mudur? Dün kapitalist sistemden kopan ülkeler sosyalist sisteme dahil olup, kapitalist sistemi zayıflatıyordu. Bugün sistemden ayrılıp gidilecek başka bir iktidar biçimi mevcut mu? Bu durum ulusal sorun için de geçerlidir. (Yer ve duruma göre değişebilir.) Dün kitlelerin tüketime özendirilmesi, bugünkü gibi bilinçlenmeleri ve çeşitlilik sözkonusu muydu? Teknolojideki çeşitlilik az da olsa tüketime yönelik bir bilinci gerek-

tirmektedir. Onun için de kitlelerin gerici rejimlerden kurtulup, tüketimin yaygınlaşmasını gerçekleştirecek kadar bilinçlenmeleri gerekiyor. Yine Arap dünyasının çoğunda kadınlar araba dahi kullanamıyorlar. Arabası satılamayan sistemi ne yapsın kapitalist patronlar!.. Sorunun anlaşılması için verdiğimiz örnekler yeterlidir sanırız.

Demek ki emperyalizmin çağa uygun politikaları özünde yine kararını artırmaya yöneliktir. Buna rağmen onların dün uyguladıkları politikaları bugün de aynen uygulayacaklarını beklemek, bunu göremeyince de bocalamak, soruna bilimsel yöntemle yaklaşmaktan kaynaklanmaktadır. Tabii ki işin sınıfsal yönünü, ideolojik argümanını burada es geçiyoruz.

Yukarıdaki anlayış doğrultusunda 'ılımlı İslam' argümanını da tahlil ettiğimizde, sistem sahiplerinin niyetlerini daha rahat anlarız. Burada yine sistem menfaatine Türkiye 'ılımlı İslam'a yönlendirilip, Arap dünyasına örnek gösterilerek, onları bugünkü sistemlerinde bir adım ileri çekme amaçlanmaktadır. Tabii ki bunu gerçekleştirmek sanıldığı kadar kolay olmuyor. Bin bir yeni politika gerekiyor. Bu yeni politikaları iyi tahlil edemediğimiz zaman sorunu anlayıp kitleleri aydınlatmak zorlaşıyor, hatta imkansızlaşıyor. Bu konuda kısaca anlaşılması gereken mantık şudur: Sistem eski yönetim tarzıyla istediği karı elde edemiyor, bunun için de yenilikler gerekiyor. İşte emperyalistlerin yapmaya çalıştıkları yenilikler bu zorunluluktan kaynaklanmaktadır. Özcesi; her şart altında onların karları katlanarak devam edecektir.

Son dönemlerde tarihi hadiseler güncel tartışmalarda yer almaktadır. Her kesim sınıf çıkarı doğrultusunda tarihi olgulara yaklaşmaktadır. Ancak geleceği inşa etme sorumluluğu olan sosyalistler her konuda olduğu gibi bu konuda da bilimi esas almak zorundadırlar. Tarihe, tarihi olgu ve olaylara yaklaşımda tarihi materyalizm yöntemi esas alınmalıdır. Bizler tarihe egemenler tarzında istemlerimiz doruk

'ılımlı İslam' argümanını da tahlil ettiğimizde, sistem sahiplerinin niyetlerini daha rahat anlarız. Burada yine sistem menfaatine Türkiye 'ılımlı İslam'a yönlendirilip, Arap dünyasına örnek gösterilerek, onları bugünkü sistemlerinde bir adım ileri çekme amaçlanmaktadır.

tusunda anlam yükleyemeyiz. Tarihe günümüz şartlarıyla bakamayız. Tarihi bir olay anlatıldığında olayın oluş dönemi, olayın meydana gelişinde etken olan tüm şartlar tahlil edilerek, günümüzle ilişkisi kurularak, gerekli dersler çıkarılmaya çalışılır. Aksi halde tarihe günümüz hesaplı anlayışlar perspektifinde yaklaşım olduğunda ya Türk Devleti gibi resmi tarih savunucusu ya da toptan ret tarih savunucusu oluruz. Her iki durumda da anti bilimsel bir yöntem izlemiş oluruz. Bu belirlemeyi şundan dolayı yapma gereği duyduk. Son dönemlerde Ermeni sorunu, Kürt sorunu, devrimci hareketin geçmişi, Alevi sorunu, Filistin sorunu gibi konular değişik kesimler tarafında tartışılmaktadır. Burada insanı şaşırtacak derecede saptamaların olduğunu da görebilmekteyiz. Basit bir örnek verirsek; yeni açılan TRT-6'ye karşı alınan bazı tutumlarla sanki tarihi gerçekler hiç yokmuş gibi davranılıyor. Konuyla ilgili değerlendirmeye girmeyeceğim, amacım tarihi olgularda yapılan değerlendirmelerde anti bilimsel tavırları anlatmaya çalışmaktır. Keza aynı anti bilimsel yöntemler devrimci hareketin geçmişi gibi konularda da söz konusudur. Dün yapılan değerlendirmeler sanki hiç yapılmamış gibi, bugün bambaşka değerlendirmeler yapılabilmektedir. Hiçbir özeleştirme verme gereği de duyulmadı.

Günümüz gelişmelerini tarihi nedenlerinden kopuk ele alırsak gerçekten ciddi hatalar yaparız. Halen de tartışılan mali kriz sorununda bazı kesimlerin sergilemiş olduğu tavır tabir caizse sefilleri oynamaktı. Bu krizden yola çıkılarak "sistem çöktü, sosyalizm kapı

da..." gibi abartı ve zorlama teorilerin bilimle ne alakası olabilir? Şunu söylemek abartı olmaz sanırım: Burjuva kalemlerini bıyık altından bu teorilere kıs kıs gülmekteydiler. Oysa esas görev, bu krizin ortaya çıkış sebepleri, her kesim açısından getiri ve götürüleri, olasılıklar ve en önemlisi de temsil ettiğimiz sınıfın olay karşısında tavrının ne olması gerektiğiydi. Ne aşırı abartılı, yanlış teoriler, ne de gereksiz şekilde kitleleri karamsarlığa iten teoriler bilim temsilcilerinin savunacağı teoriler olamazdı. Burada Mao'dan şu hatırlatmayı yapmak yerinde olur: "Araştırma yapmayanın konuşma hakkı yoktur." Gerçekten de her konuda araştırmacı, doğru yöntem, eleştirel ve bilimsel şüphecilik ilkeleriyle hareket etmek zorundayız. Bu yöntemden saptığımız anda sistem sahiplerinin gündemine takılır, kitleleri aydınlatma noktasında bocalar dururuz. Bazı konularda da siyaset adına kitlelere yanlış fikirler empoze ederiz.

Yine son günlerde en çok gündelleşen sorun Filistin konusudur. Bu konuda da söylenenlerle ortalık toza-dumana boğdurulmuştur. Daha çok da egemen cephe İsrail'in yaptığı zulme isyan ediliyor gibi bir hava estirilmektedir. Bu bağlamda kitlelerin kafası hayli karıştırılmaktadır. Sol cephe de olay tek yanlı, detaylı analizden uzak, hümanist duygularla değerlendirilmektedir. Burada devrimcilerin her türlü haksızlığa olduğu gibi İsrail'in yaptığı bu zulme karşı tavır belirlemeleri en insani duygudur. Ancak bizim görevimiz bu insani duygularla bitmiyor. Olayın uluslar arası boyutu, İsrail'in dünya ve özellikle Arap devletleriyle yapmış olduğu gizli anlaşmalar, Filistin cephesindeki çelişkileri, Hamas'ın hem sınıfsal hem de ideolojik cephedeki duruşu, hizmet etmeye çalıştığı dünya ya da bölge ülkeleriyle ilişkisi vb. olguları gözardı etmememiz gerekir. Yanlış anlaşılmasın için şu açılımı hemen yapalım. Elbette ki Hamas'ın bu olumsuzluğu, İsrail'in yaptığını haklı çıkarır. Biz burada bir olaya karşı ta-

vır belirlerken felsefi duruşun, diya-
lektik yöntemin önemini vurgula-
maya çalışıyoruz. Bu yöntem kulla-
nılmadığı zaman yanılığın, ek-
sikliklerin kaçınılmaz olduğunun
anlaşılması için hatırlatmada bulu-
nuyoruz. Özellikle Kürt sosyalistle-
rinin bu konuda görevleri daha da
zordur. Bence burada esas görev,
Türk Devleti'nin olay karşısındaki
iki yüzlülüğü, timsah gözyaşları,
Kürtlere yaptıkları zulümle kıyasla-
nıp teşhir edilmelidir. Onların tim-
sah gözyaşları onlara karşı ikiyüz-
lülüğün silahı olarak kullanılmalı-
dır. Sol ve dinci çevrelere de, "Ya-
nıbaşınızda 30 yıldır yapılanlar İs-
rail'in yaptıklarıyla aynı paralellik-
tedir. Aynı duyarlılığın hiç değilse
onda birini de burada göstermelisi-
niz" gibi bilimsel bir hatırlatma

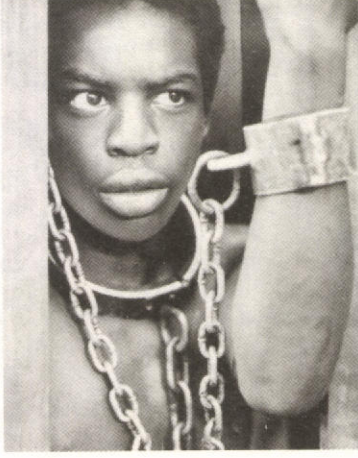
yapmak yerinde olur herhalde.

Dikkat edilirse yazımız boyun-
ca olayları değerlendirmekten ziyade,
olayları değerlendirme yöntemle-
riyle bağlantılı değerlendirmeler
yapmaya çalıştık. Çünkü yaklaşım
tarzımızda bilimi esas aldığımızda
doğru değerlendirmeler yapma
şansımız artmaktadır. Tabii ki her
doğru değerlendirme de hemen istediğimiz
sonucu vermeyebilir. Po-
litikada bazen doğru bilgi tek başı-
na istenilen sonucu elde etmede
yeterli olmayabilir. Bazen irademi-
zin dışındaki objektif şartların du-
rumu, istenilen sonuca varmada
esas rolü oynayabilirler. Ancak ob-
jektif şartlar elverişli olduğunda da-
hi olaya yanlış yöntemlerle (anti bi-
limsel) yaklaşım tarzıyla kesinlikle
doğru sonuçlar elde edilemez.

"Farklı çelişkiler farklı yöntemlerle
çözülür" belirlemesindeki mantıkla
tekdüzeliğin, hazır reçeteciliğin, kı-
sacası bilimde statükoculuğun zar-
rarlarını anlatmaya çalıştık.

Elbette ki burada kötü niyet ol-
madıktan sonra, sorun niyet sorunu
değil. Burada esas sorun kavrayış
sorunudur. Sorun bütünlüklü kav-
ranmadığı zaman, günlük politik
duruşta sarsıntılar kaçınılmaz olur.
Ani olarak ortaya çıkan olumsuz-
luklar -ki bu olumsuzluklar her ko-
nuda olabilir- bizleri negatif yönde
etkileyebilir. Ani olumlu durumlar
ise bizleri zafer sarhoşluğuna ite-
bilmektedir. Bu bağlamda teoride
doğru duruş sağlanamayınca, olay-
ların akışına göre savrulmalar ola-
ğan bir davranış olarak kabul göre-
bilmektedir.

Birey ve toplum nasıl özgürleşir?

Toplumu anlamanın, yorumlamanın ve değiştirmenin başlıca anahtarı; tarihsel materyalizmi doğru anlamak ve kavramaktır. İşçi sınıfını değiştirmeyi amaçlayanlar her şeyden önce dünyaya materyalist açıdan bakmasını öğrenmelidir. O zaman yaşadığımız toplumu değiştirmeye girişirken toplumun hareketinin nasıl kavranacağını, sınıfın örgütlü eyleminin yöneleceği temellerin neler olduğunu görebiliriz.

İlk bakışta toplumların hayatı, sayısız olay ve nesnenin rastgele bir araya gelmesi gibi görünür. Gündelik hayatın karmaşası içinde sanat, siyaset, üretim ve tüketimin küçük küçük parçaları gibi tek tek belirtilerine hepimiz bir ucundan katılırız ve hayatın kendimize düşen parçası üzerinde çoğu zaman milyonlarca insanla olan bağlarımızın farkına varmadan kendi hayatımızı yaşar gideriz. Devrimci siyasi çalışma da zaten toplumun bu görünürdeki karmaşasının rastlantısal gibi görünen derin ilişki ve bağlantılarının özünü açığa çıkarmaya ve yaşanan toplumsal ilişkilerin gerçek yapısını anlayarak onun nasıl dönüştürüleceğini bulmaya dayanır. Planlı ve programlı bir devrimci faaliyet, rastgele ve düzensiz iliş-

kilerin, nereye varacağı belli olmayan gelişmelerin peşinden gitmez, aksine bütün bu karmaşa altındaki düzenli, az çok tekrarlanabilir ve kontrol edilebilir olanı bularak onun üzerinde ilerler. Böylece eylemlerimizle sonuçları arasında, geçmiş ile gelecek arasında bir bağ kurmak, neyi nasıl yaparsak hangi sonucu elde edeceğimizi hesaplayarak ilerlememizi sağlayacak bir dayanak noktası bulmak zorundayız. Bu yüzden devrimci faaliyetin başlangıcında, yaşanan toplumun niteliğinin anlaşılması çabası bulunur.

Değiştirmeye, dönüştürmeye çalıştığımız toplumsal ilişkilerin kaynağı ve üzerinde şekillendiği temel nedir? Bir toplumu daha ileri, daha iyi bir düzeye çıkarmak için nelerin değiştirilmesi gerekir? Her insan topluluğunun ilk göze çarpan özelliği, belli bir toprak parçası üzerinde belli bir nüfusa sahip olarak yaşamaktır. Özetle doğal, coğrafi koşullar her insan topluluğunun olmazsa olmaz bir koşuludur. Ne var ki toplum halinde yaşamak için bunlar yetmez. İnsanlar sanatla, dinle, siyasetle uğraşmadan önce yemek, içmek, barınmak ve doğanın zorlu koşullarına karşı koymak için kendilerini korumak, kısa-

cası üretimde bulunmak zorundadırlar. Besin maddeleri ve giyim eşyalarının sağlanması için girişilen işler, sarfedilen emek, tek kelimeyle zorunlu ihtiyaçlar için üretim insanların toplum halinde yaşamalarını gerektirir. Böylece üretimin biçim ve koşulları yalnızca toplumun oluşmasını sağlamakla kalmaz, aynı zamanda her toplumu diğerlerinden ayıran özelliklerinin oluşmasını hazırlayan ve diğer toplumlarla ilişkisinin biçimini tayin eden bir etki de yaratır. Üretimin biçim ve koşulları, bir toplumun içindeki ilişkileri, insanların birbirleriyle olan ilişkilerinin kurallarını ve diğer toplumlarla olan ilişkilerin içeriğini de doğurur ve bunların tarih içinde hangi yeni değişik biçimleri alacağını belirler.

Bir toplumu bütün yönleriyle anlamak için çıkış noktası onun maddi hayat koşullarının incelenmesidir. Toplumların anlaşılması kadar onların değiştirilmesinin de başlangıç noktası yeniden üretimdir. Bunu yaşam için gerekli geçim araçlarının elde edilmiş biçimi olarak da adlandırabiliriz.

Yukarıda anlatmaya çalıştığımız insanın özgürleşmesi için Marksizm'in temel kavramlarla ilgili belirlemelerinin esas alınmasının, ol-

mazsa olmaz tezlerinin çok iyi anlaşılmasının gerekli ve zorunlu olduğuna inanıyorum.

Özgürlük yalnızca hayatın tehlikeye atılmasıyla elde edilir. Hayatını ortaya koymamış bir birey kuşkusuz bir kişi olarak tanımlanabilir; fakat o bağımsız öz bilinç olarak bu tanımın bilincine erişememiştir. Eleştirel bilincin uyanması sosyal hoşnutsuzlukların ifade edilmesinin yolunu hazırlar, çünkü bu hoşnutsuzluklar baskıcı bir durumun gerçek bileşenleridir. Özgürlük korkusu şu ki korkuyu taşıyanın farkında olması şart değildir. Kişinin hayaller görmesine yol açar. Böyle bir birey için özgürlüğün risklerine yeğlediği güvenlik sağlama gayreti aslında bir sığınma olup, bununla birlikte insanlar özgürlük korkularını ender olarak kabul ederler ve daha çok kendilerini özgürlük savunucuları şeklinde sunarak bu korkuyu bazen bilinçsizce kamufletme eğiliminde olurlar. Kendilerine özgürlüğün bekçiliğini yakıştırarak kuşkularına ve endişelerine bir serinkanlılık havası kazandırır, fakat özgürlüğü statükonun sürdürülmesiyle karıştırırlar. Böylece eğer statükoyu tartışmalı kılma tehdidi taşıyorsa o zaman özgürlüğün kendisi için de tehdit oluşturuyor gibi görünür. Anlatmaya çalıştığım tezler sadece düşünce ve incelemelerle ortaya çıkmadı. Bu tezler yaşamın kendisine dayanır.

Fanatizmle beslenen sekterlik, her zaman hadım edicidir. Eleştirel bir ruhla beslenen radikalleşme ise daima yaratıcıdır. Sekterlik, gizemleştirir ve böylece de yabancılaştırır. Radikalleşme eleştirir ve böylece de özgürleştirir. Radikalleşme kişinin seçmiş olduğu duruşa artan bir bağlılığı da içinde barındırır ve böylelikle somut nesnel gerçekliği dönüştürme çabasına daha sıkı anjaje olmayı sağlar. Buna karşılık gizemleştirdiği ve irrasyonel olduğu için sekterlik, gerçekliği sahte ve bu nedenle de değiştirilmez olarak sunar. Sekterlik hangi siyasi kampta olursa olsun, insanlığın kurtuluşu önünde engeldir. Sağcı versiyon ne yazık ki her zaman doğal karşıtına,

Özgürlük yalnızca hayatın tehlikeye atılmasıyla elde edilir. Hayatını ortaya koymamış bir birey kuşkusuz bir kişi olarak tanımlanabilir; fakat o bağımsız öz bilinç olarak bu tanımın bilincine erişememiştir.

yani devrimcinin radikalleşmesine yol açmaz. Devrimcilerin sağın sekterliğine karşılık verirken sekterliğe düşerek gericileşmesi hiç de ender değildir. Özgürleşme sürecine giren radikal, ezenin şiddeti karşısında edilgen kalamaz. Öte yandan radikal asla bir öznelci değildir. Onun için öznel olan ancak nesnel olanla somut gerçeklik ilişkisi içinde var olur. Böylelikle öznel ve nesnellik eylemleri bir dayanışma içinde bilgi üreten bir diyalektik birlik oluştururlar. Sektere gelince, gerçekliğin dinamiğini algılayamaz ya da yanlış yorumlar. Sağcı sekter, solcu sekterden böyle ayrılır. Sağcı sekter bugünü evcilleştirmeye kalkışır; öyle ki yarın bu evcilleştirilmiş bugünü yeniden üretecektir. Umduğu budur. Solcu sekter ise yarının önceden kurulmuş olduğunu düşünür. Tarif ettiğimiz bu sağcı da bu solcu da gerici dir. Çünkü ikisi de yanlış tarih yorumundan yola çıkarak özgürlüğü göz ardı eden eylem biçimleri geliştirirler. Birinin, terbiyeli bir bugün ve ötekinin önceden belirlenmiş bir yarın tasarlaması olgusu, onları bir yerde birleştirir.

Yarını kurma mücadelesi veren ve inşa ediminin içerdiği riskleri göze alan insanların gerçeği bu değildir. Bu yan yana savaştan ve bu yarının nasıl kurulacağını birlikte öğrenen insanların gerçekliği de değildir. Her iki tip sekter de tarihi kendi tekeline alır. Tarihi halk olmaksızın tamama erdirir, bu da halka karşı olmanın bir başka biçimidir. Kendini kendi gerçekliğine kapatan sağcı sekter artık doğal rolünü yerine getirmekten başka bir şey yapamazken, sekter ve katı hale gelen solcu kendi doğasını yad-

sımış olur. Bununla birlikte her biri kendi gerçeğini anlatırken, bu gerçeğin sorgulanması halinde kendini tehdit edilmiş hisseder. Böylelikle her biri kendi gerçeği olmayan şeyleri yalan sayar, çünkü her ikisi de kuşku yokluğundan muzdaripler. Diyalektik düşünme komünist ise, yalın haldeki dünyayla karşılaşmaktan, onu işitmekten, o dünyayı görmekten, halkla karşılaşmaktan veya halkla diyaloga girmekten korkmaz. Kendini, tarihi veya halkı tekeline almış olarak görmez veya ezilenlerin kurtarıcısı olarak da görmez, ama kendini tarih içinde ezilenlerin safında dövüşmekle yükümlü kılar.

İnsani bir olgu olarak diyalogun analize girişirken özünü de keşfederiz, fakat söz diyalogu mümkün kılan bir araçtan öte bir şeydir. Dolayısıyla sözü oluşturan öğeleri aramamız gerekir. Söz içinde iki boyut buluruz. Düşünme ve eylem; bu ikisi öylesine radikal bir etkileşim içindedir ki, biri kısmen bile feda edilecek olsa öteki dolaysızca zarar görür. Aynı zamanda bir praksis olmayan hiçbir gerçek söz yoktur. Bu yüzden gerçek bir söz söylemek dünyayı dönüştürmektir. Bir söz, eylem boyutundan yoksun bırakıldığı zaman düşünmede otomatik olarak zarar görür. Sözü yerini boş laf, lafazanlık, yabancılaşmış ve yabancılaştırıcı dırdir alır. Öte yandan düşünce bir yana bırakılıp tek yönlü olarak eylem vurgulanırsa, söz salt aktivizme dönüştürülmüş olur. Aktivizm, eylem için eylem, doğru praksisi inkar eder ve diyalogu imkansız kılar.

İnsani varoluş, suskunluk içinde kalamaz, sahte sözlerle beslenemez. Ancak gerçek sözlerle, insanların dünyayı dönüştürmekte kullandığı sözlerle beslenebilir. İnsanca var olmak dünyayı adlandırmak, onu değiştirmektir. Bir kez adlandırıldı mı dünya onu adlandıranlara yeniden bir problem olarak görünür ve onlardan yeniden adlandırılmayı ister. İnsanlar suskunluk içinde değil, söz, eylem ve düşünce ile meydana gelirler. Sonuç olarak, hiç kimse gerçek bir söz tek başına

söyleyemeyeceği gibi hiç kimse bunu diğerlerinin sözünü gasp eden bir belirleme eylemiyle de söyleyemez. Söylerse adına konuştuğu kişilerden sözlerini çalan, bu yurgan bir edimde bulunmuş olur.

Diyalog insanlar arasındaki yüzleşmedir ve bu nedenle dünyayı adlandırmak isteyenlerle bu adlandırmayı istemeyenler arasında diyalog oluşamaz. Temel bir hak olan kendi sözünü söyleme hakkı inkar edilmiş insanlar, önce bu hakkı yeniden kazanmalıdırlar. Diyalog dünyayı adlandırmaya ya da doğruyu aramaya değil, kendi doğrularının diğerine dayatılmasına adanmış insanlar arasındaki düşmanca bir polemik tartışması da değildir. Diyalog dünyayı adlandıran insanlar arasında bir yüzleşme olduğu için, bazı insanların ötekiler adına bu yüzleşmeyi gerçekleştirdiği bir konum olamaz. Diyalog bir yaratma edimidir. Bir insanın başka bir insan üzerindeki egemenliğinin kullanışlı bir aracı olarak hizmet edemez. Diyalogda içkin olan egemenlik, diyalogcuların dünya üzerindeki egemenliğidir. İnsanların özgürleşmesi için dünyanın fethedilmesidir. Bununla birlikte diyalog, derin bir dünya ve insan sevgisi yoksa var olamaz. Bir yaratma ve yeniden yaratma edimi olarak dünyanın adlandırılması sevgi ile yoğrulmamışsa imkansızdır. Sevgi aynı zamanda diyalogun hem temeli, hem diyalogun kendisidir. Bir cesaret edimi olarak sevgi duygusal olamaz. Bir özgürlük edimi olarak manipülasyona bahane oluşturamaz. Yeni özgürlük edimleri doğurmalıdır, yoksa sevgi değildir. Dolayısıyla sevgiyi yeniden kurmak, yalnızca ezilme durumunun ortadan kaldırılmasıyla mümkün hale gelir. Eğer ben dünyayı hayatı sevmezsem diyaloga giremem. Öte yandan hiçbir diyalog alçak gönüllülük olmaksızın var olamaz. Birlikte öğrenme ve eyleme görevine girmiş insanların yüzleşmesi olarak diyalog, taraftar ve ya taraftarlardan biri alçakgönüllülükten yoksun ise kopar. Ötekileri hep cahil olarak damgalıyorsam ve kendi cehaletimi hiç fark etmiyorsam nasıl diyalog

Adaletsiz bir düzenden doğan insandışılaşma umutsuzluk değil, umut nedenidir. Çünkü umut kollarını kavuşturup beklemek değildir. Mücadele ettiğim sürece umut beni hareketlendirir ve umutla dolu mücadele ettiğim yerde de bekleyebilirim.

kurabilirim? Dünyayı adlandırmanın seçkinlerin görevi ve halkın tarihte yer almasının bir kokuşma işareti olduğu, bu yüzden de bundan kaçınılması gerektiği varsayımından yola çıkarsam nasıl diyalog kurabilirim? Ötekilerin katkısına kendimi kapatır ve hatta bu katkıyı hakaret olarak algılasam nasıl diyalog kurabilirim? Yerimden edileceğim korkusu içindeyken bu olasılığın varlığı bile benim için işkençe demekken nasıl diyalog kurabilirim?

Alçak gönüllülükten yoksun veya bu niteliği yitirmiş insanlar halka ulaşamazlar. Dünyanın adlandırılmasında halkın ortakları olamazlar. Kendisini diğer herkes gibi ölümlü olarak görmeyen birinin yüzleşme noktasına ulaşabilmek için kat edeceği yol çok uzundur. Yüzleşme noktasında ne mutlak cahiller ne de etkin bilgiler vardır. Sadece halen bildiklerinden daha fazlasını birlikte öğrenme girişimi içindeki insanlar vardır. Diyalog bunun ötesinde insana yoğun bir inanç gerektirir.

Diyalogcu insan eleştireldir ve insanın içinde yaratmaya ve dönüştürmeye gücü olmasına rağmen somut bir yabancılaşma durumunda insanların bu gücü kullanamaz şekilde örselenebileceğini bilir. Bununla birlikte bu olasılık onun insana inancını yıkmaz, tersine onun için bu bir meydan okumadır.

İnsana inanç diyalogun bir gereğidir, fakat güven diyalogla kurulur. Sahte sevgi, sahte alçakgönüllülük ve insana olan zayıf inanç güven yaratamaz. Güven taraflardan birinin diğerine sağladığı, gerçek ve somut amaçlarına ilişkin kanıtlara dayanır. Sözün eylemlerle

uyuşmadığı yerde güven olamaz. Söylediğinden farklı bir şey yapmak, kendi sözlerini hafife almak güven uyandıramaz. Diyalog umut olmaksızın da var olamaz. Umud, insanların öteki insanlarla düşünce ve duygu birliği içinde gerçekleştirebilecekleri bir arayış içinde hareket etmelerinden doğar. Umutsuzluk suskunlaşmanın, dünyayı yadsımanın ve dünyadan kaçışın bir biçimidir. Adaletsiz bir düzenden doğan insandışılaşma umutsuzluk değil, umut nedenidir. Çünkü umut kollarını kavuşturup beklemek değildir. Mücadele ettiğim sürece umut beni hareketlendirir ve umutla dolu mücadele ettiğim yerde de bekleyebilirim. Diyalogcular çabalarından hiçbir şey umuyorlarsa onların yüzleşmesi boş ve kısır, bürokratik ve sıkıcı olacaktır.

Eleştirel düşünen için belirleyici olan, gerçekliğin insanlaşma yararına sürekli dönüştürülmesidir. Yalnızca eleştirel düşünmeyi gerektiren diyalog, eleştirel düşünmeyi de yaratabilecek durumdadır. Diyalogsuz iletişimde gerçek eğitim olamaz. Öğretmen ile öğrenci arasındaki çelişkiyi çözümlenebilen eğitim, her ikisinin de idrak edimlerini onlara aracılık eden nesneye yönelttikleri bir durumda gerçekleşir. Böylelikle özgürlüğün pratiği olarak eğitimin diyalogcu niteliği, öğrenci öğretmenlerle pedagojik bir durumda bulunduğu zaman başlar. Öğretmen öğrencisinin öncelikle kendisine ötekiyle ne hakkında diyalog kurulacağını sormasıyla olur ve diyalogun içeriğini ele almak aslında eğitim sürecinin program içeriğini ele almaktır. Gerçek eğitim çalışması A tarafından B için veya A tarafından B üzerinden değil, aksine A tarafından B ile dünya aracılığıyla her iki tarafı da etkileyen ve her iki tarafa da meydan okuyan bir dünya aracılığıyla yapılır.

Pek çok siyasi plan ve eğitim planı başarısız olmuştur. Çünkü hazırlayıcıları onları kendi kişisel görüşlerine göre tasarlamışlar ve programlarının doğrudan doğruya yöneldiği durum içindeki insanları

eylemlerinin nesnelere ibaret görmek dışında hiç hesaba katmamışlardır. Gerçek hümanist eğitimi ve gerçek devrimci için eylemin nesnesi öteki insanlarla birlikte de-ğiştirecekleri gerçekliktir.

Devrimcinin rolü halkla birlikte özgürleştirmek ve özgürleştirilme-ktir. Halkı kazanmak değildir. Devrimci önderler kendilerini halktan ayrı örgütlemekten kaçınmak zorundadırlar. Belirli tarihsel koşullarda halkla aralarında meydana gelebilecek herhangi bir çelişki ne olursa olsun çözümlenmelidir ve bir çelişkiyi zorla dayatarak kültürel istila yoluyla çelişki örtbas edilmemelidir. Kültürel sentez bunun tek yoludur. Devrimci önderler halkın dünyaya bakışı gibi gerçek bir şeyi hesaba katmadıkları zaman pek çok hata ve yanlış hesap yaparlar. Halkın dünyaya bakışı, açıkça ve içkin olarak ilgileri, kuşku- ları, umutları, önderleri, görüş tarzları, kendileri ve ezenleri hakkındaki görüşleri, dini inançları hemen her zaman farklı inançlara özgü öğelerin bir karışımıdır. Bu öğelerden hiçbirini ayırtılmış halde ele alınamaz. Çünkü bunların her biri karşılıklı etkileşim içinde bir bütünlük oluştururlar. Ezenler bu bütünlüğü ancak egemenlik kurarak veya egemenliği koruyan istila eylemlerine yararlı olacağı ölçüde bilmek isterler. Devrimci önderler içinse, bu bütünlüğün bilinmesi eylemlerinin siyasal, kültürel sentez niteliği kazanması için vazgeçilmezdir. Ne önderlerin halkın dünyaya bakışını istila etmesi, ne halkın çok kere naif kalan özlemlerine önderlerin uyumlaşması kabul edilebilir. Somutlaştırılmı: Belirli bir tarihsel anda halkın temel umudu ücretlerin artışı talebinden öteye gitmiyorsa, önderler iki hatadan birine düşebilir eylemlerini bu tek talebi alev-

Devrimcinin rolü halkla birlikte özgürleştirmek ve özgürleştirilme-ktir. Devrimci önderler kendilerini halktan ayrı örgütlemekten kaçınmak zorundadırlar. Halkın dünyaya bakışı gibi gerçek bir şeyi hesaba katmadıkları zaman pek çok hata ve yanlış hesap yaparlar.

lendirmekle sınırlayabilirler ya da halkın bu özlemlerini önemsemeyip onun yerine daha ileri hedefler koyabilirler.

Henüz halkın ilgisinin menziline girmemiş bunlar birinci durumda devrimci önderler halkın taleplerine uyma çizgisini benimserler. İkinci durumda halkın özlemlerine saygı göstermeyerek kültürel istilacı durumuna düşerler. Çözüm sentezden geçer. Önderler bir yandan halkın daha yüksek talebi ile özdeşleşmeli, bir yandan da bu taleplerin anlamını bir problem olarak tanımlamalıdır. Bunu yapmakla önderler, ücret talebinin tek bir boyutunu oluşturduğu somut tarihsel durumu problem olarak tanımlamış olurlar. O zaman ücret taleplerinin tek başına kesin bir çözüm sağlayamayacağı açığa kavuşacaktır. Eğer işçiler bir şekilde kendi emeklerinin sahibi olmazlarsa bütün yapısal reformlar etkisiz kalacaktır. İşçiler kendi emeklerinin sahibi olmalıdırlar, satıcı değil. Emek kişinin bir parçası olduğu için, herkesin kendi emeğinin sahibi olması gerektiği hakkında eleştirel bilince ulaşmak kolay çözüm yanılması- nın ötesine adım atmaktır.

Kültürel, siyasal sentez örgütlenmenin amacına hizmet eder. Örgütlenme ise özgürleşmenin amaçlarına. Nasıl ezenler ezme için, bir ezme eylemi kuramına ihtiyaç duyuyorsa, ezilenler de özgür ol-

mak için bir eylem kuramına ihtiyaç duyarlar. Ancak ezenler kendi eylem kuramlarını halkın katılımı olmadan geliştirirler. Çünkü zaten halka karşıdırlar. Halk ise ezildiği ve baskı altında tutulduğu ezenlerin görüntüsünü içselleştirdiği sürece kendi başına özgürleştirici eylem kuramını oluşturamaz. Bu kuram yalnızca halkın devrimci önderlerle ortaklaşarak ortak pratikleri içinde inşa edilebilir.

İleri teknoloji çoğumuzu hızla nesnelere haline getirerek, bizi sistemin mantığına uygun şekilde programlıyor. Bunun gerçekleşme derecesine göre de yeni bir sessizlik kültürüne gömülmüş hale geliyoruz. Paradoks, bizi bu hale getiren teknolojinin aynı zamanda ne olup bittiği hakkında yeni bir duyarlılık da yaratmasındadır. Özellikle yeni medya, potansiyel olarak yeni köleliğin açıkça bilincine varılmasının yolunu açtı. Gençler kendi sözlerini söyleme hakkının kendilerinden çalınmış olduğunu ve bu hakkı tekrar kazanma mücadelesinden daha önemli pek az şey olduğunu kavıyorlar. Tarafsız eğitim süreci diye bir şey yoktur. Eğitim ya genç kuşağın bugünkü sistemin mantığına entegrasyonunu kolaylaştırarak sisteme uymasını sağlamakta kullanılan bir araç olarak işler ya da erkeklerin, kadınların yaratıcı olarak ele aldıkları dünyalarının dönüştürülmesine nasıl katılacaklarını keşfettikleri bir araç, bir özgürlük pratiği haline gelir. Dolayısıyla yeni insanın oluşumuna katkıda bulunup, Mezopotamya tarihinde yeni bir dönemin başlangıç işareti de olabilir. Bu göreve kendilerini adayınlar gelişerek çoğalma süreci içerisinde ezilenlerin özgürleşmesini gerçekleştirir. Zira özgürlük gerçek bilgiye ulaşmakla oluşur.

1 Mayıs'ta haklarımızı haykıralım!

- 1 Mayıs, işçinin, emekçinin **“Birlik, Dayanışma, Mücadele Günü”**dür. **MESOP**; tüm işçi ve emekçileri bu 1 Mayıs'ta sömürü düzenini daha kitlesel lanetlemeye çağırıyor!..
- İşçiler, emekçiler, 1 Mayıs'ta sömürüye ve şovenizme karşı mücadeleyi yükseltelim! Kürt halkının özgürlük taleplerini sahiplenelim!
- Krizle birlikte Avrupa başta olmak üzere dünyada yeniden güçlenen ırkçılığa, yabancı düşmanlığına karşı her ulustan, her renkten sınıf kardeşlerimizle dayanışmayı geliştirelim!
- Tarih boyunca burjuvazinin sloganı **“kârlar özeldir, zararlar ise sosyal”** olmuştur. Yani iyi günlerinde kârlar cebe, kriz yıllarında ise zararlar halka... Bu anlayışa karşı çıkalım!

İŞÇİLER, EMEKÇİLER, MÜLKÜSÜZLER!..

AKP Hükümeti sizleri de “ümme kardeşleri”ni de düşünmüyor. AKP, kriz derinleşirse ilk genel seçimlerde “iktidardan düşerim, rant ve koltuk elimden gider” diye korkuyor. **“Kriz bizi etkilemez, teğet geçer”** diyerek, emekçileri ve yoksulları yanıltıyor. Sizler **“ne zaman bir iş-ekmek kapısı buluruz”** beklentisi içerisindeyken, iktidardakiler koltuk, işverenler ise kriz bahanesiyle sizin sosyal fonlarınızda biriken paralarınıza **“kurtarma paketi”** adı altında el koyma derdindeler!..

İŞÇİLER, EMEKÇİLER, KADINLAR!..

Finansal kriz küresel çapta kapitalizmin krizine dönüşerek derinleşiyor. Toplanan G-20'lerin arayışları krize çözüm getirmeyecek. Kriz, kapitalizmin yapısal krizidir, süregendir. Durgunluk ve beraberinde işsizlik, yoksulluk büyüyerek sürüyor. Dünyada 3,5 milyar çalı-

şandan 1 milyar 367 milyonu zaten günlük 2 dolar ve altında bir ücrete mahkum edilmişti. Kriz, yoksulluk sınırının altında çalışan bu iş gücünün durumunu daha da ağırlaştırıyor.

Demek ki işsizlik, yoksulluk krize özgü olmayıp, kapitalizmde işçinin-emekçinin günlük yaşamının bir parçasıdır. Kapitalizmin tarihi boyunca işçiler her zaman “işsiz kalırım” baskısı altında yaşamlarını sürdürmüşlerdir. İşsizlik olmadan kapitalist sistemin işlemediğini en iyi işçiler bilir. Demek ki açlık, yoksulluk, işsizlik sizin için krizle birlikte oluşmadı, kriz bunları daha da büyüttü, o kadar.

AÇLIK, YOKSULLUK, İŞSİZLİK KADER DEĞİL!

Çalıştığınız iş yerinde üretimde teknolojinin gelişmesiyle paralel olarak emek üretkenliğinin arttığını, dün 100 işçi ile yapılan üretimin iki-üç katının makine-

leşme sayesinde 20 işçi ile gerçekleştirildiğini sizler yaşıyor görüyorsunuz. Üretimde üretkenlik artıyor, ama işçi yine 10-12 saat çalışmaya mahkum ediliyor ve de tabii iş bulabilirsiniz...

Bu 1 Mayıs'ta her yerde yükselteceğimiz şiar, "**İŞ, İŞ, İŞ, ALTI SAATLİK İŞ, Herkese İş!**" olmalıdır.

Altı saatlik iş günü demek, herkese iş alanının açılması, işçinin zamanının kısmen özgürleşmesi ve ailesine, kültürel, siyasal faaliyetlerine zaman bulması demektir.

İŞÇİLER, EMEKÇİLER!

Kapitalist sistemde ırkçılık, beyaz adamın yabancı düşmanlığı zaten vardı, krizle birlikte Avrupa başta olmak üzere yeniden geliştiriliyor. İrkçi, milliyetçi güçler, krizin yarattığı ortamda fırsat bu fırsat diyerek, işçiler arasında yabancı düşmanlığını tırmandırmayı sürdürüyor. İrkçi propaganda, Avrupa başta olmak üzere bulunduğu her yerde "Bakın yabancı işçiler işinizi elinizden alıyor, yabancılar defolun!" deyip işçileri kışkırtıyorlar. 1 Mayıs 2009'da kapitalizmi lanetlerken, her ulustan işçi ve emekçilerin saflarına düşmanlığı taşıyan ırkçılığa, yabancı düşmanlığına "hayır" diyelim.!

Ya demokrasi, özgürlük ve sosyalizm ya da ırkçılık ve faşizm!..

Dünya emekçilerinin, ezilen halkların yeniden yüzleştirdiği ikilem budur. Kriz sınıf karşıtlığı ve mücadelesini yeniden güçlendiriyor. Krizin yükünün işçilerin, halkın sırtına bindirilmesine her yerde kitlesel tepkiler büyüyor. MESOP, emekçileri "**krizi biz üretmedik, sonuçlarına da katlanmaycağız**" diyerek mücadele etmeye çağırıyor. Ya işçiler, emekçiler mücadeleyi yükselterek, demokrasinin, özgürlüğün ve nihayet sosyalizmin yolunu açacak ya da ırkçılık, milliyetçilik yeniden küremizi karanlıklara sürükleyecektir.

Kürdistanlı İşçiler, Ezilenler!

Newroz'da ulusal özgürlüğünüz yolunda meydanları doldurdunuz, seçimde iradenizi özgürlükten yana koydunuz. Şimdi yaklaşan 1 Mayıs'ta, ağır ve sosyal haklardan yoksun çalışma koşullarınızı düzeltebilmek ve ulusal özgürlük alanını genişletebilmek için, olduğunuz her yerde tutum alın, kapitalizmi ve şovenizmi lanetleyin!..

İşçiler, Demokrat ve Devrimci Sendikacılar!

Sizler işverenin ne olduğunu yaşayarak biliyorsunuz. Çünkü onlar açıkça karşınızda yer alan sınıf karşıtlarınızdır. Ama işverenin uşağı ve işbirlikçileri, derin devletin uzantıları olan sarı, Ergenekoncu sendikacılar var ki, bunları alt etmeden burjuvaziye alt edemezsiniz.

İşçiler, Emekçiler, Mülksüzler!

İşsizliğin, açlığın, yoksulluğun olmadığı; eğitimin, sağlığın parasız olduğu, yani insanın gelecek kaygısı taşımadığı bir dünya mümkündür.

Sömürünün, eşitsizliklerin, baskıların olmadığı; işçilerin, emekçilerin, halkların kendi kendilerini yönetecekleri bir dünya mümkündür.

Bunu gerçeğe dönüştürmek ellerimizde! Güçlü ve haklı olan biziz. Gücümüzün farkına varalım. İşçiler, emekçiler, üretkenler, yaratıcılar olarak birleştığımızda hiçbir güç bizi durduramaz!..

Ezilmek, sömürülmek, işsiz kalmak, yoksulluk içerisinde yaşamak kader değil. Sen sustukça, sen karşı çıkmadıkça, işsizlik, açlık, yoksulluk sürecek. Krizin faturası sana kesilecek...

Susmayalım, gücümüzü birleştirelim, harekete geçelim, bilinçlenelim, örgütlenelim. "**Ben bir şey yapmam**", "**böyle gelmiş böyle gider**" deme! "**Olmaz**" deme! "**Bana ne**" deme! "**Bensiz olmaz**" de! "**Krizin yükünü ben çekmeyeceğim**" de!..

Unutma ki; kurtuluş yok tek başına, ya hep beraber ya hiçbirimiz!..

İŞ, İŞ, İŞ, ALTI SAATLİK İŞ, HERKESE İŞ!

YAŞASIN 1 MAYIS!

YAŞASIN İŞÇİ SINIFININ ENTERNASYONAL BİRLİĞİ!

MEZOPOTAMYA SOSYALİST PARTİSİ (MESOP) GİRİŞİMİ

Ernesto Che Guevara

İbn-i Haldun

Feqiyê Teyran

Kropotkin

Ömer Hayyam

Hallacı Mansur

Nazım Hikmet

Mao Zedong

Rosa Luxemburg

Thomas More

Hasan Sabbah

Spartaküs

Josef Stalin

Antonio Gramsci

Clara Zetkin

Dimitrov

Ahmedê Xanî

Çernişevski

Neruda

Şeyh Bedreddin

Ho Şi Mingh

Bertolt Brecht

Lev Troçki

Cegerxwîn

21.YY'DA
ÖZGÜRLÜK

VE

SOSYALİZM

MANİFESTOSU

YENİ BİR AYDINLANMA İÇİN SOSYALİST MEZOPOTAMYA

Nisan 2009 • Sayı: 24 • 4 YTL • www.mesop.net

İKİ AYLIK TEORİK POLİTİK DERGİ

Reel sosyalizmi, uygulamalarını eleştirirken kuşkusuz haksızlık yapmamak gerekir. Sovyet ülkesinde ulusal meselenin hallinde besbelli ki önemli bir mesafe alınmış, ulusallığa dair önemli kaba sorunlar çözülmüştü. Kaba milliyetçilik önlenmiş, milliyetçilik yarışması yaşama şansı bulamamıştı. Milliyet, dinmezhep grupları arasındaki gerilim ve uyumsuzluk durumu kimi halk kesimleri arasında minimal düzeydeydi. İhtilaflar esas itibariyle ince işlerdeydi. Bir kere; başından beri en küçük milliyetlerin bile dil-kültür-kimlik hakları tanınmış, alfabeleri bizzat oluşturulmuş, ana dilleriyle eğitim alma hakkı verilmiş, sözlü kültürlerinin yok olması önlenmişti. Sözlü kültürlerin yazıya dökülmesi, yazılı edebiyatlarının geliştirilmesi sosyalist uygulamanın daha ilk dönemlerinden itibaren sağlanmıştı. Özellikle de küçük, güçsüz halk topluluklarının ellerinden tutulmuş, onlara pozitif ayrımcılık yapılmıştı. Özetle; inkar edilmemek, kimliklerin açık kabulü eski Sovyet halklarının önemli kazanımıydı. Bir milliyetler bahçesi olan Kafkas halkları, öz kimlikleriyle, değerleriyle tanınıyordu. Adigeler, Çeçenler, İnguşlar, Kabardeyler, Dağıstanlılar, Osetler, Lezgiler vb. Kuzey Kafkasya halkları, en küçük halk toplulukları bile yerelde kendi kendilerini ifade edebilecekleri yönetim organlarına, mekanizmalara şu ya da bu ölçülerde sahipti. Özerk cumhuriyetler, bölgeler, çevreler şeklindeki yönetim birimleri, farklı dillerin, kültürlerin gelişmelerini sağladı. Sovyetlerde değişik cumhuriyetlerde dağınık yaşayan Kürt ulusal topluluklarının yaratabildiği dil-kimlik-edebiyat, genel kültür birikiminin, geçmişlerinden/tarihlerinden kopmadan yaşayabilmelerinin, kazandıkları küçümsenemez maharetlerin bütün Kürtler açısından örnek teşkil ettiğini söylemeliyiz.